

LETO XXII. Stev. 265

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNIJA 1953 (IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

USPEH NAŠE POBUDE V OZN

OZN JE PRIPOMOGLA da se je spet utrdilo upanje v mir

Naša dežela je zainteresirana na stabilnosti miru in izgradnji socializma na Madžarskem — Stiki z ZDA

Beograd, 9. nov. (Tanjug). Na današnjem sestanku z novinarji so zastavili predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Branku Draškoviću več vprašanj o dogodkih v zvezi z napadom na Egipt in s položajem na Madžarskem. Na vprašanje, kako jugoslovanska vlada presoja dosedanje delo Generalne skupščine, sklicane na pobudo Jugoslavije, je Drašković odgovoril:

»Menim, da je zdaj jasno, da je odigrala OZN v ustavitvi agresije na Bližnjem vzhodu velikansko vlogo in da je pripomogla, da se je v teh težavnih časih utrdilo upanje sveta, da je s skupno akcijo miroljubnih dežel moč rešiti svetovni mir.

Menimo, da je naloga OZN in vseh vlad, da tudi v prihodnje odločno ukrepajo za dokončno pomirjenje, kar pomeni tudi neogibni umik oboroženih agresorjev sil s tega področja.

Se enkrat je prišla te dni do veljave politika, za katero se zavzema več vlad in vsi ljudje, ki se dejansko bore za mir, da je moč samo z mirnimi sredstvi, s pogajanjem, s spoštovanjem nedotakljivosti, neodvisnosti in suverenosti zagotoviti konstruktivno obravnavanje perečih vprašanj in privedi svet v stanje pametnega medsebojnega sodelovanja in medsebojnega razumevanja.

Na vprašanje, zakaj je jugoslovanska delegacija v Varnostnem svetu glasovala za to, da sojetjski predlog o ustavitvi agresije v Egiptu vključijo v dnevni red Varnostnega sveta, je Drašković izjavil: »Znano je, da je prišlo do takšnega glasovanja Jugoslavije, ko so anglo-francoski in izraelski agresorji nastopili proti uveljavljenju sklepov OZN. Zato je bilo nujno potrebno poiskati učinkovitejše ukrepe, da bi agresorje prisilili k spoštovanju OZN docela neodvisno od tega, o čigavem predlogu se glasuje.«

Na vprašanje, ali je napad Velike Britanije, Francije in Izraela vplival na stike Jugoslavije s temi deželami, je Draško-

vič odgovoril, da »goji jugoslovanska vlada mnogo upanja, da se bodo vlade Velike Britanije, Francije in Izraela v celoti ravnale po sklepih OZN«. V ostalem je nadaljeval, »jugoslovanska vlada v skladu s svojo znano politiko nikakor noče zrljati svojih stikov s temi deželami.« Potem je obvestil novinarje, da je jugoslovanska vlada izrazila pripravljenost, da dá OZN na razpolago kontingent svoje vojske za mednarodne varnostne sile v Egiptu, in sicer s privolitvijo egiptovske vlade in s pogojem, da se vse sile agresorjev umaknejo.

Na vprašanje, kako presoja jugoslovanska vlada sedanjí položaj na Madžarskem, je Drašković odgovoril: »Jugoslavija je kot sosedna država LR Madžarske in kot socialistična država zainteresirana na stabilnosti miru in v tem delu sveta in na napredku socialistične Madžarske. V skladu s tem Jugoslavija tudi presoja stanje na Madžarskem. Komentar zunanje-političnega urednika »Tanjuga« z dne 4. novembra ustreza stališču jugoslovanske vlade.«

Na neko drugo vprašanje je Drašković odgovoril, da bi doživela politika aktivne koeksistence polom, če bi se države usmerile na vojno. »Prav zadnji dogodki,« je rekel, »kažejo, da je to edina politika, ki lahko zagotovi mir.«

Ko je komentiral ponovno izvolitev predsednika Eisenhowerja za predsednika ZDA, je Drašković izjavil, da to potrjuje njegovo priljubljenost med ameriškim ljudstvom. »Upamo,« je poudaril, »da se bodo stiki med Jugoslavijo in ZDA nadaljevali na prijateljski podlagi in v smislu obojestranskega koristnega sodelovanja.«

Na vprašanje nekega tujega novinarja, ali po mnenju jugoslovanske vlade po dogodkih na Madžarskem še velja sojetjska deklaracija o pravicah narodov, da sami odločajo o svojem notranjem sistemu, je Drašković odgovoril: »V omenjeni deklaraciji pojasnjena načela vsekakor lahko pripomorejo k poglobitvi stikov med socialističnimi deželami.« V odgovorih na nadaljnja vprašanja je Drašković izjavil, da Jugoslavija niti pred dogodki na Madžarskem, niti pozneje ni spremenila nobenega svojega načela.

Dopisnik agencije »France Presse« je vprašal, ali so resnične vesti, da je prišlo do koncentracije jugoslovanskih čet na madžarski meji. V zvezi s to vestjo kakor tudi v zvezi s pisanim italijanskim in drugih zahodnih časnikov, da je prišlo tudi do premikov jugoslovanskih čet proti italijanski meji, je Drašković odgovoril:

»Novih enot nismo poslali ne proti Madžarski, ne proti italijanski meji.«

Na vprašanje, kaj lahko pove o obisku jugoslovanskega veleposlanika v Moskvi Mičunoviča pri N. S. Hruščevu, je Drašković odgovoril, da je normalno, da veleposlanik Mičunovič po po-

svetovanju s svojo vlado obišče državnik dežele, v kateri je akreditiran.

Na vprašanje, ali lahko zanika vesti, da so bili nekateri madžarski begunci, ki so zadnje dni prbežali v Jugoslavijo, poslani nazaj na Madžarsko, je Drašković odgovoril: »Poročilo, dano z uradne jugoslovanske strani o tem, docela nasprotuje takšni domnevi.«

(Od našega posebnega dopisnika) Kairo, 9. nov. Vojne operacije se nadaljujejo, toda Egiptčani upajo, da se bodo sovražniki vendarle ravnali po naredbi o prenehanju sovražnosti. Burnova izjava o prihodu opazovalcev za

V Beogradu se mudijo delegati Svetovne zveze bivših borcev, ki so prišli na bližnji kongres Zveze vojaških vojnih invalidov. Na zemunskem letališču jih je sprejel general Milojević

Patriotizem Egiptčanov je zaustavil napadalce

Ves arabski svet občuduje egiptovsko herojstvo

kontrola nad prenehanjem sovražnosti je vzbudila v Kairu vse še nadaljejo, toda Egiptčani upajo, da se bodo sovražniki vendarle ravnali po naredbi o prenehanju sovražnosti. Burnova izjava o prihodu opazovalcev za

kontrola nad prenehanjem sovražnosti je vzbudila v Kairu vse še nadaljejo, toda Egiptčani upajo, da se bodo sovražniki vendarle ravnali po naredbi o prenehanju sovražnosti. Burnova izjava o prihodu opazovalcev za

Ves Egipt se je pravzaprav spremenil v veliko vojno taborišče. To sem lahko videl po prvih kilometrih na egiptovskem ozemlju. Povsod vidim enake prizore in opazovalci trdijo, da takšne enotnosti vsega naroda in njegove velike bojne pripravljenosti Egipt v svojo sodobni zgodovini še ni videl.

V Kairu in Aleksandriji se razvija življenje brez večjega zastoja, vse službe odlično funkcionirajo in čeprav je država zapletena v pravo vojno, človek ne dobi vtisa, da se je v življenju glavnega mesta karkoli bistveno spremenilo.

Arabce poznam že dolgo in po pravici lahko trdim, da še nikoli kot narod niso bili tako zavestni in prebujeni. Pot od Tripolisa do Kaira, dolgo 2500 km, sem prevozil v 50 urah, kar se mi je posrečilo samo zato, ker sem Jugoslovancem in ker sem hotel, da bi čimprej prispel v Kairo, ki je zdaj ideal Arabcev od Casablance do Bahreina.

Vsa Severna Afrika govori o junaških vojni egiptovskih bratov, Beduini v Veliki Sirti imajo Naserjevo sliko s Titom in težko je opisati, kako so me sprejeli v šotorih v puščavi, kamor me je privedla nujna sila v iskanju novega

vozila, ker se je bil avto, s katerim sem potoval, pokvaril. Vsi poznajo Tita in njegovo prijateljstvo z Afriko. Arabska Severna Afrika še ni poznala takšne bratske solidarnosti in enotnosti.

Na vprašanje, ali bo Egipt vzdržal, se odgovor glasil: Se pred tremi leti nihče ne bi mogel organizirati takšnega odpora, ki je presenetil vse, najbolj pa najbrž tiste, ki so menili, da poznajo Arabce in da jim znajo vladati. Egipt se bori proti trem napadalcem že trinajst dni in bojna sposobnost njegove vojske in ljudstva še ni prišla do polnega izraza. Prav ti dnevi junaškega odpora egiptovskega naroda so presilili Egiptance in vse Arabce z globokim samozaupanjem in vero v sposobnost, da ubranijo svojo neodvisnost.

Zdravko Pečar

Naser o napadu na Egipt

Kairo, 9. nov. — Kairski radio poroča, da je predsednik egiptovske republike Gamal Abdel Naser danes na množičnem zborovanju v Kairu obtožil Veliko Britanijo in Francijo, da sta se z Izraelom dogovorili o napadu na Egipt. Predsednik Naser je govoril o celotnem poteku bojev, Egipt ne bo dovolil, da bi usposobil prekop, dokler bo na egiptovskem ozemlju in sam sovražni vojak, je končal Naser svoj govor.

Trojnih razgovorov ne bo

Uradni predstavnik Bele hiše je zanikal vest o sestanku med Eisenhowerjem, Molletom in Edenom

Washington, 9. nov. (AP) Predstavnik za tisk Bele hiše James Haggerty je izjavil, da v tem hipu ni nobenih načrtov za razgovore med predsednikom Velike Britanije in Francije in predsednikom ZDA Eisenhowerjem. Dejal je, da niso resnična poročila, da Eden in Mollet potujeta v Washington, da bi se razgovorjela s predsednikom Eisenhowerjem, pa tudi ne poročila, da so ZDA sprejele švicarski poziv o sodelovanju predsednikov vlad Velike Britanije, Francije, SZ, Indije in ZDA na konferenci.

London, 9. nov. (Tanjug) Uradni krogi ne potrjujejo, pa tudi ne zanikajo vesti o tem, da bo Eden kmalu odpotoval v Washington na razgovore s predsednikom Eisenhowerjem. Britansko

zunanj ministristvo je danes objavilo, da priprave za Edenovo potovanje za sedaj še niso v načrtu. Diplomatski krogi pa pravijo, da bi se Eden »rad pridružil« razgovorom med Molletom in Eisenhowerjem. Pripominjajo še, da si ova ministrstva predsednika prizadevata, da bi čimprej prišlo do sestanka treh, na katerem naj bi obrazložila Washingtonu nagibe za obojestrano intervencijo v Egiptu in skušala doseči, da bi ameriška vlada zmanjšala svojo podporo OZN, ki je obsodila britansko-francosko agresijo in ki zahteva brezpogojni umik tujih čet iz Egipta. Nevarnost sojetjske intervencije na Bližnjem vzhodu, ki ji posvečajo tukaj zadnje dni veliko pozornost, naj bi rabila Londonu in Parizu kot most za obnovitev tripartitne solidarnosti, ker agresija na Egipt ni dosegla niti polovičnega vojaškega uspeha.

Britanski politični krogi bi morebitni Edenov odhod v Washington ugodno sprejeli, ker tako laburistom, kot tudi konservativcem ni pogodu slabitev anglo-ameriške zveze. Izjema je samo »sueško krilo« konzervativne parlamentarne skupine, ki je vplivala na Edenov sklep, da bo napadel Egipt. Člani te skupine menijo, da bi bi se lahko Edenov odhod v Washington končal s »kapitulacijo pred ameriškim glediščem«.

Ameriška resolucija

glede mednarodnih opazovalcev na Madžarskem

New York, 9. nov. (Reuter). Generalna skupščina OZN je danes popoldne nadaljevala razpravo o položaju na Madžarskem. Ameriški delegat Cabot Lodge je predlagal resolucijo, ki zahteva, naj takoj prenehajo akcije sojetjskih čet na Madžarskem, ker da pomenijo »kršitev veljavnih načel mednarodne zakonitosti, pravice in morale.« Madžarske oblasti naj olajšajo, Sovjetska zveza pa naj ne ovira pošiljanja živčja in zdravil Madžarski. Ameriška resolucija tudi predlaga, naj OZN začne akcijo za pomoč madžarskim beguncem. Lodge je rekel, naj bi na Madžarsko poslali opazovalce OZN. Ameriško resolucijo je podprl pakistanski delegat.

Sovjetski delegat Kuznjecov je znova poudaril, da je razpravljajne Generalne skupščine o tem vprašanju vmešavanje v notra-

DR. JOŽE BRILEJ V RAZPRAVI OZN O MADŽARSKI

Ljudstvu je treba zagotoviti višjo stopnjo demokracije in neodvisnosti

New York, 9. nov. (AFP). Včeraj je Generalna skupščina OZN razpravljala o položaju na Madžarskem. Madžarski delegat Szabo je protestiral, ker so sprejeli to vprašanje na dnevni red. Položaj na Madžarski je njena notranja zadeva, poziv Nagyve vlade pa je bil nezakonit. V Budimpešti in v vsej državi sta razen tega spet zavladala red in mir. Predsednik Generalne skupščine Ortega je protest zavrnil.

V razpravi, ki se je nato začela, je govoril jugoslovanski delegat dr. Jože Brilej. Rekel je, da se Jugoslavija zelo zanima za dogodke na Madžarskem, pa tudi sploh za dogajanja v Vzhodni Evropi, zlasti za prizadevanja, da bi med vzhodnimi deželami uveljavili odnose na podlagi neodvisnosti, suverenosti, enakopravnosti in prijateljskega sodelovanja. Vzhodnoevropske dežele utrjujejo demokracijo na družbenih temeljih, ki so sad velikanskih in tudi nespremenljivih sprememb po drugi svetovni vojni. Kjer so skušali tak razvoj zavirati ali celo usmeriti nazaj, so nastali spopadi in neredi, kot se je zgodilo prav na Madžarskem. Upravičena prizadevanja madžarskega ljudstva, da bi doseglo višjo stopnjo demokracije in neodvisnosti, niso našla razumevanja. Ze zdavnaj so mujene spremembe so se nadalje odlagali. Napetost je stalno rasla. Pojavili so se zmeda in anarhija

ne samo proti dejanskim krivcem, marveč tudi proti neštetim nedolžnim ljudem. Vmešavanje od zunaj je še poslabšalo položaj. Nastal je razcep v Nagyevi vladi in nastopila je nova vlada, ki je postavila program, ki je v skladu z osnovnimi težnjami madžarskega ljudstva. Nihče več ne more omalovaževati teh teženj, ker so nedvomno edina mogoča osnova za normalni politični razvoj na Madžarskem. »Ni nobenega dvoma o tem,« je dejal dr. Jože Brilej, »kakšno je stališče moje vlade glede spoštovanja suverenih pravic naroda. Upam, da se bo vprašanje sojetjskih čet na Madžarskem uredilo sporazumno v duhu deklaracije sojetjske vlade z dne 30. oktobra letos. Vse, kar želimo, je, da je madžarsko ljudstvo svobodno in neodvisno ter da napreduje po poti demokracije in družbenega napredka v skladu z najboljšimi koristmi madžarske države. Upamo, da bodo kmalu ustvarjeni pogoji, ki bodo to omogočili. Madžarsko ljudstvo je sposobno, da samo uredi svoj položaj.«

Italijanski delegat je predlagal resolucijo, ki med drugim znova poziva sojetjsko vlado, naj brez odlašanja umakne svoje čete iz Madžarske. Krišna Menon je izrazil upanje, da bodo sojetjske čete zapustile Madžarsko in da bo SZ sprejela predlog o opazovalcih OZN na Madžarskem.

Seja Izvršnega sveta LRS

Izvršni svet LRS je na večerajšnji seji pod predsedstvom Borisa Kraigherja obravnaval osnutek predloga plana negospodarskih investicij za leto 1957 in v razpravi določil naslednje smernice za dokončno izdelavo predloga: sredstva za negospodarske investicije LRS v letu 1957 ne morejo biti večja od letošnjih, ki so znašala 1360 milijonov dinarjev; pri razdelitvi sredstev je treba močno upoštevati dosedanje zapostavljenost osnovnega šolstva, zlasti v mestih in industrijskih središčih, na račun sorazmerno velikih sredstev, ki so bila doslej investirana za fakultete in inštitute; gospodarjenje z večjim delom sredstev negospodarskih investicij (šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo itd.) je treba prenesti na okraje in nekatere občinske ljudske odbore; pri planiranju in trošenju teh sredstev je treba uvesti maksimalno javno kontrolo, kakor tudi čimvečje varčevanje, kar se naj izraža zlasti v cenah, praktični in neluksuzni gradnji ter podobno.

Nadalje je Izvršni svet pregledal osnutek plana Uprave za ceste LRS za leto 1957 in sklenil, da se sredstva cestnega sklada v prihodnjem letu iz sredstev republiškega proračuna ne morejo povečati. Uprava za ceste naj tako izdelata perspektivni plan modernizacije cestnega omrežja v Sloveniji — le-ta naj bo tudi izhodišče za plan za prihodnje leto — pri čemer naj upošteva, da se vse novogradnje cest do nadaljnjega prekinajo — tako

tudi ceste Ljubljana—Zagreb in koprške ceste — in naj bo sedaj prva etapa tega plana modernizacija obstoječega cestnega omrežja z asfaltiranjem; oziroma s takomenovano protiprašno akcijo, in to v takšnem vrstnem redu, ki bo upošteval prometno obremenjenost cest, njihovo pomembnost v gospodarskem, turističnem in drugem oziru ter potrebo povezave industrijskih in okrajnih središč.

Izvršni svet je še razpravljalo o predlogu nekaterih sprememb organizacije gozdarske službe v LR Sloveniji in ga sprejel s tem, da ga predloži še v razpravo skupščinskimi odborom, preden izda potrebne nove oziroma spremenjene predpise o tej službi.

Izvršni svet je na tej seji sprejel tudi uredbo o ustanovitvi upravne šole, katere naloga bo, da bo za potrebe državnih organov, zavodov in organizacij v LR Sloveniji strokovno usposabljal oziroma izpopolnjeval kadre za vse tiste službe, za katere je potrebna upravno pravna izobrazba. Solanje v tej šoli bo trajalo dve leti in le-ta bo imela rang višje šole. Predvidoma se bo v upravni šoli začel pouk v prihodnjem šolskem letu.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 10. novembra

Oblačno s krajevnimi razjasnitvami. Jutranje temperature med -2 in -3, v Primorju okoli 6, najvišje dnevne temperature do 8, v Primorju do 15 stopinj C

TISKOVNA KONFERENCA ČLANA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA SLAVKA KOMARJA

Krepitev socialističnega sektorja in povečane investicije

Kaj predvideva družbeni plan za napredek kmetijstva v prihodnjem letu

V letu 1957 naj bi naše kmetijstvo po družbenem planu doseglo ob normalnih vremenskih razmerah isto raven proizvodnje kot leta 1955. Napori bodo usmerjeni predvsem na socialistična kmetijska posestva, ekonomije in zadrugne organizacije, da bodo sposobne čimveč prispevati k povečanju pridelkov, da se zagotovi prehrana, zniža primanjkljaj v hrani in doseže stabilizacija skupnega dohodka. Prihodnje leto bodo znašale bruto investicije v kmetijstvu 40 milijard ali skoro dvakrat toliko kot leta 1955, oziroma za 11,6 milijarde več kot letos. V letu 1957 bodo investicije usmerjene predvsem v mehanizacijo in melioracijo. In tudi gradnja manjših cenovnih objektov naj bi končno dobila tisto mesto, ki ga narekujejo potrebe.

O teh na kratko navedenih nalogah in problemih našega kmetijstva je na četrtkovni tiskovni konferenci v Beogradu obširno govoril član Zveznega izvršnega sveta Slavko Komar, ki je odgovoril na vprašanje novinarjev. Kot že rečeno, kmetijska proizvodnja naj bi bila prihodnje leto približno ista kot 1955, močan skok pa predvideva družbeni plan v bruto investicijah. Medtem ko so znašale l. 1955 23,6 milijarde, letos 28,4 milijarde, bo prihodnje leto vloženo v kmetijstvo 40 milijard bruto investicij. Največji del, več kot 12 milijard, je namenjen za mehanizacijo, za melioracije pa 11,3 milijarde ali za 3,4 milijarde več kot leta 1956. Predvsem bodo finansirali začetna dela, gradnjo prekopa Donava-Tisa-Donava itd.

Tovariš Komar je posebej opozoril, da mora leto 1957 pomeniti za naše kmetijstvo leto uspešnih gradenj manjših gospodarskih predelovalnih objektov, skladišč, sušilnic, zbiralnic za mleko itd. Več sredstev naj bi vlagali tudi v gradnjo hlevov, šup za mehanizacijo in v remontne delavnice, skratka v manjše, kmetijstvu neogibno potrebne, a hkrati cenene gradnje. V prihodnjem letu bodo tu večje možnosti za nakup plemenske živine. Spričo velike škode, ki jo je napravila pretekla zima na sadnem drevju, uničila je okrog 30 % vseh sadnih dreves, predvsem oljke, orehe, breskve, marelice, bo treba več vlagati v sadne nasade, vendar izključno v sodobne plantažne nasade. V prihodnjem letu bodo odprli tudi investicije za ureditev pregonskih pašnikov in povečali uvoz reprodukcijskega materiala. Računajo, da bodo dobili kmetovalci 800.000 ton domačih in uvoženih umetnih gnojil. Letos so jih potrošili okrog 600.000 ton. Regresi bodo ostali isti kot letos oziroma povečali se bodo za nekaj milijard, pač v skladu s povečanim uvajanjem mehanizacije in potrošnjo umetnih gnojil.

Zagotoviti prehrano, znižati primanjkljaj hrane, pospešeno predelovati kmetijske pridelke in stabilizirati skupni dohodek je osnoven smoter perspektivnega plana v kmetijstvu, ki je o njem tovariš Komar obširno govoril in

hkrati poudaril, da je treba napredek v kmetijstvu pospešiti, da bo predvideni smoter čimprej dosežen. Perspektivni plan predvideva močno krepitev in pomoč socialističnemu sektorju, da bo le-ta lahko učinkovito pomagal individualnim kmetovalcem. Družbena sredstva naj bi v bodoče vlagali in skoncentrirali na področja, kjer je zajamčen čimprejšnji in čimvečji uspeh in tudi mehanizacije naj ne bi nesmotno raztresli, temveč z njo kompletirali strojne postaje.

Vprašanje, zakaj kmetijstvo počasi troši razpoložljiva investicijska sredstva, je tovariš Komar obrazložil z znanimi razlogi, med drugim nepravčasna priprava dokumentacije s strani investitorjev, pogosto spreminjanje programov itd., medtem ko je melioracije letos zavrl visok vodostaj in dolgo deževje. Vendar ni ostalo neizkoriščenih toliko investicij, kot je bil videz še v septembru in oktobru. V kmetijstvo vložena sredstva dajejo po besedah tovariša Komarja zelo različne uspehe, ki so odvisni od več činiteljev. Zelo bistveno je, da uvedejo posestva novo organizacijo dela in utrdijo sistem nagrajevanja. Pa še eno: če posestva ne bodo dograjena, ne bodo dosegala pričakovanih in možnih uspehov.

Na konferenci je bilo govora tudi o problematiki nabave rezervnih delov za kmetijske stro-

je, ki sicer še šepa, a se ureja, o zadržnih skladih v zadrugah, ki iz leta v leto rastejo. Letos, ko se je zadržno poslovanje zelo razmahnilo, bo po oceni Glavne zadrugne zveze Jugoslavije dohodek zadržug v Vojvodini, Makedoniji in Hrvaški dvakrat večji. Zadrugne svojih skladov ne razširjajo in tudi preusmeritev zadržug na mehanizacijo je zadovoljiva. Pri ocenjevanju odkupne dejavnosti zadržug pa je treba imeti mero in upoštevati, da je spričo sedanjega stanja po zadržug uspeh vendarle zadovoljiv. Tistim zadržugam pa, ki ne morejo z blagom na potrošniško tržišče, bodo morale odločilno pomagati poslovne zveze.

Vsekakor se bo treba odpovedati trgovanju, ki temelji po načelu: manjši promet, večji dohodek, pa najsi ga uveljavljajo zadržuga ali druga odkupna podjetja. To načelo je v dobri meri vzrok, da propade ogromno hitro kvarljivega blaga.

M. R.

PLENUM CENTRALNEGA ODBORA SINDIKATA TRGOVINSKIH, GOSTINSKIH IN TURISTIČNIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

Proučevanje perečih gostinskih vprašanj

Beograd, 9. nov. (Tanjug). Plenum Centralnega odbora sindikata trgovinskih, gostinskih in turističnih delavcev Jugoslavije, ki se je davi začel v Beogradu, proučuje vprašanja gostinstva pri nas. Plenumu prisostvuje tudi podpredsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Ivan Božičević.

Sekretar Centralnega odbora Mirko Spasojević je v svojem referatu poudaril, da so se lotili proučevanja teh vprašanj predvsem zaradi nazadovanja prometa v gostinstvu, ki je bil v prvih sedmih mesecih letos približno za 4,5 milijarde manjši kot v istem razdobju lani. Ta promet pa bi

moral biti znatno večji kot lani. Spričo tega pošlje znatno število gostinskih podjetij z izgubo, da sicer ne bi bilo nekaterih gostinskih storitev narasle povprečno za 7 odstotkov. Hkrati se je zmanjšal tudi zaslužek gostinskih delavcev v številnih podjetjih. Kar zadeva prehrano v delavsko-uslužbenih restavracijah, število abonmentov nazaduje, tako da se v vseh 530 restavracijah hrani le nekaj 67.000 delavcev in uslužbencev. Cene prehrane v trgovinskih restavracijah so znatno višje kot v delavsko-uslužbenih in se gibljejo od 5600 din mesečno do 8500 in več.

Gostinsko-gospodarske organizacije so primitivno opremljene s tehničnimi sredstvi za hitrejši in cenejši poslovanje. Tako je na primer v 160 anketiranih podjetjih v Srbiji le 25 hladilnic, 23 strojev za čiščenje površine in 2 stroja za pranje posode. Spričo tega predlagajo, naj se gostinskim podjetjem omogoči uporaba celotnega zneska amortizacije.

Na plenumu so prišli do zaključka, da so bila gostinska podjetja letos preobremenjena z različnimi družbenimi obveznostmi. To je nekoliko vplivalo tudi na podražitev gostinskih storitev, negativno pa se je zrcalilo na sistem plač v tej gospodarski panogi. Zavoljo tega predlagajo,

PRED CETRTIM KONGRESOM ZVEZE VOJAŠKIH VOJNIH INVALIDOV JUGOSLAVIJE

Posebna pozornost socialni in zdravstveni zaščiti

Težišče dela Zveze vojaških vojni invalidov je bilo zadnja leta usmerjeno predvsem na obravnavanje gmočnih vprašanj članstva in na pomoč državnim organom, ki pripravljajo predpise o invalidski zaščiti — je poudarjeno v poročilu Centralnega odbora, ki so ga dne poslali delegatom četrtga kongresa Zveze vojaških vojni invalidov Jugoslavije. Kongres se bo začel v ponedeljek, 12. t. m. v Sarajevu.

V poročilu je poudarjeno, da je Zveza med dvema kongresoma posvetila največjo pozornost socialni in zdravstveni zaščiti svojih članov. Takoj po tretjem kongresu, ko še niso bila urejena vsa vprašanja, zlasti ne zadeve invalidov prve in druge skupine, je Zveza posvetila posebno skrb dodatni gmočni pomoči nepriskrbljenim invalidom, ki ne morejo delati. Tako je dobilo v tem času nad 2000 invalidov pomoč v približni vrednosti 61 milijonov. Invalidi so dobili v pohištvu za 180 spalnic, celotno pohištvo za 23 stanovanj, 150 posteljnih garnitur, 85 kavčev in divanov, 304 radijskih sprejemnikov, 308 tujačih knjižnic, več harmonik, kitar, gramofonov in mnogo oblik. Takšna dodatna pomoč pa ni mogla urediti vprašanja preskrbe invalidov, ki ne morejo

opravljati nobenega naporednega dela. Zato so na predlog Centralnega odbora nastale spremembe v invalidskih prejemkih. Z novo uredbo so bile znatno zvišane invalidnine za takšne invalide. Invalidi prve skupine so dobili 18.000 din, druge pa 12.000 dinarjev mesečno.

Poudariti je treba tudi skrb, ki jo je Zveza posvečala družinam padlih borcev, zlasti družinam, ki v veljavni zakonski predpisi niso bile zajete. Za individualno denarno podporo v času med dvema kongresoma, dalje za nakup kuriva in za zdravljenje v zdraviliščih je porabila Zveza za družine padlih borcev blizu 610 milijonov. V zadnjih štirih letih, do vstetega lanskega leta, je uživalo zdravniško zdravljenje 5378 članov družin padlih borcev in 65.926 vojaških vojni invalidov.

Ob pomoči ljudske oblasti je Zveza posvetila v tem času veliko pozornost zaposlitvi in pre-kvalifikaciji za delo sposobnih invalidov. Po podatkih ankete je od 32.595 invalidov, živčih v mestih, zaposlenih 31.908, kar pomeni, da je v vseh naših mestih 627 nezaposlenih invalidov. To število samo po sebi ni veliko.

Po podatkih Centralnega odbora Zveze vojaških vojni invalidov je zdaj vključenih v invalidski organizaciji 311.679 članov, od teh vojni invalidov 86.265, družinskih članov pa 225.414. V naši državi deluje 2833 cenovnih invalidskih organizacij in 1425 občinskih odborov.

Prijateljski obisk delegaciji sovjetske armade

V Jugoslavijo bo prispela dne 12. novembra na prijateljski obisk JLA delegacija sovjetske armade z generalpolkovnikom V. H. Komarovom na čelu. Delegacija bo vrnila obisk predstavnikom JLA, ki so bili nedavno v SZ na prijateljskem obisku sovjetski armadi in jih je vodil generalpolkovnik Pavle Jakšić.

Za učinkovitejšo zatiranje živinskih nalezljivih bolezn

Na posvetovanju veterinarskih delegacij Grčije, Bolgarije in Jugoslavije, ki je bilo pred nekaj dnevi v Djevdjeliju, so obravnali več problemov veterinarske službe v vseh treh deželah in razpravljali o ukrepih za učinkovito zatiranje morebitnih pojavov nalezljivih živinskih bolezn na obmejnih področjih. V okolici Soluna se je pred kratkim pojavila epidemija svinavke, ki se je zelo hitro širila, tako da so samo z nujno intervencijo preprečili, da se n ebi razširila tudi na naše in bolgarsko ozemlje.

PROBLEMATIKA TRANZITNEGA PROMETA

Razbremenitev reške luke od domačega uvoza in izvoza

Split, 9. nov. (Tanjug). — V splitski Trgovinski zbornici so pripravili predlog o izenačenju železniških tarif na progah Novska—Reka, Novska—Sibenik in Novska—Split. Predlog so poslali v podrobnejšo proučitev pristojnim organom, Zveznemu in republičkim svetom ter Zvezni prometni zbornici. Cilj izenačenja tarif na železniških progah od Novske proti Reki, Sibeniku in Splitu je razbremenitev reške

luke od domačega uvoza in izvoza, da bi se lahko povečal tranzitni promet. Strokovnjaki, ki so pripravili ta predlog, menijo, da bi se z izenačenjem tarifnih postavk dohodki jugoslovanskih železnic ne zmanjšali, hkrati pa bi to pripomoglo k večjemu dotoku vvoznega in izvoznega blaga v splitsko in sibenško pristanišče.

Tranzitni promet iz vzhodno in zahodnoevropskih dežel letos nenehoma narašča in naše gospodarstvo ima od tega znatne devizne dohodka. Samo v prvem polletju je šlo prek reške luke 100.000 ton tranzitnega blaga več kakor lani. Do konca leta bo narasel tranzitni promet na kakih 500.000 ton, po perspektivnem planu razvoja reške luke pa bo po njegovi mehanizaciji tranzitni promet narasel na blizu dva milijona ton letno.

V gospodarskih krogih Splita in Sibenika poudarjajo, da bo lahko v takšnem položaju splitska luka, ki ima večjo operativno področje, že kmalu, ko bodo montirani prvi žerjavi in ostala že naročena oprema, prevzelo od reške luke znaten del domačemu uvozu in izvozu namenjenega blaga.

Za zboljšanje zimske poročevalske službe

Zavedajoč se, da organizacija zimske poročevalske službe še zdaleč ne ustreza željam in potrebam ljubiteljev prirode in športnikom, je Turistična zveza LR Slovenije sklicala konferenco, na katero je povabila tudi zastopnike Planinske zveze, PTT, Gostinske zbornice, Meteorološke službe in Uprave cest. Namen konference je bil, da se poročevalska služba zboljša in da bo vsem zainteresiranim omogočeno priti do teh poročil.

Največja pomanjkljivost dosedanjega poročanja je bila, da se ni nihče razen meteorološke službe, ki ima že dobro organizirano poročanje na svojih območjih, zares zavzel, da bi vestno in redno poročali o vremenskem stanju na posameznih planinskih točkah in drugod. Poročanje je bilo nenačrtno in večkrat tudi nevestno, da se je n. pr. zgodilo, da so iz nekaterih planinskih točk ali gostinskih podjetij poročali o lepem vremenu, o idealnih smučiščih in snegu, v resnici pa ni bilo ne lepega vremena, ne pravega snega

itd. Tudi v naših časnih so zainteresirani nemalokrat zastopniki iskali podatke o vremenu v planinah.

Predlogov za izboljšanje zimske poročevalske službe je bilo na konferenci več. Sprejet je bil tale: Zbirno središče poročil bo meteorološka postaja v Ljubljani. Ta bo poročila sprejemala od svojih že dobro organiziranih točk na terenu in pa iz številnih planinskih koč in postojank, ki bodo poročale preko sedežev uprave cest, pošt itd. o vremenskem stanju na terenu. Vsa ta poročila, ki bodo zajemala v glavnem vse važne turistično-planinske predele v domovini, bo na meteorološki postaji v Ljubljani zbiral za to pooblaščen oseba, jih sestavljala v enotno poročilo in jih oddajala naprej časnikom in radiu.

Dnevni tisk bo prinašal poročila zimske poročevalske službe dvakrat tedensko: ob sredah in v sobotah zjutraj, kakor tudi pred drugimi prazniki, ko ljudje radi pohite v prirodo.

KONVENCIJA MED FLRJ IN SZ

o ureditvi vprašanja državljanstva

ljudi z dvojnimi državljanstvom

Z izmenjavo ratifikacijskih instrumentov 31. julija 1956 je začela veljati konvencija med FLRJ in SZ o ureditvi vprašanja državljanstva ljudi z dvojnimi državljanstvom. Ta konvencija se nanaša na ljudi, ki stalno živijo na ozemlju ene izmed pogodbenih strani in ki jih imata obe pogodbeni strani za svoje državljane. Po določbah konvencije so takšni ljudje (dvojni državljani), ki stalno bivajo na ozemlju FLRJ, pa bi radi obdržali državljanstvo SZ, dolžni predložiti o tem izjavo veleposlaništvu SZ v Beogradu. Dvojni državljani, ki živijo stalno v SZ, pa bi radi obdržali državljanstvo FLRJ, pa morajo predložiti veleposlaništvu FLRJ v Moskvi izjavo, da žele obdržati jugoslovansko državljanstvo. Rok za izjavo znaša leto dni, potekel pa bo 31. julija 1957.

Izjavo o državljanstvu so dolžni predložiti vsi polnoletni dvojni državljani. Za polnoletne veljajo vsi, ki so izpolnili 18. leto, poročeni pa tudi pod 18. letom. Mladotletniki slede v državljanstvu roditeljem. Mladotletniki, ki so izpolnili 16. leto, lahko s posebno izjavo obdržijo državljanstvo druge pogodbene strani, če ne žele biti državljani dežele, za katero državljanstvo so se izrekli njihovi starši.

Dvojni državljani, katerih izjave o tem, da žele obdržati državljanstvo, bodo odobrene, bodo veljali izključno za državljane tiste pogodbene strani, za katero državljanstvo so se izrekli. Dvojni državljani, ki v enem letu ne predložijo izjave o državljanstvu, bo veljal izključno za državljana tiste pogodbene stra-

ni, na katere ozemlju stalno prebiva.

Natančnejše informacije o uporabi te konvencije lahko dobe zainteresirani dvojni državljani v sekretariatu za notranje zadeve, ljudskega odbora okraja, na katerega področju žive.

Iz zveznega državnega sekretariata za notranje zadeve.

PLENUM OKRAJNEGA ODBORA SZDL LJUBLJANA

Vodja počitniške kolonije

svoje naloge ne bi smel spremeniti v lastne počitnice

Družbene organizacije, podjetja, oblastni in upravni organi so tudi letos pridrili številna poletna letovanja za otroke in mladino. V ljubljanskem okraju je bilo skupno okrog 60 kolonij in taborov, v katerih je preživelo po čitnice okrog 9000 otrok. Ker je bil dober del stroškov plačan iz družbenih sredstev, so na zadnjem plenumu okrajnega odbora SZDL Ljubljana razpravljali o tem, kako so letovanja uspešna tudi iz vzgojnega stališča, česar politična organizacija, kot je SZDL, gotovo ne sme pustiti v nemar.

Tako kot marsikje drugod je tudi pri letovanju otrok in mladine uspeh odvisen zlasti od prizadevnosti in sposobnosti ljudi, ki prevzamejo nadzorstvo in vodstvo kolonij in taborov. Če upoštevamo, da bomo za okrevanje otrok, ki so potrebni letovanj iz zdravstvenih razlogov, skušali še vse bolj razširiti število stalnih okrevališč, kjer bo zaposlen stalen zdravstveni in vzgojni kader, pa velja gornja ugotovitev še toliko bolj za vodstva kolonij, ki so namenjene zdravim otrokom. Vodstvo otroških in mladinskih kolonij zahteva od ljudi dokaj moralnih in političnih kvalitet. Izbira je težavna, zlasti še, ker vsako leto opazimo, kako si skušajo posamezniki na račun zaposlitve v koloniji urediti predvsem lastne počitnice, dostikrat vzamejo s seboj svoje družinske člane, skrb za otroke v koloniji pa za nemarjajo.

Kader, ki spremlja skupine otrok na letovanja v inozemstvu, si je skoraj že ustvaril monopol, niso pa to zmeraj najboljši

ljudje, ki bi se res zavzeli za delo v kolonijah. Tako se je zgodilo, da so otroci po vrnitvi iz inozemstva vedeli veliko povedati, kaj vse so slišali od tamkajšnjih ljudi, in sicer dosti slabega o naši državi in veliko dobrega o življenju v tujini. Tako škodljivo propagando pa bi morala vodstva kolonij preprečiti.

Skupno so letos v ljubljanskem okraju porabili za letovanja otrok in mladine 82 milijonov dinarjev. Okrog 20 milijonov izključno iz družbenih sredstev so porabili za razne investicije, za nabavo opreme in raznih rekvizitov, k ostalim 62 milijonom za oskrbo pa je družba prispevala okrog 85 %, starši pa okrog 15 %. Oskrba je bila razmeroma draga. V zdravstvenih kolonijah so porabili za enega oskrbovanca za 21 dni povprečno 8500 din, v počitniških kolonijah pa povprečno 6000 din. Najcenejša je bila oskrba pri tabornikih. Stroški so se gibali od 2200 do 4600 din za oskrbovanca za 3 tedne taborjenja. Tako kot bi lahko to organizacijo vzeli za

zglede pri pravilni organizaciji življenja na letovanju, zlasti še pri pravilnem usmerjanju zabave, jo moramo pohvaliti tudi za dobro gospodarjenje z denarjem. Sodelovanje tabornikov pri pripravi hrane, iskanju kuriva in podobnem zmanjšuje režijske stroške ne glede na to, da je tako življenje v taboru pravilno tudi iz vzgojnega stališča. Razen tega taborniške organizacije skoraj da niso imele stroškov za honorarje ljudem, ki so nadzorovali taborjenje, temveč so tudi starejši člani plačevali svoj del prispevka. Nasprotno pa so za honorarje za vzgojno osebo v ostalih počitniških kolonijah izdali okrog 4 milijone din.

Na plenumu SZDL so se strinjali, da bi morali v bodoče pri določanju kadra, ki naj vodi letovanja, bolj skrbno izbirati. Razen tega pa so sklenili ustanoviti poseben koordinacijski odbor, ki naj bi vsem družbenim organizacijam in organom pomagal pri organizaciji letovanj. Ta odbor naj bi še podrobneje ocenil dosedanje dobre in slabe strani letovanj, hkrati pa skrbel, da bi denar, ki ga daje družba, res kar najkoristneje uporabil, tako da bi lahko odšlo v kolonije in na počitnice čim več otrok. Se posebno pa se bo odbor potrudil, da bo bodoča izbira vodilnega kadra boljša in da bodo ta letovanja res vsestransko uspešna.

M. N.

NOVA ZAROTA FRANCOSKIH SOCIALISTOV

Demonstracije proti KPF so se prelevile v požige in razdejanje

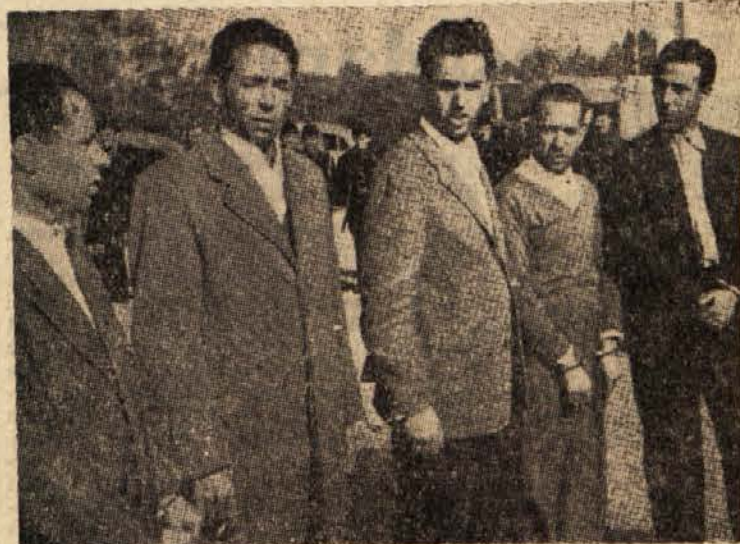
Pariz, 9. nov. (Tanjug). Čeprav je policija strogo prepreževala sleherne demonstracije, so bile sinoči v Parizu velike protestne demonstracije, ki jih je organizirala KP Francije z gesli »Fašizem ne bo prodril!« in »Guy Mollet naj odstopi!« v protest proti fašističnemu navalu in požigu prostorov partijskih organizacij. Kljub močni blokadi več kot 20.000 policajev, vojakov in žandarjev, je kakih 10.000 demonstrantov na Trgu republike ob prepevanju marseljske odločno zahtevalo spremembo francoske politike. Na mnogih krajih tega širnega pariškega trga so nastali spopadi med demonstranti in policijo. Policija je aretirala na stotine ljudi, kakih 50 Parižanov pa je bilo ranjenih. Demonstranti so se prebili skozi goste kordone policajev in žandarjev ter so ime-

li na Trgu republike krajše zborovanje. Nato so se napotili po širokih bulvarjih k poslopju »Humaniteta«, kjer so jih zaustavile bombe z strelnim plinom in gumijevke. Protifašistične manifestacije so bile tudi na drugih krajih Pariza. Srditi spopadi med policaji in demonstranti so se nadaljevali še pozno ponoči. Včeraj jutraj so se protikomunistične demonstracije nadaljevale na deželi. Demonstranti so napadli prostore komunističnih organizacij in krajevnih partijskih častnikov v Roannu, Cannesu, Strassbourgu, Bougoinu, Rennesu in mnogih drugih krajih. Partijske prostore v večini teh mest so delno že predinočnim, večinoma pa včeraj zažgali ali opustošili. V spopadih v Rennesu je bilo ranjenih več ljudi. Tudi drugod je tekla kri. Več pariških policajev je v bolnišnicah.

ce, naj v terek s splošno stavko izpričajo svoje ogorčenje zaradi rastočega fašizma v deželi. »To naj bo dan boja proti fašizmu.«

Pariz, 9. nov. (Tanjug). V številnih francoskih mestih so bile danes znova protikomunistične demonstracije. V spopadih in neredih je bilo ranjenih več ljudi. Policija je aretirala samo komuniste.

Položaj v Parizu se je po burni noči pouličnih demonstracij in protidemonstracij znatno pomiril. Toda policijska vozila še naprej krožijo po mestu.

Voditelje alžirskih upornikov, ki so jih Francozi ugrabili na poti iz Rabata v Tunis, so vključene prijeljali v Pariz.

Priljubljeni sporazum o Jugeleksportu

Zeneva, 9. nov. (Tanjug). Predstavniki elektrogospodarskih organizacij Jugoslavije, Avstrije, Italije in Zahodne Nemčije so se sporazumeli o ustanovitvi študijskega sindikata, katerega naloga bo zbrati sredstva in pripraviti mednarodne pogodbe za praktično uresničitev Jugeleksporta. Sporazum je bil podpisan v palači OZN v Zenevi med štirinajstimi zasedanjem odbora za električno energijo Evropske gospodarske komisije OZN.

Vorošilov in Bulganin Eisenhowerju

Moskva, 9. nov. Predsednik Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorošilov in predsednik Sveta ministrov Bulganin sta poslala predsedniku Eisenhowerju čestitke ob njegovi zmagi na volitvah za predsednika ZDA.

V čestitkah so izražene želje za uspeh v njegovem delu ter za krepitev prijateljskih stikov med obema narodoma in obema državama.

Obnavljanje reda

po podjetjih, v prometu in v šolstvu na Madžarskem

Budimpešta, 9. nov. Radio Budimpešta je poročal, da je imela delavsko-kmečka revolucionarna vlada včeraj sejo, na kateri je sprejela vrsto odlokov, katerih cilj je normaliziranje življenja v deželi. V poročilu o seji je rečeno, da se morajo vsi uslužbenci takoj vrniti na svoja delovna mesta. Družbeni organi in revolucionarni odbori ne morejo niti odpuščati niti sprejemati v službo komunalnih uslužbencev. Pravico imajo samo predlagati pristojnemu državnemu organu, koga naj odpusti ali sprejme v službo. Upravniki železniških postaj in kurilnic morajo nemudoma poskrbeti za obnovitev rednega železniškega prometa, tudi zato, ker deželi, zlasti pa Budimpešti, primanjkuje živil, zdravil, kuriva in drugih potrebščin. Na obmejnih postajah stoji vlaki z blagom, poslanim iz prijateljskih dežel.

da pomeni program nove vlade »obsojdo starih grehov in delovni načrt, ki bo v deželi obnovil red, po mestih in vaseh pa mir«, in da bo ustvarjena socialistična demokracija, zakonitost in delavsko-kmečka oblast.

Sklepi madžarske vlade

Kossuthov grb bo odslej grb LR Madžarske

Budimpešta, 9. nov. Kakor poroča radio Budimpešta, je Prezidijski LR Madžarske sklenil, da bo revolucionarna delavsko-kmečka vlada delovala kot najvišji organ državne uprave, dokler ne bo izglasovan zakon o spremembah posameznih določb ustave.

Prezidijski je nadalje sklenil, da bo Kossuthov grb odslej grb LR Madžarske.

Madžarska vlada o pošiljkah Rdečega križa

Budimpešta, 9. nov. Madžarska agencija MTI poroča, da je revolucionarna delavsko-kmečka vlada 4. novembra sprejela sklep, začasnoma ustaviti sprejemanje pošiljk Rdečega križa iz zahodnih dežel na Madžarsko. Do tega sklepa je bila prisiljena, ker so pošiljke vsebovale tudi orožje in municijo. Ugotovljeno je bilo nadalje, da so nekatere osebe, ki so spremljale pošiljke, bili bivši fašistični oficirji Horthyjeve vojske in policije.

Vlada je določila Ferenza Münicha za vodstvo poslov oboroženih sil in javne varnosti, Imre Horvatha za vodstvo zunanjih zadev Istvana Kosa za finance, Antala Apra za industrijo, Degeja Imra za kmetijstvo in Homana Sandora za trgovino.

Kako je s člani bivše Nagyeve vlade

Budimpešta, 9. nov. Radio Budimpešta je danes objavil tale demanti: »Radijske postaje, ki so sovražno razpoložene proti LR Madžarski, prinašajo vesti, da je bila vlada Imre Nagya aretirana. Sporočamo, da je ta vest neutemeljena. Imre Nagy je po svoji volji zapustil parlament. Več članov nekdanje vlade Imre Nagya dejansko podpira revolucionarno delavsko-kmečko vlado in deluje v javnosti. Ostali člani vlade Imre Nagya so prav tako po svoji volji in prosto zapustili poslopje parlamenta. Brez osnove so tudi vesti o aretaciji kardinala Mindszentyja.«

Eisenhowerjev odgovor na Bulganinovo pismo o sovjetski intervenciji na Madžarskem

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Moskva, 9. nov. Današnja »Pravda« objavlja v celoti pismo, ki ga je poslal predsednik Eisenhower predsedniku sovjetske vlade Bulganinu. V pismu je rečeno, da je z velikim ogorčenjem prejel poročila iz Madžarske in da je bila deklaracija sovjetske vlade z dne 30. oktobra, ki je potrdila politiko nevmешavanja v notranje zadeve drugih držav, povsod sprejeta kot obljuba, da se bodo sovjetske čete kmalu umaknile iz Madžarske. Potem pravi Eisenhower, da je Sovjetska zveza v tej izjavi pokazala, da misli, da bi lahko bilo nadaljnje zdrževanje sovjetskih čet na Madžarskem povod za še večjo zaostroitev položaja. V pismu je rečeno, da sta vlada ZDA in Eisenhower osebno ocenila to izjavo kot dejanje visoke državniške modrosti.

Kako je s člani bivše Nagyeve vlade

Budimpešta, 9. nov. Radio Budimpešta je danes objavil tale demanti: »Radijske postaje, ki so sovražno razpoložene proti LR Madžarski, prinašajo vesti, da je bila vlada Imre Nagya aretirana. Sporočamo, da je ta vest neutemeljena. Imre Nagy je po svoji volji zapustil parlament. Več članov nekdanje vlade Imre Nagya dejansko podpira revolucionarno delavsko-kmečko vlado in deluje v javnosti. Ostali člani vlade Imre Nagya so prav tako po svoji volji in prosto zapustili poslopje parlamenta. Brez osnove so tudi vesti o aretaciji kardinala Mindszentyja.«

Bulganin Eisenhowerju

Washington, 9. nov. (USIS) — Predsednik Združenih držav Amerike Eisenhower je dobil novo poslanico od predsednika sovjetske vlade Bulganina. Vsebinska poslanica še ni bila objavljena.

Prve čete OZN pripravljene

Generalni sekretar Hammarskjöld je izjavil, da bodo njih predhodnice v 24 urah prispele v Italijo, kjer bo sprejemno središče

New York, 9. nov. (AFP) Generalni sekretar Združenih narodov Hammarskjöld je danes dejal, da bodo danski in norveški oficirji in vojniki kot predhodnica mednarodnih sil Združenih narodov v 24 urah prispele v Italijo na poti v Egipt. Dodal je, da bo začasni sprejemni center v Italiji

v soglasju z italijansko vlado. Danske in norveške čete bodo prepejale v Italijo z letali, ki so jih dale na razpolago Združene države. Po njegovih besedah bodo tudi druge vojaške predhodnice, sestavljene iz pripadnikov oboroženih sil Kanade, Kolumbije, Finske, Indije in Švedske, kmalu odposlane v začasni sprejemni center v Italiji. Nekaj kontingentov bodo odposlali v Italijo in koncu rekel, da so v teku pogajanja med OZN in švicarsko letalsko družbo »Suizer« v svrhu zagotovitve prevoza mednarodnih sil Združenih narodov od sprejemnega centra v Italiji do njihovih bivališč v Egiptu.

kjōlda, da je pripravljena dati ONZ na razpolago kontingent oboroženih sil, ki bi se pridružile oboroženim silam OZN za zagotovitev in nadzorstvo premirja med Egiptom in Izraelom. Razen Jugoslavije so ponudile svoj delež v teh silah, ki naj bi jih bilo nekaj tisoč, še Kanada, Cejlon, Kolumbija, CSR, Danska, Finska, Indija, Nova Zelandija, Norveška, Pakistan, Romunija in Burma. Za poveljnika teh sil je bil imenovan general Burns, dosedanji predsednik komisije OZN za nadzorstvo nad premirjem v Palestini.

Eden v Spodnjem domu

London, 9. nov. (AFP) Anthony Eden je danes v Spodnjem domu izjavil, da britanska vlada želi, da bi se čimprej začela pogajanja med poveljnikom mednarodnih sil OZN generalom Burnsom in anglo-francoskim poveljstvom v Egiptu. Britanska vlada je ugodno sprejela izraelski sklep o umiku izraelskih čet in o sodelovanju s silami OZN. Eden je tudi pripomnil, da je francoska vlada odobrila gledišče, ki ga je on pravkar sporočil Spodnjemu domu.

Naš kontingent

New York, 9. nov. (Tanjug) — Sekretariat OZN je objavil poročilo, v katerem je rečeno, da je jugoslovanska vlada obvestila generalnega sekretarja Hammars-

Burns v Egiptu

Dosegel naj bi umik napadalec iz Port Saída

Kairo, 9. nov. (Tanjug) — Poveljnik mednarodnih sil OZN na Bližnjem vzhodu general Burns je prispel danes v Kairo. Po sestanku z zunanjim ministrom Favzijem je izjavil novinarjem, da je Egipt načelno privolil v to, da bi prišlo v Kairo 10 opazovalcev OZN. Prispeli bodo v nekaj dneh. General Burns je dalje izjavil, da bo Generalna skupščina OZN določila, kakšna bo naloga mednarodnih varnostnih sil. Omenil je Hammarskjöldovo izjavo,

da bodo mednarodne sile razporejene med sedanjimi izraelskimi in egiptskimi položaji. Port Said bo znotraj ozemlja, ki ga bodo nadzorovale sile OZN. General Burns bo takoj odpotoval v Port Said, da bi uveljavil resolucijo OZN o umiku anglo-francoskih in izraelskih čet iz Egipta.

Eisenhowerjev sestanek s političnimi prvaki

Washington, 9. nov. (AFP) — Predsednik ZDA Eisenhower se je danes dve uri in pol razgovarjal z demokratičnimi prvaki v Kongresu. Razgovora so se udeležili kitajski čet iz Burme

Peking, 9. nov. (Nova Kitajska). Burma in LR Kitajska sta dosegli sporazum o umiku kitajskih čet s spornega obmejnega ozemlja med obema deželama.

Obnovljen tovorni železniški promet z Madžarsko

Beograd, 9. nov. V Generalni direkciji jugoslovanskih železnic so izjavili, da je bil 8. novembra obnovljen železniški tovorni promet med Jugoslavijo in Madžarsko.

Gverilski boji

v Port Saïdu, Port Fuadu in na Sinaju

Kairo, 9. nov. (Tanjug). Tu so potrdili, da boji v Port Saïdu še niso docela ponehali. Včeraj so pripeljali Britanci in Francozi v Port Saïd nove okrepitve, motorizirane čete in padalce. Port Saïd in Port Fuad sta v ognju, agresorji pa so onemogočili preskrbo obeh mest z vodo. Po ulicah Port Saïda in Port Fuada je še polno barikad. Gverilski boji se je razveljavila v vsi silo.

samo v primeru, če bodo napadene. Po mestu neprestano krožijo anglo-francoske patrulje. Preskrba prebivalstva z živili je silno otežkočena.

Molletove izjave o tem, da sta padli El Kantara in Ismailija, so uradno demantirali. Na Sinajskem polotoku, kjer so razen izraelskih sil tudi britanske in francoske enote, uspešno delujejo egiptski »eskadroni smrti«.

Pariz, 9. nov. (AFP). V zadnjih 24 urah je bilo na področju Port Saïda po francoskih poročilih v glavnem mirno. Anglo-francoske čete so dobile ukaz, naj streljajo samo v primeru, če bodo napadene. Po mestu neprestano krožijo anglo-francoske patrulje. Preskrba prebivalstva z živili je silno otežkočena.

V Tel Avivu pa so objavili, da so postali »eskadroni smrti« zelo aktivni na jordanskem področju. Razstrelili so vodovodno cev med Jeruzalemom in Tel Avivom. Pogнали so v zrak tri poslopja blizu Beit Arufa in izvedli še druga sabotažna dejanja.

Izraelski guverner v Gazi je zaprosil komisijo OZN za pomoč arabskim beguncem, naj pomaga pri »prehrani egiptskih ujetnikov, ker izraelska armada zanje nima dovolj hrane«. Predstavnik OZN je to izraelsko zahtevo zavrnil, ker je prehrana vojnih ujetnikov po določbah ženevske pogodbe izključno stvar izraelske armade.

Dobrica Čosić

Na prošnjo beogradske »Borbe« izročam javnosti svoj dnevniki od 23. do 31. oktobra 1956. Doročki na Madžarskem so se razvijali tako hitro in tako naglo, da je sleherni poskus po splošnem nemogoč vsaj z vidika očividca, ki ima zelo skromne možnosti. Zato sem sklenil ne gledati na to, kaj se dogaja na Madžarskem v trenutku, ko nekaj prijateljske zapiske, ne glede na to, kakšne višje in nižje položaje so vzbuđili ti dogodki, prej in jih vzbujajo zdej, ostati zvest svoji vesti. Saj je menda tudi to pričevanje. In še nekaj: pričujoče vrstice so brez literarnih ambicij, tudi zato, ker sem jih napisal med gremenjem topov in reaganjem strojin.

23. oktober

Budimpešti, zaviti v mežo sem se približal mladokrvno. Sprevednik poljskega spalnega voza je živčal »La Palomo« in »Moulin Rouge«. Rad bi se nekoliko pomudil pri tej malenkosti. Toda to bi bila literarna plaža. Starec je doma iz Budimpešti. Stara je Budimpešta, z več rokami, ki so sloko, toda čvrsto objete Donavo. Novih, alogaj ne vidim. Puste, mokre, zakajene ulice, kamniti prepletkani z rjavo harvo. To je menda vojna barva. Avtomobili znanke »Pobeda«. Takšijev ni. Jaz pa ne skoparim. kajti 200 goldinarjev me bo tudi brez znanja madžarske je-

SEDEM DNI V BUDIMPEŠTI

Iz neurejenih beležk

slovov prošim tovariša, naj mi jih prevede. »Irodalni usaj« (skrajševane novine), glasilo madžarskih pisateljev, sedmo leto številka 42 z dne 24. oktobra 1956. Naslov »Skrbi države«. Citiram: »Več tednov čutim nezadovoljstvo. Svobodno« o odkrito pišemo o vsem, toliko o ljudstvu, o njegovem ljudstvu (mišljen je Jožef Atila, revolucionarni pesnik), o njem nič ne pišemo. To so delavci... Nenehoma silim vprašati: Ali imajo zadostne mezde, ali imajo dovolj veselja? Res, zadnje mesece smo bili njihovo bitko. Zahtevali smo več svobode, več splošnosti, več zakonitosti in rehabilitacijo humanosti. Vse to pa tudi oni zahtevajo zdej. Nismo pa na njih dvojnomo, da so vse napake izrekli iz obdobja, ki bo zdej zaključeno in ki so jih najbolj prizadele. Kolikokrat se je zgodilo, da smo videli kako ženó ukljene delavce iz tovarne, pa se nismo vprašali, koliko je med njimi rehabilitiranih. In nadalje: Ali smo pogledali njihova stanovanja in v njihove lonce, v katerih kuhajo? Ali smo govorili o njihovih ženah, ki morajo same govoriti v »repi«? Ali smo se vprašali, kakšno je njihovo življenje? Ali smo jih vprašali, kakšne so njihove mezde in koliko imajo razvedrila? Mi hočemo, da imajo večje mezde in več razvedrila. Njihove skrbi bomo odpravili šele, ko bomo uredili vprašanje državnih stikov. Vsi vemo, kakšne so te skrbi, ali jih

vsaj slutimo. Nekatere države skrbi bodo skrbi nas vseh, ne pa samo članov ozkih vodstev.

V članku »Svoboda branja« pravi pisatelj Miklos Veselényi: »Mislimo, da nismo osamljeni v stališču, če trdimo, da je ves narod polnoleten in sposoben, da si upravlja sam in da sam odloča o svoji usodi. Toda iz tega lahko povzamemo razne posledice. Predvsem, če je narod v političnem oziru polnoleten, mora prav tako ceniti to stvar tudi s stališča duhovnih vrednot. K duhovni polnoletnosti pa spada tudi pravica, da lahko vsak državljan deželo v tisku in knjigi prebere, kar ga veseli in za kar se zanima. Naj pove to jasno. Dovolite, da bodo po alicah prav tako predajali »Times« in »Mond« in Zürich »Zeitung«, kakor prodajajo »Daily Workers« in »Volksstimme«. Ne vidim, kakšne bi mogle biti ti ovire, kje je tu nevarnost ali kako zlo.«

Ne utegnem več brati oziroma poslušati branja, ker je prišel pisatelj Fisi, urednik »Velikega sveta« in me pospremil v Margetziget. To je hotel delegatov, diplomatov, trgovcev, vohunov vseh barv na svetu in budimpeštanskih vlačug seveda, za dobro razpoloženje gostov in za aktivno bilanco hotela, ki ne posluje po »gospodarskem računcu«. Jugoslovanska zastavica na mizi daje mojemu koslu očitno repre-

zentativen značaj. Hitimo v »Zvezo madžarskih pisateljev«. Prvi udarec po mojem častiljpu. Stojnišče je polno pisateljev, vzemirjenih, poslovnih. Saloni so polni, toda nihče ne opazi moje navzočnosti. Vdan v svojo usodo pomislim: Saj sem vendar napisal samo dva romana, ki ju lele zdej prevajajo v madžarsčino. Naposled me zelo prijazno sprejme predsednik »Zveze madžarskih pisateljev« Peter Veres, moj znanec iz Moskve od leta 1954. Govoriva o problemih prevajanja in o poškodbah književnih del po preobrazbi v drug jezik. Ne morem pa si kaj, da ne bi vprašal: »Prosim vas, kaj pa se dogaja v vaši hiši?«

»Naša zveza in študentske organizacije so sklicale miting na Petöfijevem trgu. Hočemo tisto, kar so dosegli Poljaki. Tudi vi morate z nami tja.«

V meni nastane kratka dilema okrajnega politika, toda radovednost je moja napaka: »Grem«. Vendar pa vprašam:

»Slušal sem, da je vlada prepovedala miting.«

»Da. Bila ga je prepovedala, pa je pravkar svoj sklep preklicala. Tudi vi morate razumeti, da so stari časi minili.«

Moja skromna radost ne potrebuje komentarja. Odhajamo, pes, v skupini je menda kakih 60 ljudi, radovednost alic pa narasta. Ura je že tri, na Petöfijevem trgu je zbranih okrog sopenika nekaj sto ljudi. Malone letoma zamudili smo. Moje tovariša prime

za roko priletna mečanka v ponošeni obleki, pripadnica razreda, ki životari od prekupevanja in znanja tujih jezikov.

»Kam pa hitite? Vse je zaman, Madžarski nikoli ne bo vrnjena stara svoboda.«

Moji tovariši ji ljubazno odgovarjajo: »Stara ne, pač pa si homo priborili novo.«

Na podstavku Petöfijevoga spomenika stoji več razburjenih delavcev in grdo deklet, ki se ne sramuje solz. Delavec s stisnjenimi in dvignjenimi pestmi v slogu našega Stevana Filipovića pod veslali leta 1941 pa kriči: »Delavci so v sponah, jaz pa vam prinašam njihove pozdrave in vam pravim: Delavski razred je z vami, tovariši, študentje in pisatelji.«

Poskanje. Dretim in kmalu si brčnem solze. Neki človek se skloni in an njegova ramena stopi fotoreporter. Pisatelj Peter Veres, mi pravi, preden odide, da se povzpne na podstavce: »Zapomnite si, to je prava madžarska revolucija brez tujih idej in tujega vmešavanja.«

Potem pa Veres med pozdravljanjem docela prisrčno in prizadeto prebere resolucijo uprave Zveze madžarskih pisateljev. V 16 točkah te resolucije sprejete resolucije zahtevajo pisatelji demokratičnizacijo dežel, odločen boj proti stalinizmu, učinkovite ukrepe za zboljšanje življenjske ravni in znanja politiko ne podlaga enokopavnosti in neodvisnosti Madžarske. Na tem mitingu greb mikrofonov, kjer je Petöfijev spomenik govorniški oder, ljudje ne tulijo, kriče. Mnogi jokajo. Petöfijev grob je črnmračen in razdrzen.

Vprašujem se: Ali je takšno srečanje s Petöfijem in s tradicijo samo slog — zamudili smo. Moje tovariša prime

(Nadaljevanje na 4. strani)

Zasedanja OLO Koper

V prihodnji sezoni bodo cene v hotelih za 30 odstotkov nižje od letošnjih — Pomanjkanje drv na Koprskem — Tovarna IRIS bo gradila lesene ribiške ladje

Na zadnji seji OLO Koper je poročal predsednik okrajnega sveta za turizem Jože Žižek. Letošnji turistični promet je bil precej slabši od lanskega. Vzroki za to so delno objektivnega značaja (slabo vreme, epidemija), delno pa subjektivnega značaja (slabe priprave in pretirano zvišanje cen in tarif). Čeprav je bil finančni efekt pod povprečjem, je vendar treba omeniti tudi nekaj pozitivnih rezultatov. Predvsem so letošnjo sezono izboljšali higijensko-tehnično zaščito, popravili odnos strelnega osebja do gostov, povečali izbiro v hrani in pijačah, v petih gostinskih podjetjih okraja pa so začeli poskusno uvajati sistem nagrajevanja po delovnem učinku.

V prihodnji turistični sezoni bodo cene v hotelih v koprskem obalnem področju za okrog 30% nižje. Razumljivo je, da si tudi teh znižanih cen ne bodo mogli privoščiti vsi delovni ljudje, zato so odborniki OLO poudarili, da bo potrebno prihodnje leto posvetiti še več pozornosti urejevanju campingov in počitniških domov.

V naslednji točki dnevnega reda so odborniki razpravljali o raznih vprašanih s področja gozdarstva. Ugotovili so, da bi okraj potreboval še najmanj 11 tisoč kubičnih metrov drv, ki pa jih tukajšnja podjetja glede na plan izvoza ne bodo mogla preskrbeti. Zato bo treba misliti na dobavo drv z drugih področij. Odborniki pa so kritizirali neposlansko preskrbovanje z drvami in poudarili, da bo potrebno prihodnje leto vskladiti plan izvoza s potrebami široke potrošnje. Gre tudi za to, da bi si okraj ustvaril potrebno rezervno, kajti zdaj dobe potrošniki v večini primerov mokra drva.

Zelo pereče je tudi vprašanje pogozdovanja pašniških površin. Doslej je bilo namreč premalo sodelovanja med organi gozdarstva, občinami in Okrajno združenje zvezo in število živine zaradi spreminjanja pašnikov v gozdove pada. Hkrati pa je bilo tudi precej primerov, da so se posamezniki premalo zanimali za vzdrževanje gozdov. Odborniki so v zvezi s tem poudarili potrebo po čimprejšnji ustanovitvi

Gozdarske poslovne zveze, ki bo v okviru Okrajne združne zveze reševala vsa pereča vprašanja.

V drugem delu seje so odborniki odobrili več odlokov z gospodarskega in drugih področij. Tako so med drugim odobrili tovarni ribjih izdelkov IRIS v Izoli gradnjo treh lesenih ribiških ladij. Praksa je namreč pokazala, da se mora tovarna opretila na lastno ribiško floto, kajti obalna ribiška podjetja imajo tudi lastne interese in ne morejo kriti vseh potreb ribje predelovalne industrije. Sredstva za gradnjo ladij bo dobila tovarna IRIS iz zveznega natečaja v višini 83 milijonov dinarjev, pomagal pa ji bo tudi okraj z udeležbo pri investicijskih stroških.

Odborniki so nato odobrili ustanovitev Združne gospodarske poslovne zveze v Kopru, in potrdili njena pravila, odobrili spremembe statutov občin Izola, Piran in Koper in potrdili poročilo za investicijska posojila tovarni TOPOP v Ilirski Bistrici, vinogradniškemu posestvu Crni kal in tovarni IRIS v Izoli.

Še 6 km nove ceste Ljubljana—Koper izročili prometu

V torek so izročili prometu 6 kilometrov nove ceste Ljubljana—Koper na odseku Divača—Cebulovica. Če upoštevamo še dva in pol kilometra ceste, ki so jo na tem odseku izročili prometu, so z modernizacijo skrajšali cestno zvezo med Divačo in Senožečami za 2 km in 800 m.

Po celotni modernizaciji bo cestna zveza med Koprom in Senožečami (kjer je priključek na cesto Ljubljana—Trst), ki meri zdaj 52 km, za 15 km krajša. Doslej so opravili okrog 60% del.

O filmskih programih bodo soočevali sveti

Pri vseh podjetjih za predvajanje filmov v koprskem okraju bodo v kratkem ustanovili svete za programe. Njihova naloga bo svetovati podjetjem pri izbiri filmov. V svetih bodo učitelji, profesorji in drugi prosvetni in kulturni delavci ter zastopniki mladinske organizacije in Društva prijateljev mladine.

Gledališki teden v Novi Gorici

Prireja ga goriško gledališče ob otvoritvi lastnih prostorov

Ob otvoritvi lastne dvorane na Soski c. 1, je Goriško polpoklicno gledališče razpisalo gledališki teden, ki bo od 17. do 24. novembra. V okviru te pomembne kulturne manifestacije se bodo novogoriški publiki poleg domačega predstavitelja tudi amatersko gledališče iz Tolmina, Mestno gledališče iz Jesenice, Sentjakobsko gledališče iz Ljubljane ter slednji Gledališče za Slovensko Primorje iz Kopa.

Po svečani otvoritvi prenovljene kino dvorane bo domače gledališče v soboto 17. novembra zvečer uprizorilo Linhartovo veseligoj »Veseli dan ali Matiček se ženik, ki bo hkrati posvečena tudi 200-letnici Linhartovega rojstva. Naslednji dan bo gostovalo tolminsko gledališče z Budakovo socialno dramo v štirih dejanjih »Metež«. Mestno gledališče iz Jesenice bo 20. novembra posredovalo John Partickovo igrano v petih dejanjih »Vroč kri«. Sentjakobsko gledališče iz Ljubljane pa 22. novembra veseligoj »Jara meščanka« Jovana Sterije Popovića. Za zaključek gledališkega tedna bo gostovalo še Gledališče za Slovensko Primorje iz Kopa z Marčičevim delom »Svetloba nad davnino«.

Uprava novogoriškega gledališča je razpisala abonma za premiersko predstavo »Matička« in za vsa gostovanja v gledališkem tednu. Cene abonmaja so od 235 do 380 din. Doslej se je za abonma prijavilo že nad sto ljubiteljev gledališke umetnosti iz Nove Gorice in okolice.

Ce vozilo ni v redu

Ko je te dni poklicni voznik Mileusič Djuro s tovornjakom vozil po gozdni cesti na Gornjancih na Dolenjskem po klancu navzdol, so na vozilu odpovedale zavore. Da bi preprečil večjo nezgodo, je zavozil v levi ussek ceste in tako nekaj časa vozil dokler se ni preveril avtomobil na desno stran. Pri tem se je tovornjak že vžgal, s čimer je bila škoda na vozilu še večja, ocenjena na okrog 2 milijona dinarjev. Voznik je pri nezgodi odnesel zdravo kožo. Huje ali laže pa sta bila telesno poškodovana dva sopolnika, ki sta se vozila s tovornjakom.

Društvo medicinskih sester naj bi se vključilo v Zvezo ženskih društev

Pred dnevi je bila v Kranju razširjena seja okrajne Zveze ženskih društev in Društva medicinskih sester.

Tovarišica Cita Boletova je v svojem referatu osvetlila osnovne misli bodoče aktivnosti medicinskih sester, probleme, ki ovirajo uspešno dejavnost na terenu, zlasti pa je poudarila nujno potrebo povezanega dela z Zvezo ženskih društev na terenu. Pri delu na terenu naletijo medicinske sestre na najrazličnejše težave, med katerimi je najpogostejša zaostalost in zanemarjenost. Prav to zahteva, da medicinske sestre na terenu sodelujejo z Zvezo ženskih društev, z Društvom prijateljev mladine in ostalimi vzgojnimi organizacijami, v določenih primerih pa tudi s šolo. Prizadevanja in delavnost medicinskih sester na terenu zasluži vse priznanje. Na konferenci so govorili, da je nujno tudi sestre iz ambulant pridobiti za delo na terenu. Tudi Sveti za varstvo matere in otroka pri občinskem LO posvečajo vse premalo pozornosti in skrbi zdravstvenemu stanju družine, ta se kaže tudi v tem, da se večina predsednikov svetov ni udeležila posvetovanja.

Iz Šaleške doline

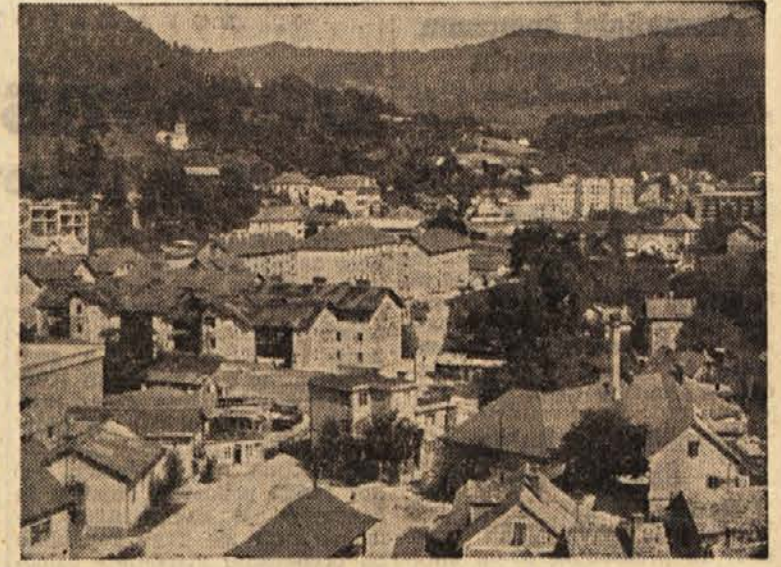
V dveh mestih Šaleške doline — v Sošanju in Velenju — se je na pobudo organizacij RK prijavilo lepo število kandidatskega kroga. Kri je bilo 659 ljudi; od tega 450 ljudi iz Velenja. Akcija je lep zgrad visoke socialistične zavesti prebivalcev Šaleške doline.

Te dni se je v Velenju pričela kmetijsko-gospodarska šola. Zanj so se prijavi kar 35 gojencev, za prvi letnik. Šola bo delovala v prostorih nekdanje gimnazije. Za poživljeno delo obeh so izvolili tudi pionirski starejšinski svet. 29. novembra bo zanje velik pripravek: sprejem novih pionirjev v organizacijo in prevzem patronatov. Tako bodo za pionirje moralno in materialno skrbeli študijski in podjetja v okraju. S tem pa se bodo lahko tudi bolj zanimali za delo, ki sedaj poteka v raznih gozdkih.

S seje okrajnega komiteja ZKS v Novi Gorici

Na seji Okrajnega komiteja ZKS v Novi Gorici v četrtek, so po temeljiti in vsebinsko plodni razpravi o problematiki kmetijstva zlasti v luči referata tovarišta Kardelja o nalogah našega kmetijskega združništva, sprejeli nekaj sklepov, ki naj bi okrepili dejavnost in vlogo komunistov v razvoju kmetijstva in socialističnih družbenih odnosov na vasi.

V nadaljevanju seje so razpravljali in sprejeli tudi načrt izobraževalno-vzgojnega dela med komunisti in člani raznih družbenih institucij in samoupravnih organov v zimski sezoni, dalje sklenili, da bodo volitve novih sekretarjev osnovnih organizacij ZK do 15. decembra ter ob zaključku razpravljali še o nekaterih zunanje-političnih problemih v luči zadnjih dogodkov na Madžarskem in Egiptu.

Trbovlje: Pogled na bodoče veliko stanovanjsko središče, kjer bodo ob sedanjih stali še novi bloki

Odločilni niso samo milijoni

Družbena sredstva je treba vlagati v kmetijstvo tako, da homo s tem ekonomsko utrjevali združništvo — Čim več kmetijskih šol, zakaj znanje je najboljšo zdravilo zoper zaostalost

Trbovlje, 9. nov. — Na večerajšnjem zasedanju obeh okrajnih zborov, ki ga je vodil predsednik okraja Tine Gosak in ki se ga je udeležil tudi zvezni ljudski poslanec Janez Hribar, so okrajni odborniki svoje razpravljanje v glavnem posvetili problematiki kmetijstva v trboveljskem okraju. V zvezi s poročilom podpredsednika okraja Toneta Zupančiča o najbolj perečih vprašanih kmetijstva in razvoja socialističnih odnosov na vasi je okrajni ljudski odbor sprejel nekaj načelnih smernic za nadaljnji razvoj kmetijstva.

Kljub mnogim vidnim uspehom, ki jih je doseglo kmetijstvo v obdobju 1948—1955, za zdaj v trboveljskem okraju še ni čutili močnejšega vzpona v kmetijskih proizvodnjah. Razmeroma neugodna struktura kmetijske posesti, naravni značaj proizvodnje, ko kmet tako rekoč še vedno prideluje vse, nizki tržni viški, nizki hektarski donosi, pa visoki proizvodni stroški, to vse še vedno močno ovira nageljni razvoj kmetijstva na splošno. V teh letih so bila sicer vložena v kmetijstvo znatna družbena sredstva, ki pa žal niso bila vselej in povsod ekonomsko in preudarno uporabljena ter ponekod ne prinašajo pričakovanih sadov. V letih 1945 do 1955 znašajo investicije združnega sektorja kmetijstva 320 milijonov dinarjev, v številne drobne investicije pa je bilo vloženo v tem času 253 milijonov, skupaj torej 573 milijonov dinarjev.

V mnogih primerih se da ugotoviti, da so investicijska sredstva obrodila presenetljive sadove, posebno tam, kjer so ta sredstva dobila moč v množičnem reševanju gospodarskih vprašanj na vasi. Mnogo je krajev, kjer so prebivalci iz enega milijona ustvarili vrednost desetih milijonov. Mnogo pa je tudi primerov, kjer ni bilo množične, združne aktivnosti in so sredstva skopnela brez večjega haska za skup-

nost. Dosedanja praksa torej očitno kaže, da ni vse samo denar, da niso odločilni samo milijoni, ampak da je odločilnega pomena zlasti pripravljenost kmečkih ljudi, da s temi sredstvi nekaj koristnega ustvarijo za svojo skupnost, za vso vas, za napredek skupnega njihovega kmetijstva. V tem oziru so posebno značilni tisti primeri, kjer so bila na razpolago sredstva, toda zaradi neaktivnosti ljudi samih je bilo vse prizadevanje zaman.

V tem obdobju se kmetijske zadruge niso materialno dovolj utrdile in ne dovolj uveljavile v razvijanju in krepljivosti socialističnih odnosov na vasi. Investicijska sredstva namreč čisto niso prihajala na vas preko zadrug, ampak po raznih stranskih poteh, pogosto nenamensko, ne da bi za samo investicijo zainteresirala vso vaško skupnost ali vse zadružnike. Očitno je torej, da je šele v zadnjem času edino pravilno zastavljena investicijska politika v kmetijstvu, ko so začela prihajati vsa sredstva preko kmetijskih zadrug. Zakaj brez gospodarsko močnih KZ ne more biti na vasi napredka in samo preko KZ lahko usmerjamo sredstva tako, da bodo v korist vseh kmečkih proizvajalcev. Ne glede na vse pomanjkljivosti, ki jih še imajo KZ, drži, da si danes brez teh zadrug ne moremo več predstavljati življenja na vasi.

V okraju je trenutno 30 kmetijskih zadrug. V zadnjem času so se ponekod zadruge združile. Vendar pa s tem ni rečeno, da bodi v vsaki občini samo ena zadruga. To nesprejemljivo tendenco naslednje zlasti ondi, kjer bi radi dosegli gospodarsko rentabilnost za vsako ceno, pri tem pa pozabljajo, da je prav zadrugetisti živ organizem, ki hkrati rešuje in podeželju odločilno družbeno in politično problematiko v razvoju socialističnih odnosov. Velikost posameznih zadrug narokujejo namreč življenjske potrebe in pogoji posameznih krajev, pa je zatorej pri tem treba tudi v združništvu uveljaviti

vso družbeno demokracijo. V splošni oceni dosedanjega dela KZ velja, da so premalo skrbele za proizvodnjo in predelavo ter deloma tudi za odkup. Le nekateri med njimi so dosegli uspehe v plantažnem sadjarstvu, predelavi sadja ter obnovi sadovnjakov in vinogradov. All vse kaže, da bo postal razvoj v kmetijstvu nageljni, ko bodo začele biti za drugim v pomoč kmetijske proizvodne poslovne zveze in za glavna poslovna sredstva, ki se je že lotila svojega dela. V precejšnjo pomoč pa bo zadrugam tudi gozdarska poslovna zveza, ki bo prevzela gospodarjenje z lesom ter skrbelo za obnovo in vzgojo ter pravilno izkoriščanje gozdov.

V zadnjih letih so si zadruge že ustvarile močnejše sklade, med njimi zlasti ekonomsko prevladujoče sklade osnovnih sredstev. Medtem ko so imele ob koncu leta 1954 vse zadruge v skladih 144 milijonov dinarjev, se je vrednost skladov ob koncu 1955 že povzpela na 170 milijonov. Tudi to priča, da zadruge ustvarjenih sredstev ne razmetavajo, ampak v glavnem vlagajo v investicije. O napredku zadrug govori tudi precej povečan promet v zadnjih letih.

Medtem ko se je reja živine v zadnjih letih zlasti številčno zelo okrepila in je pravzaprav živina glavno tržno blago v okraju, pa sta še nadalje zelo kritična obnova sadovnjakov in vinogradov, kot glavnih kmetijskih panog. Rajonizacija je za to obnovo že določila ustrezne površine. Obnovo bo treba torej pospešiti. Obnovo je treba usmeriti na najbolj ustrezna področja za enotno obnovo sadjarstva. Več lastnikov vezati skupaj, da s tem dosegemo primerne površine, kjer bo šele možna obnova in obdelava z naprednimi tehničnimi in agrotehničnimi ukrepi. Za obnovo in napredek kmetijstva sploh pa je treba kmečke proizvajalce še tesneje navezati na zadruge, saj je sedaj komaj 65% kmečkih gospodarstev včlanjenih v zadruge. Poskrbeti bo tudi treba za sistematično kmetijsko vzgojo kmečke mladine s tem, da se že za prihodnje leto zagotove sredstva za čim več kmetijskih šol, ki naj bodo uvrščene v naše redno šolstvo. Zunanje bo namreč najboljše zdravilo zoper zaostalost v kmetijstvu, pa nam zatorej ne sme biti žal sredstev za čim močnejše kmetijsko šolstvo. (2)

SEDEM DNI V BUDIMPEŠTI

(Nadaljevanje s 3. strani)

In patetika ali pa start v novo in drugačno usodo Madžarske. Pojavi se avto z zvonicami »Petőfijeva klub« in poziva ljudi, naj odidejo na trg z Böhmovim spomenikom, kamor so se že napotili študentje in kjer naj bi bil glavni miting. »Petőfijev klub« razglasi po zvočnikih svoja gesla: »Zahtevamo madžarsko-sovjetsko prijateljstvo na podlagi leninistične enakopravnosti!« »Novi petletni plan, ki bo upošteval blagor ljudstva!« »Smre Nagya na vodstvo!« »Proč s stalinistično gospodarsko politiko!« »Naj živi bratska Poljska!« »Delavska samouprava v tovarne!« »Dajte nam socialistično demokracijo!«

Spreved se formira in napoti proti Budimi. Iz sosednje ulice se nam pridruži spreved študentovske mladine v najlepšem redu. Študentje prepevajo revolucionarne mladinske pesmi, tiste stare iz let 1945 do 1948, o katerih pravi moj tovariš, da so že pozabljene. V tem sprevedu so sama lepa dekleta in vsi fantje so visokih postav. Drhtim in zadružem solze. Čutim puško na desni rami in streljanje v hogaš, sklonil sem se, partizan sem, hodim vzdolž Jastrebovca. Potujbil bi vse, kritični bi, govoril. Zdjaj že v tej zavzetosti ves v partizanskem ognju kaj morem, takšen sem pač, kesam se, da sem malo prej pri Petőfijevem spomeniku, ko so zahtevali, naj tudi jaz govorim, to odločno odklonim in brez oklevanja izjavim, da mi niti na misel ne pride, da bi kakorkoli politično sodeloval v teh dogodkih. Toda zakaj, vi govorite o svobodi in socializmu in se ne zmenite za naše mad-

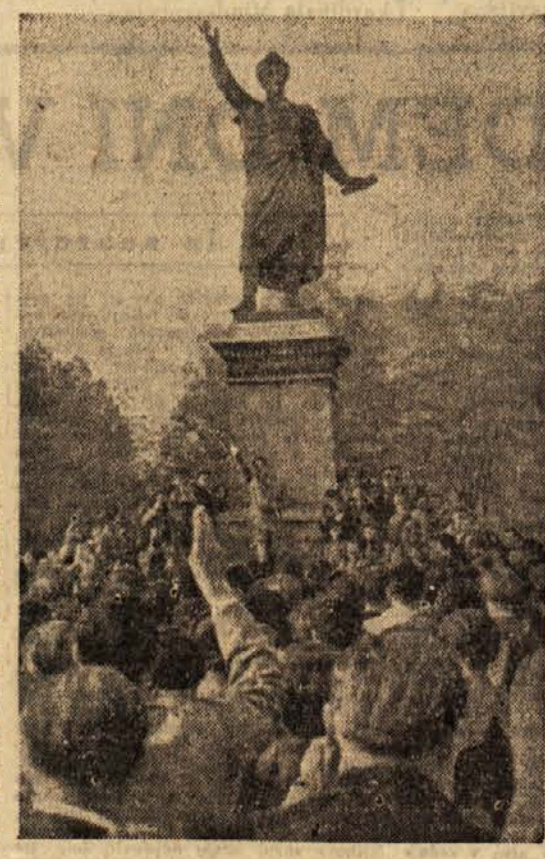
žarske posle, je rekel tovariš, ki pa ni mogel vzbuditi v meni nobenega oklevanja. Zdjaj pa že hodim v sprevedu, ljudje imajo svojo veljavo samo, kadar se bore, narod je narod samo, kadar se bori. V tem trenutku popravim nekatere svoje mnenjske nazore o ljudstvu in mi o hrabrosti. Toda zdaj smo pri poslopu notranjega ministristva, miličniki nas gledajo bolj ravnodušno kakor rado vedno in vendar mi pravi tovariš, ko opazi na hodnikih organe državne varnosti v civilni:

»Vi ste bili partizan. Prosim vas, ker nimamo nobenih vojniških izkušenj, za primer, da bi začelo pokati, da prevzamete poveljstvo, ubogali vas bomo.«

»Ne čutim, da je položaj takšen in da bo treba uporabiti moje partizanske izkušnje.« pravim, sam pri sebi pa pomislim: »Naj se nisi, Dobrica Čosić, vsajko prosilistični takrat, ko bi se bil lahko in ko je bilo to mnogo bolj potrebno, kakor pa je potrebno tu v Budimpešti.« Vendar pa je to mojeju jugoslovanske-mu častitljivej prijeto. In še več. Tako vzemirjsem sem bil samo 27. marca 1941, ko sem prišel leta 1944 v osvobojeno Prokuplje, in na petem kongresu KPJ leta 1948. Za vsak primer se oziram na ulice, vogalih in drugih malenkostih, koristnih za umik, pisatelj ob meni pravi: »Kako lepoto bi bilo zdaj, ko bi začelo pokati, ko bi bil nevarno ranjen, toda ne smrtonosno seveda, potem pa bi napisal iz Budimpešte razburljivo reportažo.«

Greemo čez viseči most, pridemo v Budim in se vključimo v študentovski spreved z zastavnimi in transparenti, dolg cel kilometer. Ljudje obsejajo na

okna zastave, spreved ploška in pozdravlja. Opozore me, da so to madžarske narodne zastave brez grba ljudske demokracije Madžarske, ki jih spominja na sovjetski grb. Opazim, da ljudje zastave, ki jih izobešajo na oknih, razvijajo z drogov samo do grba. Meni to ni všeč, pa molčim. Zena maha z balkona z otročičkom in pozdravlja spreved. Ulica buči od ploskanja in pozdravov. Na hodnik pade razbito steklo. Ne da bi se zmenil za to, starec še naprej pritrjuje drog zastave na okenski okvir. Pridemo do spomenika junaka iz leta 1948, Böhma, po poreklu Poljaka. Ta majhen trg meji na poslopje znanjnjega ministristva, kjer zavirha v nekaj minutah na desetine narodnih zastav, starih, brez socialističnega grba. Le od kod so dobili toliko zastav, se vprašujem. Ne utegnem se zasliši v svoji zbežanosti in ospanosti, kajti trg meji tudi na vojašnico, kjer je videti na strehi pod odrgano opeko vojaške glave. Tudi okna so polna vojakov, prizor je zelo sceniski in nevsakdanji. Mnociča skandirajo: »Košutov grb, Košutov grb!« Pojavljajo se Košutov grb. Pojavljajo se več metrov dolg in širok Košutov grb, ki so ga izdelali na hitro roko študentje Akademije za likovno umetnost, in se mi s tem takoj pohvalijo. Nabito poln trg, kamor so se kar naprej zgrinjali novi sprevedli, ki jim nisem videl konca, je zapel himno: Naj nam napočijo lepša leta, ki jih žalostna usoda že zdavnaj pokopava. To ljudstvo je trpelo že dovolj za svojo minulost in za svojo prihodnost. Oficirji madžarske vojske, ki sem jih opazil v sprevedu že na desetine, salutirajo. Dva fanta sta se vzpela

na visoki podstavek Böhmovega spomenika in zataknila za njegov meč madžarsko zastavo, s katere so sneli grb, potem pa Košutov grb in poljsko narodno zastavo. Na podstavku stoječi študent bere resolucijo neke študentvske organizacije in zahteva uveljavljanje sklopov 30. kongresa KPSZ, množica pa skandirajo: »Naj živi Poljska!« in »Volitve, volitve!« Ljudje zahtevajo zvočnik, na avtomobil Petőfijevega kluba se povzpne priljubljeni madžarski igralec, glavni igralec iz filma »Budimpeštanska pomlad«, in recitira:

»Košut Lajos je ukazal in padel je ves polk. In če ukaže še enkrat, pojdemo v boj do zadnjega. Živela madžarska svoboda, živela domovina!«

Menda kakih sto tisoč ljudi ploška in znova zadoni himna. Nepremično gledam v rdečo progę Košutovega grba, te širi rdečo progę, ki predstavlja Donavo, Tiso, Savo in Dravo, oziram se na tiste tri grčice, izmed katerih predstavlja eden Tatře, in zelo nepriljetno mi je pri sredi kajti Sava, Drava in Tisa so reke moje domovine, Tatře pa slovaški pogorje in tako razmišljam, kakšen bo film, ki se bo imenoval »Budimpeštanska jesen?«

Kraj mene stoji madžarski komunist, tudi vsi v ognju ob pogledu na Košutov grb; ti komunisti so menda internacionalisti. In da sanjarijo o veliki Madžarski! Zato se nekako tolažim: »V madžarski zgodovini je revolucija leta 1848 njihov ponos in zbuja še zmerom največje navdušenje. Pa tudi emblem te revolucije, čeprav z nacionalističnimi elementi menda nimajo razen formalnega nobenega drugega značaja.«

Madžarska mladina na zborovanju 23. oktobra pred Petőfijevimi spomenikom

(Dalje prihodnj.)

SEZAM, ODPRI SE...

JUŠ KOZAK, BALADA O ULICI V NEENAKIH KITICAH

Najdragocenejša vrednota te knjige je sodobna snov. Naša nova književnost se je lotela z negotovimi koraki, ki hodijo včasih preveč po vrhu ali ob robu. Pred nepregledno gmoto sodobnega življenja stojimo kakor junak iz Tisoč in ene noči in vzklíkamo: Sezam, odprsi se!, a ni nobena odprtina dovolj velika, da bi se nagledali pravih in nepravih zakonov sodobnega človeka. Sleharji žarek, ki posije skozi razpoke, je zategadelj dragocen.

Kozakova knjiga je tak žarek. Pripoveduje nam o ljudeh neke ulice pod Rožnikom, skicira nam njihove probleme in obnavlja pestri mozaik njihovega življenja. Okvirna oseba te zgodbe, če lahko tako rečemo, je upokojeni

novinar Mohor, ki nas spremlja od Novega leta do svoje smrti na jesen. Njegovo mirno, opazujoče življenje se pred bralčevimi očmi pretaka mimo drobnih, vsakdanjih dogodkov v svoj naravni konec. Mohor se spominja preteklosti, mladosti, ljubezni, službe (na vsem leži nekaj grenkega, a tudi lepega) in opazuje sedanost. Okrog njega rastejo novi, mladi ljudje, dobri in slabi, žive in životarijo, razmišljajo in se prerekajo s sabo in časom in rinejo naprej in naprej. Vse muči to življenje in vsi bi ga radi nekako uredili, o njem modruje tudi Mohor s svojim prijateljem mizarjem Miho in mu pravi: »Ne bi rekel, da se življenje ne popravlja, a steklo ne bo, dokler se

teorija ne vjame z življenjem in s človekom.« Mnoogo ljudi je mnogo usod in mnogo nasprotij. V predsmrtni noči sestavlja Mohor uvodnik, ki ga ugasne smrt v njegovih mislih: »Človek je samo seme časovne vsebine. Za velike pojme gre. — Da bi ljudje poslušali piščice. — Da bi se veselili sonca in gozdov. — Da bi letali nad oblaki. — Da bi trgali zvezde z neba. — Da bi ljubili, sovražili. — Da bi kakor siničke ubijali mrčes in gnus. — Da bi jim bila resnica veselje in ponos. — Da bi spoštovali prijateljsko roko. — Da bi pili vino, plemenito, kot je iskrena beseda. — Da bi duh otroških sanj presajal v življenje. — Da bi ne bilo meja in pohlepa. — Da bi ljubili lepe

oči. — Da bi še starcem cvetela pomlad. — Da bi se razpoke v življenju ožile. — Da bi se samote razsvetile. — Da bi vulkani v človeških srcih ne ugasnili. — Da bi smrt ostala samo spomin. — Da bi bilo človeško delo navdihneno z idejami. — Da bi radost odjeknila v večnosti. — Ne gre več za človeka. Za skupni imenovalce življenja, ki teče skozi tihe in šumne ulice, ki...« In tukaj se Mohorjevo življenje ustavi. Ljudje pa živijo naprej. Delajo, raziskujejo, zidajo, prodajajo, kradejo, ljubijo, se spominjajo, kujejo kariero itd., itd.

V prerezu življenja neke ulice nam je Juš Kozak naslikal panoramo sodobnega življenja. Glede na deloma skozi Mohorjeve oči, deloma jo dopolnjuje pisatelj s samostojnimi poglavji, ki z okvirno osebo niso v neposredni zvezi. Ta način kompozicije mu je omogočil, da se je podoba sodobnega življenja v razmeroma skromnem obsegu teksta razrasla v širino, ki reprezentira celoto. Podoba tega življenja je dobro opazovana, pošteno napisana in prežeta s plemenitim humanizmom.

Za tem vsebinskim bogastvom nekoliko zaostaja oblikovna plat. Delo bolj plava kakor sedi. Dialogi ne učinkujejo povsod enako naravno in ta ali ona situacija se prehitro umakne s prizorišča. V delu je nekaj hlastnega, kar ga bolj približuje skici, osnutku, kakor izdelani podobi. Posamezna poglavja se kot zaključene samostojne novelle temu osnovnemu vtisu od časa do časa izmaknejo ter učinkujejo bolj ubrano in dokončno. Sodobna snov, h kateri tipamo že s precejšnjo gotovostjo, še išče svoj sodobni izraz.

Kajetan Kovič

ČETRTA PREMIERA V MESTNEM GLEDALIŠČU

Drevi bodo v Mestnem gledališču v Ljubljani uprizorili dramo Alojza Remca »Magda«. Pred premiero slovenskega dramskega dela nam je Ferdo Delak, ki režira dramo kot gost, povedal nekaj o delu in o svoji režiji. Njemu sta se pridružila z izjavama še igralca Slavka Glavinova, ki igra naslovno vlogo, in Jože Lončina.

FERDO DELAK: »Še pred vojno sem Remčev »Magdo« preredil za hrvaške odre. Remec je to mojo redakcijo blagoslovil; ne tragedija, ampak skupina novelistično nakazanih slik. Tekst, ki je bil mogoče leta 1924 literarno in gledališko zanimiv, sem za današnje dni poenostavil in temu poenostavljenemu tekstu dal scenični okvir.«

SLAVKA GLAVINOVA: »Moja največja želja pri vsaki vlogi je, da se čimbolj približam zamisli avtorja, zlasti še, če je to naš slovenski avtor. Vloga Magde nikakor ni enostavna, zanimiva je, a tudi težka.«

JOŽE LONČINA: »Take vloge do sedaj še nisem imel, ali bolje rečeno, takih vlog še nisem imel. Igram namreč več oseb in ker so scene kratke, je to za igralca zelo težko delo: podoživljati v sebi med seboj različne ljudi in jih v kratkih časovnih presledkih podati človeško polno in prepričljivo. Kljub vsemu pa, upam, ta trud in vnema nista bila zaman.«

Na sliki: Glavinova, Lončina in Arčon v »Magdi«.

MED NASIMI REVIJAMI

PRVI ZVEZEK »KRONIKE«

ČASOPISA ZA SLOVENSKO KRAJEVNO ZGODOVINO ZA LETO 1956

Kronika, časopis za slovensko krajevno zgodovino, stopa v četrto leto svojega izhajanja. Žele je danes izdati prvi zvezek, ki je za ovitek naredil tudi poseben izvirni lesorez z motivom z vinškega sodu.

Opozorili bi najprej na novo okusno zunanjo opremo ing. arch. B. Kobiča, ki je za ovitek naredil tudi poseben izvirni lesorez z motivom z vinškega sodu.

Razprave in članki, ki jih vsebuje prvi zvezek, so dokaj pestri, tako časovno kot krajevno. Uvodno mesto zavzema razprava Dušana Kermavnerja o prvi stavki in o razmerah na Jesenicah pred začetkom političnih bojev, ki je posebej prijeten odlomek iz avtorjevega dela o razvoju delavskega gibanja na Jesenicah, ki ga namerava izdati Jeseniška železnica. Razprava odkriva ozadje prve stavke na Jesenicah leta 1891, ki je tu prvič obravnavana in prikazuje politične razmere na Jesenicah in v Jeseniški tovarni KID, kjer je gosposdaril takrat ravnatelj K. Luckmann in drugi nemški uradniki in mojstri. Stavko je sprožil nov mezni sistem, ki je zelo zniževal plače delavcev. O razmerah na Jesenicah in v tovarni je v »Slov. Narodne poročila« takratni obel. tajnik Miroslav Malovrh, ki je kasneje zaradi nasprotovanja Luckmannu izgubil službo. — Po opisu Žiga Zoisla, pravnika fužin na Javorniku in v Bokinju iz leta 1778, je prikazala M. Verbič bolniško rudarstvo in fužinarstvo konec 18. stoletja. Zois je prvi od krajskih fužinarjev uvedel 1789 nove visoke

pečli, ki so bile racionalnejše od starih, ki so uporabljale le dražje trdo oglje. Iz razprave je dražje trdo oglje in o življenjskih pogojih rudarjev, fužinarjev in ogljarjev, katerih plače so bile v primeri z ostalimi delavci silno nizke. — Zgodovinar Cella Janko Ordoz je prispeval zgodovinski pregled regulacije Savinje in njenih pritokov. Avtor daje najprej kratek pregled številnih poplavl od najstarejših časov preko rimske dobe in srednjega veka, vse do zadnje velike poplave poleti 1954, nato pa opisuje razne ukrepe, da bi jih preprečili. Regulacijska dela, ki so se začela v preteklem stoletju z regulacijo Savinje nad Celjem niso uspela, trajneje uspehe obeta regulacija pod Celjem, ki bo izvršena v prihodnjih letih in tako odstrani nevarnost povodinj za Celje in okolico. — Zanimivo branje je stavek M. Smoletove o podložnikih in vojaški službi v terezijanski dobi. Takrat je bila vojaška služba še domaćna, služili pa so jo peševci in s šolskejšimi kmetki podložniki, ki so se je seveda branili — toda večinoma brez uspeha. V zvezi z odkupom od vojaščine, kar so zmogli le premožni, je tukaj obravnavan spletni nekoga blejskega podložnika, ki je zaman plačal odkupnino za svojega sina, ki ga pa ni nikoli več videl. V njegovo korist je kasneje prišel tudi Val. Vodnik. Detajl iz borbe slovenskih kmetov proti fevdalnemu sistemu obravnava Jože Zontar v opisu upora podložnikov gospostva Brda pri Kranju v letih 1781-1783, ko so se kmetje uprli stroji tlaki, ki jo je hotel imeti lastnik Žiga Zois.

Vendar njihove pritožbe in tožarjenja pri sodišču niso imela uspeha, ker je fevdalni red, kljub terezijanskim reformam, bil še zelo trden in so bili kmetje brez opore. — Številne vlogogradnje strokovne izraze, ki jih je uporabil priiski pesnik P. Skuhala v svoji pesmi »Spjimo do dna«, je v temeljiti razpravi obrazložil L. Stanek ter podal pregled sliko vlničarstva del. — V novejši zgodovini obsega članek dr. J. Zontarja, ki opisuje po obranjenih dokumentih arhiva armadne skupine maršala S. Borovička dogodke in stanje na avstrijski fronti proti Italiji od konca 1917 do razsula 1918. — V spomin pok. dr. J. Polca je objavil dr. P. Blaznik kratek sestavek, ki ponudja pokojnikove zasluge na področju slov. agrarne zgodovine in s tem v srednje tudi krajevne zgodovine. — Rubrika Muzejske novice prinaša opis dela Pokrajinskega muzeja v Mariboru v letih 1955-1956 od B. Tepiča ter zbirki Mestnega muzeja v Idriji od S. Logarja. Zvezek zaključuje poročila o novih publikacijah, zanimivih za krajevno zgodovino.

Barok v Dalmaciji

KNJIGA MATICE HRVATSKE

Teh nekaj vrstic pišem ob izidu knjige »Umjetnost 17. i 18. stoljeća u Dalmaciji«, ki jo je pred kratkim izdala Matica hrvatska. Njen avtor je Kruno Prijatelj, poleg Cvite Fiskovića med mlajšimi znanstvenimi močmi najvrednejši raziskovalec likovnih vrednot na dalmatinskem področju. Mimogrede lahko omenim, da po starem obetu teče v njem tudi slovenska kri. O delavnosti tega mladega znanstvenika

priča čez petdeset krajših in obsežnejših razprav in študij, ki jih je objavil po zadnji vojni, nekatere tudi v samostojnih knjigah (n. pr. o baroku v Splitu in o slikarjih Federiku Benkoviću in Andriji Meduliću). Tri razdobja ga posebej pritegujejo, dalmatinski barok, ki ga je ta znanstvenik tako rekoč odkril, obdobje dalmatinskega slikarstva v 15. in 16. stol. in pa skulptura kasne antike in zgodnjega srednjega veka v Dalmaciji.

O njegovem novem delu le nekaj podatkov. Posvečeno je dalmatinskemu baroku, ki je bil do sedaj malo proučevan. Tudi to sorazmerno obsežno in zelo informativno delo smatra avtor za nepopolno in šele za začetek svojih proučevanj. Dovršil ga je že leta 1951. V treh obsežnih poglavjih govori o arhitekturi, kiparstvu in slikarstvu v Dalmaciji (84 strani velikega formata), sledi osrami strani literature o dalmatinskem baroku, potem pa 76 reprodukcij najpomembnejših baročnih umetnin v Dalmaciji. Na koncu naj omenim, da v kratkem izide novo Prijateljevo likovno zgodovinsko delo z naslovom »Dokumenti za historijo dubrovačke barokne arhitekture«.

Kipar in medaljer

Stane Dremelj petdesetletnik

Te dni se bosta srečala na prizidni Večni poti, v predčni stari, katero sprehajalci s spoštljivim začudenjem ogledujejo (ki pa ni drugače kot kiparski ateleje), dva uvaževanja vredna legenda: kipar Stane Dremelj in pa legendarni oče Abraham. Kako bo tekel med njima pomenek, ne vemo. natanko. Gotovo pa je, da bo gostoljubni kipar očaka dobro postregel, nekje se bo našla za-

bil je delavec na žagi, v opekarni, nato je prišel h kruhu — kot pekovski pomočnik. Zemlje in štruce, katere je modeliral, so morale biti lepih oblik. Toda no-tranji glas — »daimonion« — mu ni dondil, da bi postal spoštovani gospod mojster, z napetim trebuhom in mošnjo šmarčnih petic. Nenadoma ga srečamo v podobar-ski delavnici na Vrhniki in sedaj se je začelo Skrivnostne slutnje so dobile realno obliko, v častiljivem ozdušju stare rezbarske delavnice je fant gledal svojo življenjsko pot čisto in jasno pred seboj. Sledilo je učenje na srednji tehnični šoli v Ljubljani (profesor Kralj in Sever) in nato na zagrebški Akademiji pri kiparju Fr. Kržiniću ter medaljerju Iv. Kerdiću. V Zagrebu je živel tako, kakor pečina naših mladih umetnikov »in spe-od priložnostnega rezbarskega dela, od dobrih ljudi, zastojarskih porcij mleka in od idealov. Posvetil se je medaljerstvu. Napitke za to kiparsko vrsto je dobil pri profesorju Severju in kasneje pri Ivanu Kerdiću. Je to po formatu majhna umetnost, po umetnostni obliki in vsebini pa silno zahtevna panoga. Na mali površini in v reljefu je treba povedati velike stvari. Zato so potrebne izrazita umetnostna koncentracija, velik smisel za kompozicijo, čista risba, ljubezen do materiala, potrpežljivost in dobro poznavanje obrti. Vsem tem težkim pogojem je bil Stane Dremelj, kot je dokazal s svojim delom, kos. Proletarska kri mu je narekovala smisel za praktičnost in brezpozorno ljubezen do realizma. Številne medalje in plakete, izvršene v kamnu, slonovi kosti, bronu in drugemu gradivu so priče takega načina njegovega umetnostnega oblikovanja. Opraviti imamo s portretnimi glavami, ki so realističen prenos oblik na dano ploskev, seveda prečiščene v ognju ustvarjalne osebnosti. Naj navedem samo nekaj glavnih del: »Mirac«, »Lastna podoba«, »Vesnas«, portreti Trubarja, Cankarja, Zupančiča, F. S. Finžgarja. Fr. Steleta in množica drugih. Dremeljevo delo je vzbudilo na mnogih razstavah veliko zanimanje in priznanje.

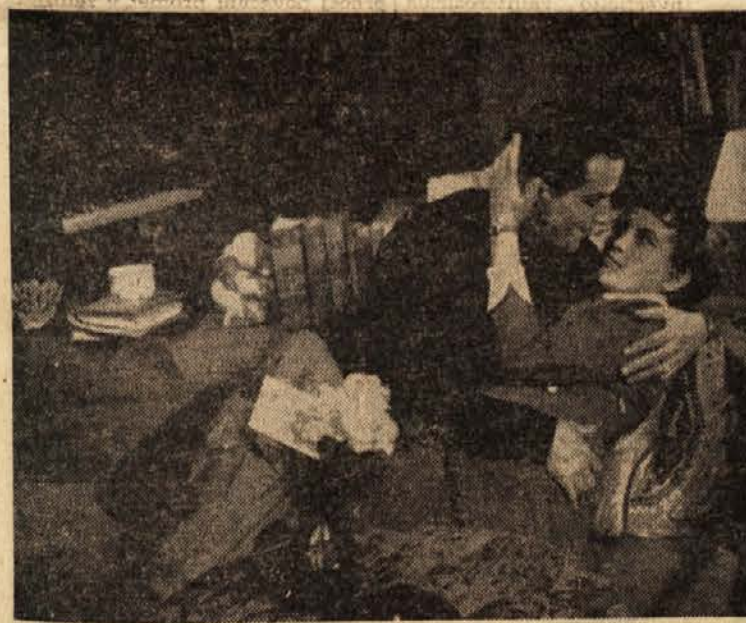

Stane Dremelj

prašena steklenica in še to in ono. Če pa bo Dremelj očancu pripovedoval o svojem življenju in delu bo ta povest izgledala nekako takole:

Rojen je bil kipar Stane Dremelj v rojstnem kraju Ivana Cankarja na Vrhniki, 9. novembra 1906. Ne čisto na »Klancu sromakov«, vendar iz njihovega plemenitega in številnega rodu. Proletarski sin, s težko mladostjo:

IZ KOPRSKEGA GLEDALIŠČA

Nedavno so v gledališču za Slovensko Primorje uprizorili Dehrijevo »Sesto nadstropje«. Delo je režiral Srečko Tič

DENAR ALI KULTURA

KDO JE KRIV SLABIH FILMSKIH SPOREDOV: OKUS PUBLIKE ALI DENAR?

V tem prvem desetletju po osvoboditvi je bilo pri nas že toliko napisanega (in govorenega) o filmu, filmski politiki, repertoarju naših kinematografov, o domači filmski industriji ali umetnosti, s kakršnega zornega kota jo pač kdo proučaja, da so celo najpreprostejši stvari postale hudo zapletene in da izvenova pisanje o »sedmi umetnosti« je skoraj neresno, ali, milo rečeno: to pisanje je že zdavnaj brez haska. In vendar si človek ne more kaj, da se ne bi spet in spet vračal na te nevaljezne steezice filmskega kronista.

Na splošno vzeto, nivo naših filmskih sporedov res ni zelo visok, tudi ne takšen, da bi lahko brez pridržka priznali film za najsoodnejše in najuspešnejše kulturo-vzgojno izrazno sredstvo. Eni krivijo kinematografska podjetja, se pravi, tiste, ki filme prikazujejo, drugi se izgovarjajo na okus publike, ki s svojim obiskom določa takšen in takšen filmski spored. Nekateri gredo celo tako daleč, da kratko menijo (in govorijo), da je film v bistvu škodljiv pojav. Kot rečeno: vse dosedanje pisanje (in najbrž tudi bodoče) o filmu je ostalo brez haska: filmski sporedi niso danes nič ali skoraj nič bolj kot so bili pred petimi ali več leti. Star je morda bolj preprosta, kot se nam zdi:

in plemeniti ljudi, potem je treba sprotni dosežani odnos do filma, predvsem v temelju spremeniti našo nabavno politiko.

Uvoz filmov. Prav tu bi bilo treba začeti. Resda imamo v naši državi eno samo izvozno-uvozno agencijo: Jugoslavija-film, ki pa zastopa nič manj kot šest distribucijskih podjetij: Vneso, Croatia, Moravo, Kinema. Zelo in Makedonije-film, ter približno isto število domačih filmskih producentov. Ta agencija je: v bistvu trgovsko-pravni posrednik med imenovanimi bucijskih podjetjih sme kupiti v tu-ducnti. Vsako od navedenih distribucijskih podjetij sme kupiti v tu-ducnti določeno število filmov: Jugoslavija-film izpolnjuje v svojih producentih tako imenovano servis kopijo za ogled pred nakupom. Če se distribucijsko podjetje za film odloči, pošlje servis kopijo Zvezni cenzurni komisiji, ki film ali odobri ali odkloni, šele potem lahko distribucijsko podjetje sklene pogodbo — preko agencije — s tujim producentom. Procedura torej, ki bi lahko bila dovolj učinkovita, da bi gledali boljše filme, kot jih gledamo. Kje torej tih žajec? Absolutno pomanjkanje enotnega kriterija. Vsako od omenjenih distribucijskih podjetij samo deloma izpolnjuje filmski repertoar, zato ni nobene od teh podjetij niti moralno niti kako drugače vezano, da bi skrbelo za resnično kvaliteten vzor filmov. Konkretno koristi so celo v obratnem sorazmerju z vestnostjo opravljene dela: podjetja, ki »narišajo« ojetnjad »otrijapad« ovoj-ciskim podjetjem določeno procentinkaa, kvaliteta tu ne igra nobene vloge. Zato je povsem razumljivo, da distribucijska podjetja najraje nabavljajo filme, za katere je napred vedno da bodo zelo obiskani. Ker že rečeno: ta podjetja nimajo skupnega kriterija, za nekatera bi mogli celo trditi, da so se že popolnoma zmerkantilizirala, druga imajo še nekaj občutka in smisla

za dostojnost. O tem je bilo v našem tisku že večkrat govora.

Če distribucijski podjetjem lahko očitamo pomanjkanje enotnega kriterija in premajhno sodelovanje, bi lahko Zvezni cenzurni komisiji očitali, da sploh nima kriterija, saj grede vsi slabi filmi skozi njene roke, z nje-nim pristankom. Če bi hoteli izboljšati filmske spored, bi morali na to misliti že tu, na samem vrhu oziroma pri samem začetku. Prav ta komisija bi morala vplivati in pravzaprav, če je to potrebno — in to menimo, da je — oblikovati repertoarno politiko distribucijskih podjetij.

Pa še nekaj je treba pri tem poudariti: ločiti je treba filmsko repertoarje v velikih in večjih mestih ter filmske sporeda na podeželju. Lani smo uvozili 144 filmov, letos jih bomo morda kakih 10 več: že tako mesto, kot je Ljubljana, bi potrebovalo vsaj 200 filmskih premier letno, ali z drugimi besedami: kinematografska podjetja v vseh večjih mestih so primorana odkupiti vse filme, domače in uvožene, dobre in slabe, čimer in direktno, proti svoji volji, podpirajo profitarsko politiko nekaterih distribucijskih podjetij. Saj se silerno kinematografsko podjetje v večjem mestu mora, kljub odkupu vseh uvoženih in doma izdelanih filmov, stajno zatekati še k repizman. Ker pa tudi ta podjetja postujejo na osnovi gospodarske računice, je stvar več kot jasna: Docela drugačno stanje pa je na podeželju, tam vrte od 50 do največ 100 filmov na leto, se pravi, vsaj delno izbira je tu že mogoča, ker je na razpolago več filmov, kot je možnih predvsem. In vendar tudi tu filmski sporedi niso nič bolj. Mimo dejstva, da tudi tu gospodarska računica ni čisto brez pomena, je treba iskati vzroke za slabe filmske sporeda na podeželju tudi v pomanjkanju okusa tistih, ki filme nabavljajo, največkrat so pod močnim vplivom mesta; naročajo in vrte fi-

me, ki so v tem ali onem večjem centru »usuli«. Predvsem tu bi bila tako imenovana filmska vsejoja večjo samo potrebna. Nekaj v tem smislu že poskušali: pri Pedagoškem centru v Ljubljani bodo oziroma so že bila redna predavanja in seminarji (s prikazovanjem filmov) o tem, kaj je in kaj ni dober film. Pokazalo se je namreč, da je tudi učiteljstvo, ki marsikje odino lahko oblikuje oziroma pomaga oblikovati kulturni in estetski okus publike, prav tako kot večina filmskih obiskovalcev negotovo v preso-janju vrednosti filma.

Pregled filmskega obiska v Ljubljani — ista slika je najbrž tudi drugod — ustvarja dokaj čudno sliko tako imenovane »okusa publike«. Samo nekaj števil in naslovov filmov, ki so imeli letos najboljše in najsilnejše obiske: Zena z neapeljskih ulic — 34.000 obiskovalcev, Mogambo — 32.788, Saksčevan — 32.000, Pesmi slatnega pada — 30.000, Kraljica Kristina — 29.700, Stirje brez postelje in Hanka — 27.000, Daljni sever — 26.000, Avstralski Robin Hood — 25.000, Dvoboj v džungli — 25.000, Poslednji sem videl Pariz — 25.000, Poslednji Apač — 23.000, Honda — 22.000, Atila 24.000, Houdini 22.000, Mož z revolverjem 21.000 itd. Število obiskovalcev kavbojke se giblje med 15 in 20 tisoč, pa tudi — kot je razvidno iz zgornje statistike — čez dvajset. Zdalj pa še nekaj imen spod-njih na lestvici: Jubilej gospoda Ika — 2497, Zadnji tir — 3000, Lačni car — 4630, Obleganje — 6500, Solaja — 6000, Ne obračaj se, sinko — 8200, Vojak Brovkin — 7000, Frederic Chopin — 7000, Pomlad v Budimpešti — 6630, Pokolenje — 6000 itd.

Ta statistika je katastrofalna za dober film, pa tudi za film naših vzhodnih sosedov. Mislim, da se kot treba ob tem zamisliti, nikakor pa ne smemo zadovoljiti s tem, da naša publika podcenjuje domači film in se naslaja ob nemških sentimentalnih

in ameriških kavbojkah. Ogromna večina ljudi gre gledat film predvsem zaradi razvedrila, zabave ali oddiha: če je film umetlna, bo tudi na to publiko, ki je prišla iskat razvedrila, zabave in oddiha, vplival kot umetnina: vsajal bo in plemeniti. S tem hočem reči: odlikat se ne smemo slepiti — kar ni tako redek pojav — da je že velika tema dovolj, da je pozitivna tendenca odlična lastnost itd. Trdno sem prepričan — mislim, da bi anketa to tudi potrdila — da tudi intelektualci rajši gledajo filme, ki so prvenstveno namenjeni zabavi in oddihu, kot pa filme, ki so po svojih intencijah siroti večplastni in po svojih temah večni, a po realizaciji vendarle predložiteljni. Zakaj bi zapirali oči pred resnico?

Da končam: nesmiselno je vptiti proti plaži, dokler jo prikazujejo in jo sprejemamo z odprtimi rokami; nesmiselno je tožiti nad slabim obiskom domačega filma, dokler se le-ta še vedno lovi za svojo pravo podobo: Kekeca, Vesno, Trenutkov odločitev pa tudi najnovejšega, Doline miru, naša publika reši odlikati, nasprotno, bili so med najbolj obiskanimi. Razlog je torej drugje, priznamo si: tudi lepe stvari, če so nam posredovane nerodno ali dolgočasno, izgubijo svojo le-peto.

Na splošno pa bi se dalo rešiti problem večno spornih filmskih sporedov s politiko, ki so jo osvojile naše zakonodajne oblasti, da se dajo tudi njim marsikaj očitati — ki so rešile protistaklo. Z drugimi besedami: namesto slabih prikazanih dobrih filmov in okus publike se bo spremenil. Zato je potrebno (začnimo pri vrhu): postoren in jasen kriterij, izoblikovan odnos do filma Zvezne cenzurne komisije, večje sodelovanje in prav tako jasen kriterij distribucijskih podjetij pri nakupu tujih filmov, spremenjen odnos gospodarsko-upravnih organov, ki gledajo na kinematografe — predvsem v mestih — kot na izrazito gospodarska podjetja.

Sicer pa pisanje o filmu že dolgo izvenova skoraj neresno ali, milo po-rečeno: »Stane, na mroga, mnoga letala«

Po osebnoditvi je bil jubilant imenovan za profesorja na Soli za umetno obrt v Ljubljani. Pedagoškega dela se je lotil z izredno nemo in ljubeznijo. Svoje zares velike življenjske in umetniške izkušnje je z obema rokama dal na razpolago svojim učencem in naravnost ganljivo je poslušati mojstra, ko z neznan-skim navdušenjem in ponosom pripoveduje o svojih nadarjenih fantih. Zdi se mi, da njihov uspeh in rast dajeta novih moči za ne-prestano lastno izpopolnjevanje in umetnostni razvoj. Dremeljev odnos do dela je odnos pravega proletarca do skupnosti: daj, požaj vse kar znaš, uči mlade ljudi ljubezni do dela, plačilo pa mu je ona čista radost nad doseženimi uspehi.

Skromen, v družbi skoraj ne-viden, toda zdrav in poln načrtov, je kipar Stane Dremelj dočkal svoj življenjski praznik. Da končam: po starem slovenskem običaju: »Stane, na mroga, mnoga letala«

Dr. Stane Mikuš

OBISK NA SMUCARSKI ZVEZI SLOVENIJE

Sezona zimskih športov pred durmi

Olimpijske novice

Iz Beograda je večeraj odpotovala tretja skupina jugoslovenskih olimpijcev. Na čelu z vodjo naše delegacije Milijanom Neoridom so odpotovali Lj. Dražan, T. Mišić, dr. M. Andrejić, dr. A. Obradović, M. Jovanović, C. Čirčić, M. Petrović, M. Radenković, M. Mladenović, N. Kolačević, I. Branković, B. Blagojević, I. Vidić, I. Ivanović, D. Dobrosavčić, K. Krno, R. Radiljević, L. Ljubia, S. Spajić, V. Radmiljević, L. Lipovčan, M. Matić, M. Mujčić, Z. Zlatko, P. Papež, T. Veselinović, D. Dragoslav, S. Sekularac, Sava Antić in Joško Vidović. Jugoslovenski športniki potujejo z vlakom do Hamburga, od tam pa z letalom preko severnega tečaja in čez Havaje v Melbourne, kamor bodo prispeli 15. novembra.

V četrtek, 15. novembra, bodo odpotovali v Melbourne tudi poslednji jugoslovenski športniki. V tej skupini, ki ima pred seboj leto pot kot nogometaši, bodo predsednik jugoslovenskega olimpijskega komiteja Boris Bakrač, Branko Polić, dr. Vlada Polić, Milutin Stefanović, rokoborba Bora Vukov in Branislav Simić, košarkaš Veselin Petrović, strelec Zlanko Mašek in atletinja Nada Kotušek ter Milena Usenič.

Egiptovski olimpijski komitej je poslal brozjavko mednarodnemu olimpijskemu komiteju v Lausanne, s katero zahteva, da se na olimpijskih igrah prepove nastop državam, ki so odgovorne za agresijo. V brozjavi je tudi rečeno, da bi sodelovanje športnikov držav napadalca umazalo olimpijski ideal.

Zastava skupne reprezentance Zahodne in Vzhodne Nemčije na olimpijskih igrah bo črna, rdeča in rumena brez kakršnegakoli grba.

Olimpijski komitej Švice je sklenil, da zaradi trenutnega položaja na svetu ne bo poslal svojih športnikov na olimpiade v Melbourne. Švice je tako peta država, ki je odpovedala sodelovanje. Doslej so odpovedala tudi LR Kitajska, Egipt, Nizozemska in Španija.

V francoski olimpijski reprezentanci je 188 članov. Izmed teh je 140 športnikov, ki bodo tekmovali v vseh panogah razen v nogometu, hokeju in vaterpolu.

Z letalom je odpotovalo iz Manile 39 filipinskih reprezentantov.

Prva skupina angleških športnikov, okrog 80 atletov in plavalcev, je večeraj odpotovala iz Londona v Melbourne.

V Melbourne so prispeli reprezentanti južnoafriške unije, 64 po številu, prav tako pa tudi še največjim prvih 64 športnikov ZDA.

Simbolična olimpijska reprezentanca Izraela (tri igralca) je večeraj odpotovala iz Tel Aviva v Melbourne. Najprej je bilo določeno, da bo šlo na olimpiado 20 izraelskih športnikov, nato pa je bila reprezentanca skrajšana — zaradi vojne stanja.

Tudi Holandska bo verjetno odpovedala udeležbo na olimpijskih igrah. To bi bila že četrta država, ki bi uradno odpovedala udeležbo. Pred njo so odstopili Egipt, LR Kitajska in Španija. Tudi norveška federacija razmišlja o tem, ali naj bi njeni športniki ostali doma. Zdelo se je, da pri norveških jadralskih vodih, ki zahtevajo, naj norveška federacija umakne svojo prijavo za to disciplino. Prva skupina skandinavskih športnikov pa je davi le odpotovala z letalom Melbourne. Med njimi je tudi 7 norvežanov. Ostali so Švedi (30), Fini (25) in Danci (14).

Vrhovi nekaterih naših gorskih velikankov so že pod snežno odejo. Bilijačeta se zima nam je že poslala svoje prve pozdrave. Športniki se umikajo v zaprte prostore. Toda le nekateri. Namesto njih bodo prišli na plan tisti, ki sta jim sneg in led najboljša zaveznika. Kaže, da bodo kmalu slišali o prvih rezultatih smučarskih tekmovalj, tekem v hokeju in nastopih drsalcov. Priprave za te dogodke so že v polnem teku. Torej smo na pragu zimskih športnih dogodkov.

Zanimalo nas je, kaj delajo v tem času smučarji, kje bodo tekmovali, kako se pripravljajo in kaj imajo na programu. Seveda najboljše informacije nam lahko posredujejo na Smučarski zvezi Slovenije. Zato nismo oklevali. Vzeli smo pot pod noge in odšli v Likovarsko ulico, kjer v poslopi, ki ima številko 12, med ostalimi »kraljuje« tudi Smučarska zveza. Pri vstopu smo srečali ing. Bloudka. Z nahrbtnikom na rami se je pravkar odpravil na pot. Pravi, da je treba skakalnice, s katerih se bodo vse zimo pogajali drzni smučarji-skakalci. Te skakalnice pa je zdaj že toliko, da jih ing. Bloudek kar s težavo obiskuje. Seveda pa ga pot najraje pripelje v Planico, kjer zdaj urejajo veliko skakalnic, na katerih bodo v letošnji sezoni spet smučarski poletji.

Stopili smo v sobo št. 13. Tehnični sekretar Lovšin je sedel za mizo in »klofale na pisalni stroj. Njemu nasproti je sedel znani smučar-tekca Jenez Pavčič. Pravkar je »pospravil« zadnji kos slane in kruha.

— To je hrana, ki jo dobite reprezentante od Zveze? — Vprašali smo Jeneza. — Seveda. To sem kupil z demarjem, ki mi je ostal še od lani, ko sem dobil v treh mesecih za hranarino 9000 dinarjev, je odvrnil Jenez.

— Kaj ne dobite več hranarine? — Zdaž nič več. Dobil pa sem pred dnevi nekaj drugega. Zveza mi je dala strogi ukor. Moje šestmesečno kazen so namreč zamenjali z ukorom.

— Širijo se govorice, da je z vašimi potovanji v inozemstvo odzvonilo? — Seveda. To smo bili smo vprašali Jeneza. — Naša glavna skrb bo letos ta, da dočemo še večje množičnosti v naših vrstah. Zdaž imamo v naših organizacijah že 14.000 članov, toda to je še vse premalo in bi moralo biti to število vsaj še enkrat večje. Seveda pa so za razvoj množičnosti potrebni tudi boljši pogoji. Tu mislim predvsem na smuč. Najbolj bi bilo potrebno omogočiti mladini lažji dostop do smučarskih rekvizitov. Zelo bi bilo razveseljivo, če bi ob Noveletni jekli naša podjetja in ustanove obdarila mladino s smučmi. Za dosoga množičnosti pa bi bilo potrebno povečati aktivnost v naših sindikatih. Grafitarji, gradbeni in kovinarji že prirejajo vsako leto tradicionalne zimskošportne delavske igre. Le-teh pa naj bi bilo v prihodnje še več.

— Mi tekači tudi doslej nismo veliko potovali. Lani smo bili samo enkrat v tujini, leto prej pa dvakrat. Mar je to veliko? — Je odvrnil Pavčič.

Potem nam je sekretar povedal, da je bilo izmed predlaganih 62 mednarodnih tekmovalj naših smučarjev doma in v tujini spraznih na skupščini le 22. Sicer pa tudi to ni tako majhno število.

V sobo je vstopil sekretar Smučarske zveze Slovenije, tovariš Anže Čudovec. »Bota« je vsak dan tu, pregleduje pošto, pošilja dopise, skratka: sekretar je v pravem pomenu besede. Vedeli smo, da nam lahko veliko pove, zato smo ga prosili, da nam odgovori na nekaj vprašanj. Rad je ustrejel našim prošnji in kmalu smo bili sredi živahnega razgovora.

Vprašali smo tovariša Čudovca, kaj bo letos glavno delo Smučarske zveze Slovenije. Odgovoril nam je:

»Naša glavna skrb bo letos ta, da dočemo še večje množičnosti v naših vrstah. Zdaž imamo v naših organizacijah že 14.000 članov, toda to je še vse premalo in bi moralo biti to število vsaj še enkrat večje. Seveda pa so za razvoj množičnosti potrebni tudi boljši pogoji. Tu mislim predvsem na smuč. Najbolj bi bilo potrebno omogočiti mladini lažji dostop do smučarskih rekvizitov. Zelo bi bilo razveseljivo, če bi ob Noveletni jekli naša podjetja in ustanove obdarila mladino s smučmi. Za dosoga množičnosti pa bi bilo potrebno povečati aktivnost v naših sindikatih. Grafitarji, gradbeni in kovinarji že prirejajo vsako leto tradicionalne zimskošportne delavske igre. Le-teh pa naj bi bilo v prihodnje še več.

Naloga športne organizacije je pomagati pritožbo, da nimajo dovolj strokovnega kadra. Vprašali smo tovariša Čudovca, kako skrbi Smučarska zveza za vzgojo strokovnih kadrov. Dejal nam je:

»V naših organizacijah deluje 57 smučarskih učiteljev in 169 vaditeljev. To število pa še nikakor ne zadostuje, zato bomo v tej sezoni poskrbeli za vzgojo novih kadrov. Priredili bomo 10 do 14-dnevne tečaje za instruktore, ki se jih bodo udeležili predvsem že dobri smučarji, ki bodo potem lahko posredovali svoje znanje naprej mladini.«

Pozanimali smo se tudi, kakšna tekmovalja bodo letos pri nas in katerih tekmovalci se bodo našli tekmovalci udeležili v tujini.

»Sistem republikah in državah prvenstev ostane kak kot je bil. Tudi letos bomo imeli pri nas več mednarodnih tekmovalj, v prvi vrsti pa ista, ki so že tradicionalna. Naši tekmovalci pa bodo nastopili tudi v tujini, in sicer na tradicionalnih tekmovaljih kot so: tekmovalja za Pokal in nagrado Kongsberga, Kandahar in Kurkula. Glavna prireditelj pri nas doma pa bodo vsakokrat smučarski skoki na veliki skakalnici v Planici. Za to veliko prireditelj se že sedaj v teku priprave. Po-

zabili bomo na tekmovalje po tri skakalce iz številnih evropskih dežel. Stroške za njihovo bivanje pri nas in potovanje od meje do Planice gredo v naše breme. Upamo, da bodo na tem tekmovalju sodelovali predvsem skakalci iz srednjeevropskih dežel in vzhodnoevropskih, računamo pa seveda tudi na severnjake.«

Znano je, da smučarji drugje po svetu ne poznajo več »mrtve« sezone. Skozi vse leto vadijo in če ni snega, si pomagajo z »sušim« treningom. Vprašali smo, kakšne priprave so imeli naši smučarji čez poletje. Tovarš Čudovec nam je povedal tole:

»Naša republika zveza letos sicer ni organizirala skupnih priprav za naše reprezentante, pripominjam pa, da so za priprave skrbele letos podzveze, pa tudi posamezna društva, šele 24. in 25. novembra se bodo v Ljubljani zbrali najboljši smučarji. Takrat bo namreč smučarski mnogoboj.«

Na koncu našega obiska na Smučarski zvezi Slovenije, kaj pravi o skupščini Smučarske zveze Jugoslavije, ki je bila pred dnevi v Celju. Dobili smo tale odgovor:

»Nisem bil na skupščini. Prebral pa sem poročila, ki me niso zadovoljila. Poročila kapetanov so obsegala 28 tiskanih strani, poročilo o delu zveze v dveh letih pa le 16 strani. V tem poročilu je bilo zelo malo govora o delu in uspehih posameznih zvez.«

Zahvaliti smo se tovarišu Čudovcu, nato pa se poslovili v prepričanju, da bomo kmalu spet obiskali Smučarsko zvezo, saj je sezona na pragu in z njo seveda tudi pomembni smučarski dogodki. E. Glavič

Objava

Hokejski klub »Ljubljana« bo imel občni zbor v ponedeljek, 12. novembra ob 19 v prostorih Olimpije ob Celovški cesti. Pred zborom delitev opreme. Udeležba za člane obvezna.

NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE

Prvo kolo brez presenečenj

Beograd, 9. nov. Tu se je danes začelo mednarodno prvenstvo Jugoslavije v namiznem tenisu, ki se ga udeležuje 96 namiznoteniških igralcev in igralic iz Avstrije, Belgije, Bolgarije, Grčije, Madžarske, Francije, Vzhodne Nemčije, Švedske, Romunije, CSR in Jugoslavije. V tekmovalju posameznikov sodeluje 64 igralcev in 32 igralic, od tega 24 dvojnih igralcev in 15 igralic. Drevo bo dvojbo Jugoslavija; Romunija, Madžarski igralci niso prispeli. Tekmovalje se je začelo brez presenečenj, v kolikor ne gre za zmago Raismanna (Vzh. Nemčija) proti Grčiji s 3:1 (21:10, 21:18, 19:21 in 21:10). Kočjan iz Ljubljane se je kvalificiral v drugo kolo, medtem ko je Francoz Hagener ušel Podobnika z rezultatom 3:0. Ved Melstroem pa je premagal Tigermana s 3:0. Kočjan je pre-

magal Pinjuha (J) s 3:0. Ostali pomembni rezultati: Andreasić (CSR); Frančič (J) 3:1, Amouretti (Fr); Kováč (J) 3:0, Tokar (CSR); Tomažič (J) 3:0, Štipek (CSR); Stojčić (J) 3:0, Harangozo; O. Horvat (J) brez borbe. Roland (Belg.); Osmanagić (J) brez borbe. Harastosi (Rom); Hamerlic (J) 3:1, Fosejpal (CSR); Mudić (J) w. o. Reuter (Rom); Jazvić (J) 3:0, Berčić (Mđ) se je kvalificiral v drugo kolo brez borbe.

čutijo »olimpijski mir« v Heidelbergu.

Naši vaterpolisti marljivo trenirajo

Naši vaterpolisti, ki se tu muče že nekaj dni, se v glavnem dobro počutijo. Moti jih le hladno vreme. Domačini, zlasti pa nekateri naši izseljenci, s pozornostjo spremljajo njihove tren-

O Gordonu Pirieu Vel. Britanija — strokovnjaki menijo, da bo osvojil zlato medaljo. Če ne v teku na 5000, pa vsaj na 10.000 m.

OLIMPIJSKE PRIPRAVE AMERIŠKIH KOŠARKARJEV

Sredstva za pot v Avstralijo

so dobili z gostovanjem po Ameriki

Ameriški košarkarji gostujejo po ameriških državah, kjer bodo igrali več tekem. To niso tekme, ki bi služile kot priprava za olimpijske igre. Saj štirinajst dni pred začetkom iger in nekaj dni več, preden se bo začel olimpijski košarkarski turnir, naporno tekmovalje ne služijo izboljšanju forme. Znakaj torej tekme tik pred igranjem? Košarkarji si bodo z izkupitkom teh tekem plačali pot v Melbourne.

Ameriško košarkarsko reprezentanco trenira slovit trener »Phillips Ollersa«. Gerald Tucker. Igralci so pred gostovanjem po ZDA trenirali dva tedna v mornariški bazni Bunker Hill. Njegov trener je bil zadovoljen s formo moštva: »Vsi so prišli na trening dobro pripravljani, kar je omogočilo, da smo takoj začeli z vadbo nekaterih kombinacij.«

Tucker meni, da je treba največjo pozornost posvetiti metanju na koš z mesta, kakor tudi iz gibanja. Njegovi varovanci so namreč na neki tekmi dosegli je 32 košev izmed 92 metov od daleč in 18 izmed 32 iz »rakete« (prostora pod košem).

Izbrani ameriški košarkarji se lahko ponašajo s sijajnimi atletskimi sposobnostmi. Izmed 12 igralcev je 6 višjih kot 190 cm. Najmanjši je Ron Tomšič, ki meri samo 180 cm, najvišji pa 97 kg težki Bill Russell (2,06 m). Razumljivo je, da je »mačk« Tomšič lahko prišel v reprezentanco le s svojo odlično tehniko in čudovito izbrano potez. Russell se je letos pozikoval tudi v skakanju v višino in se uvrstil s skokom 2,064 m med deset najboljših na svetu. Če bi nekoliko popravil svoj slog, ki je zamekrat polnoma neladalen, bi tudi v tej disciplini lahko konkuriral za olimpijsko medaljo.

Russell bo na olimpijadi najhujše

TEKMOVANJE ZA POKAL EVROPSKIH PRVAKOV

Crvena zvezda v četrtfinalu

CRVENA ZVEZDA : RAPID 2:0 (1:0) V četrtek je bila v Beogradu pred 30.000 gledalci odigrana povratna tekma v okviru pokalnega tekmovalja prvakov evropskih držav med našim prvakom Crveno zvezdo in prvakom Nizozemske Rapidom. Za v prvi tekmi, ki je bila 3. novembra, je Crvena zvezda premagala Rapid s 4:3 ter si je tako še z drugo zmago zagotovila sodelovanje v četrtfinalu tega tekmovalja.

oročje ameriških košarkarjev. Ta črni košarkar se je odlikoval že v svojem klubu S. Francisco, ki je že dve leti ameriški univerzitetni prvak v košarki. Ostali člani reprezentance pa so: Carl Cain (1,90), Burdy Halderon (1,98), Bob Jeangerard (1,90), Bill Houghland (1,98), Ron Tomšič (1,80), Gib Ford (1,93), Bill Evans (1,85), Chuck Darling (2,06), Dick Beuschka (1,96), Jim Walsh (1,96).

Tucker skuša predvsem vigrati moštvo, tako da bi lahko uporabil katerekoli igralca brez škode za potek igre. Pri tem bi imel najlažje delo, če bi postavil na igrišče petorko »Phillips Ollersa«: Darling, Houghland, Walsh, Halderon, Jeangerard. Toda Tucker ne želi imeti standardne petorke, da bi lahko čim bolj pogosto menjal igralce in to tudi na mestih, ki so za njih nenavadna. Tako je na primer ugotovil, da sicer odlični branilec Evans lahko uspešno igra tudi srednjega napadalca, srednji napadalec Darling pa je prav tako odličen v obrambi.

Kljub temu pa je najbolj verjetno, da bodo igralci »Phillips Ollersa« okostje olimpijskega moštva ZDA, okrepljeni z Jonesom kot branilcem in srednjim napadalcem Russellom.

TRENING TEKMA NAŠE NOGOMETNE REPREZENTANCE

21 golov

Zagreb, 9. novembra. — Naša nogometna reprezentanca, ki se v Zagrebu pripravlja za srečanje z reprezentancama Škotske in Anglije, je imela danes trening tekmo z zagrebškim moštvom »Kustošija«. Naša reprezentanca je brez posebnega truda premagala slabega nasprotnika z rezultatom 20:1 (15:0) v drugem delu igre so v moštvo Kustošije igrali tudi nekateri reprezentanti, in sicer: Kralj, Čonč, Rajkovič in Toplak.

Naša reprezentanca: Beara, Belin, Crnković, Boškovič, Horvat, Tasić, Petaković, Milutinović, Ognjanov, Vukas in Zebec.

Največ golov je dal Ognjanov — 6, častni gol za Kustošijo pa je dosegel Toplak.

Krim — Ljubljana 2:3 (0:1)

Ljubljana, 9. nov. — večeraj je bila na igrišču Krima prijateljska nogometna tekma med »Ljubljano« in Krimom. Zmagala je »Ljubljana« z rezultatom 3:2.

Jutri Odred — Tekstilac

V nedeljo, 11. novembra, bo na stadionu Odreda ob Titovi cesti prvenstvena nogometna tekma I. nogometne cone Odred : Tekstilac (Varaždin). Začetek glavne tekme ob 14.30. V predtekmi ob 12.45 se srečata v prvenstveni tekmi mladinski ekipi Odreda in Gradničarja. Vstopnina: 100, 85 in 65 din. Predprodaja vstopnic v društveni pisarni, Kidričeva ulica 8.

KEGLJANJE

Starc: 902 keglja!

Ljubljana, 9. nov. Večeraj je bil na kegljišču Gradisa prijateljski dvojbo moških in ženskih vrst domačega državnega ter Triglava iz Kranja. Pri ženskah so zmagale domačinke z rezultatom 2378:2313, pri moških pa gostje z rezultatom 5084:4994 kegljev. Izredno dober rezultat je pri posameznikih dosegel Kranjčan Starc, ki je podrl 902 keglja. Pri ženskah pa se je odlikovala Gorjanova, ki je v sto lučjih podrla 421 kegljev.

Rezultati: moški — Triglav 5884 kegljev (Starc 902, M. Ambrožič 794, Bajc 665, Martelanc 603, L. Ambrožič 782, Debeljak 848); Gradis 4994 (Mlakar 853, Martinčič 821, Čadež 819, Praprotnik 849, Čotič 824, Toni 828). Ženske: Gradis 2378 (Gorjan 421, Jarc 401, Sattler 379, Klemenčič 400, Smrčič 378, Erjavec 408); Triglav 2313 (Čadež 396, Kavčič 384, Rozman 403, Engelman 397, Ambrožič 378, Martilanc 374).

Melbourne, novembra. (Od našega posebnega dopisnika.)

V mesto XVI. olimpijskih iger vsak dan prihajajo nove in nove reprezentance. V organizacijskem komiteju pričakujejo, da se bo v olimpijski vasi naselilo 4985 atletov, v kolikor seveda še nekateri države ne bodo odpovedale udeležbe. Gre za norveško reprezentanco, ki se bo o njeni udeležbi odločilo tik pred začetkom iger. Nasploh pa vlada tu prepričanje, da zadnji razburiljivi politični dogodki v Evropi in vojna na Srednjem vzhodu ne bodo spravili v nevarost XVI. olimpijskih iger.

Tudi slabo vreme povzroča vsem precej skrbi. Namesto, da bi bilo vreme tako kot na primer pri nas v Evropi v začetku junija, je takšno kot pri nas slabo aprilsko vreme. Deževje spremlja tudi hlad. Pričakovali so, da bo olimpijska vas mestece v vrhu, toda spričo zadnjega, nasploh slabega vremena, parki v olimpijski vasi ne dajejo tega videza.

Številni tuji turisti

Lahko se reče, da se je olimpijska mrzlica v Melbourne začela šele tedaj, tik pred olimpijskimi tekmami. Prej pa se je omejila le na ozek krog funkcionarjev. Sedaj je popolnoma drugače. Vsi se trudijo, da bi čimbolje pripravljeno pričakali velike športne dogodke in da bi se gostje pri njih počutili čimbolj prijetno. Mesto vsak dan okrajujejo. Največja zanimivost pa je, in bo verjetno ostala do konca olimpijskih iger, ogromna, skoraj 30 metrov visoka bakla, ki gori, odkar so prinesli z letalom olimpijski ogenj iz Olimpa. Po prodanih vstopnicah sodijo, da bo obiskalo Avstralijo prihodnje dni okoli 15.000 tujcev.

MELBOURNE

v olimpijski mrzlici

Okoli 4700 jih pričakujejo iz Velike Britanije, 4600 iz Nove Zelandije, iz ZDA 2400 itd. Prenočišča v hotelih so bila praktično oddana že pred letom. Organizacijski odbor pa bi imel precej težav, če ne bi meščani ponudili svoje sobe in rade volje dovolili, da gostje

taborijo na njihovih vrtovih. Vlada je sporočila vsem avstralskim konzulatom, naj bodo pri dajanju potnih dovoljenj in informacij zelo prožni in naj ne povzročajo interesenim nepotrebnih težav.

»Gruzija« naposed prispela

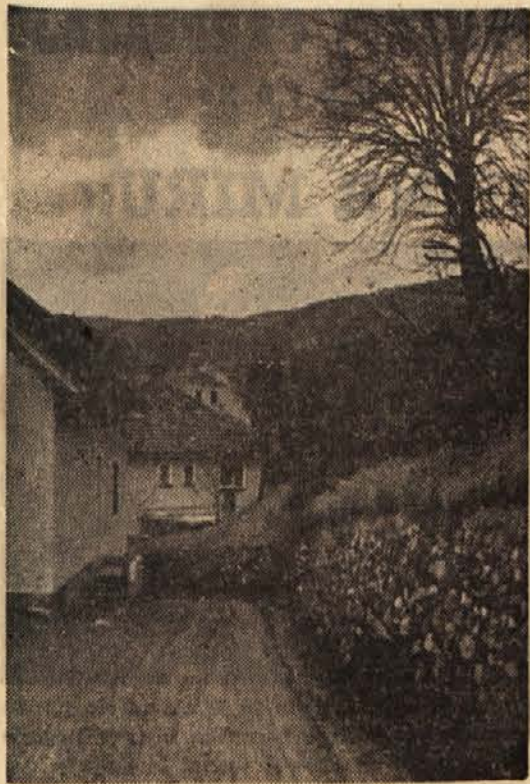
Medtem ko prihod prvega dela sovjetskih športnikov z letalom ni vzbudil skoraj nobene pozornosti, marveč prej hladen sprejem, pa je prihod 16.000-tonske ladje »Gruzija«, ki je pripeljala del madžarskih in češkoslovaških športnikov, spravil pokonci skoraj vse mesto. O tej ladji namreč med potjo več dni ni bilo nikačrskih novic in so mnogi že mislili, da je postala žrtev viharja. Zlobni jeziki pa so pravili, da »Gruzija« ni hotela pristati toliko časa, dokler se politični položaj na Madžarskem ni razčistil. Kot rečeno, so zadnji politični dogodki v Evropi, zlasti pa vojna v Egiptu, sprožili obilico komentarjev o tem, ali bi igre sploh bile. Zato v mnogih športnih federacijah pomisljajo, če bi poslali v Melbourne svoje tekmovalce, češ da bi bile olimpijske igre spričo vojne le nastop gladiatorjev.

Težave s prevozom

Ker v Kairu ne morejo pristajati letala, so nastale s transportom športnikov iz Evrope večje težave. Nemci in Avstrijci potujejo prek Beiruta, Karakija in Bangkoka. Tudi preostale sovjetske športnike prevažajo od Ranguna ameriška letala. Norvežani imajo težave s finančnimi sredstvi, zaradi ka-

Posnetek iz letala: Melbourne, prizorišče XVI. olimpijskih iger. V ospredju je središče mesta, v desnem kotu zadaj pa olimpijski park, v katerem bodo vsa tekmovalja. Številni domači in tuji gledalci ne bi mogli prisostvovati olimpijskim igram, če jim gostoljubni prebivalci Melbourne ne bi nudili prenočišč v svojih domovih.

USPELE PRIREDITVE v Koroškem kulturnem tednu

»Soteska« na Rav-
nah na Koroškem.
Klanec, ozka ce-
sta in nepregleden
oster ovinek za-
hlevajo previdno
voznjo

Vse prenašlo umirajo pestre jesenske barve po hribih okrog koroških Ravnen. Utoplajo se v vsakdanji sivini in gostih meglah, ki ležijo včasih po ves dan po globelih med njimi.

A vse življe se razvija v tem svetu pod Uršjo tisto življenje, ki v marsikomu zaneti slo in željo po doživljanju nečesa lepega, nečesa, kar ga oplemeniti, obogatiti. DPD »Svoboda« Prežihovega Vorancja si je že pred desetletji postavila ta cilj, društvene sekcije utripajo v tem ritmu dolga desetletja. In navadno so vsako leto takole na jesen njihova dejavnost najlepše razcveteli. Skrajno vsekoroški festival (to jih je bilo izra osvoboditve) so dale Ravne svoj doprinos.

Letos praznujemo v času od 3. do 11. novembra svoj koroški kulturni teden. Priprave zanj pomenijo stotine žrtvovanih ur v vseh sekcijah. Večina prireditve se odvijata temeljito obnovljenem Titovem domu, nekaj pa tudi v sosednjih Prevaljah in Kotljah.

Koroški kulturni teden se je začel s premiero Tavčar-Sestove drame »Svetje v jeseni«.

V nedeljo so se zbrali pri »Jurčku«, domačiji visoko gori pod kape Uršje gore. Ljudje k odkritju spominke plošče

padlim partizanom. Tuka je v svojem govoru tov. Beno Kotnik orisal okoliščine, v katerih so umrli ti koroški borci za svobodo. Zveza borev iz Ravnen je položila pred ploščo lep venec. Pri tej priložnosti je sodelovala tudi ravenska godba na pihala. Na manevru predvojaške vzgoje so potem pokazali svoje znanje tisti mladinci, ki se niso

Z dobičkom so krili izgubo v trgovini

Na polletnem obnem zboru Kmetijske zadruge Rogoševci so ugotovili, da je gospodarstva brez izgube in dobička. Sicer je trgovina imela 200.000 dinarjev izgube, toda leto so krili z dobičkom, ki so ga ustvarili pri odkupu in s traktorskim uslugami. Ali ne bi tega dobička lahko koristno uporabili za pospeševanje kmetijstva ali v kakšne druge namene, če ne bi bilo treba kriti izgube v trgovini? Torej zadovoljstvo, da zadruga ni imela izgube, ni na mestu. Poslovanje trgovine bo treba bolj nadzorovati, da jim ne bo zrla ostalih dohodkov.

ustrajili snega. Pod večer se je razvil pri Smučarski koči miting.

Iste dne so v Kotljah gostovali v združenem domu ravenski člani harmonikarske in folklorne skupine s pestrim, večidel novim sporedom.

Doli na Ravnah se je pa medtem razvijal še turnir v namiznem tenisu. V terek so se pomerili v kavarni Doma železničarjev ravenski ljubitelji na turnirju, v sredo so odigrali turnir v malem rokometu člani te sekcije. V četrtek je imela ravenska godba na pihala samostojen koncert — zanj so vadili dolge tedne nove zahtevne skladbe. V soboto pa bodo Prevaljšani nastopili z »Zupanovo Misko« — to priljubljeno Linhartovo veseloigro. Tokrat jo bodo igrali na domačem odru, naslednjega dne pa

v Kotljah. V soboto zvečer bo v Titovem domu na Ravnah akademija s izbranim sporedom. Za nedeljo je prijavilo udeležbo že dokaj zastopnikov in članov delavskih prosvetnih društev okraja Maribor in tudi ljubljanski gostje. Srečanja jih bodo Ravne slovesno sprejele, jih povabile v svoje kulturne ustanove malo na ogled: v bogato študijsko knjižnico, novo gimnazijo in v Tehnični muzej, marsikoga bo pa zanimala tudi Železarna Ravne. Popoldne si bodo lahko ogledali »Svetje v jeseni« na Ravnah ali pa v Kotljah »Zupanovo Misko«. Popoldne bo na Prevaljah dajala koncert ravenska godba na pihala.

Res, čutili je, da stopajo Ravne v razgibano sezono kulturnega življenja — uvod je že kar dober.

Izpred sodišča v Mariboru

Ob požaru je kradel

Pošten človek upravičeno oboja vsakogar, ki skuša priti do premoženjske koristi na škodo drugega. Da je ogorčenje ljudi tem večje, če kdo krade ob povodnji, požaru ali kakšni drugi elementarni nesreči, je povsem razumljivo. V nesreči je treba človeku pomagati. Kdor nesrečo drugega izrablja za svoje osebne okoliščine, je vreden vse obsojbe. Zato se tudi ni čuditi, če so vsašani Podgorja pri Gornji Radgoni in sosednjih vasi kar planili po Francu Linarju z Vratjeja vrha, ki so ga zalotili, ko je kot reševalec hotel odnesti pogorelec Alberta Lorbecka copate in 2 metra črna kloba, izrabljajoč splošno razburjenost in zmedo, ki je nastala ob požaru. Če gasilci ne bi bili hudni, bi bil Linar ukradene predmete tudi odnesel, tako pa je osramočen sprito mnogih ljudi moral privoliti, da so mu gasilci izvlekli izpod sukniča vse, kar je vzel v hiši Lorbecka. Sodišče ga je obsojilo, ker je vrednost ukradenih predmetov majhna in je oskudovane dobil vse stvari nazaj, na 6 mesecev strogega zapora.

Še domači niso varni pred njo

Odkar je bila 20-letna gospodinjica pomočnica Nada Fiser, doma iz Raven na Koroškem, pred dvema letoma prvič pred sodiščem, ker je izmaknila neki potnici na vlaku denarnico z vsjo gotovino, ni več našla poti nazaj. Kar zavrnjstvo je morala sestri na zatožno klop, zdaj v Slovenjem Gradcu, potem zopet v Radovljici, pa zopet v Slovenjem Gradcu, vedno pa zaradi nedovoljenega prehoda preko meje. Lani spomladi je bila po prihodu iz zapora le nekaj dni doma, pa je že okradla lastno sestro. Nato je zopet izginila in sledila je 7-mesečna kazen zaradi ponovnega prehoda preko meje. V juliju letos je prišla na svobodo, pobegnila v Avstrijo, od koder pa so jo kot nezakonito že po enem mesecu poslali nazaj v Jugoslavijo. Slovenjegraško sodišče ji je v septembru odmerilo za ilegalni prehod meje 10 mesecev zapora. Te dni je maribor-

sko Okrožno sodišče obravnavalo vlogno tistavna, ki jo je izvršila že lani na škodo svoje sestre, in jo kaznovalo ob upoštevanju kazni, izrečene pred Okrajnim sodiščem v Slovenjem Gradcu, katere še ni v celoti prestala, na enotno kazen 1 leto in 3 mesece zapora.

Mlad zlikovec

Alojz Plohl iz Moravca pri Ljutomeru je letos marca sedel na zatožni klopi Okrožnega sodišča v Ljubljani, ker je tam izvršil več tatvin. Hkrati pa je že bil v preiskavi zaradi vlogne tatvine v vinčariji Franca Zamude v Moravcih. V Moravcih, kjer večina ljudi živi od dela pri večjih kmetih in stanuje po vikarjih, je s ponarejenim ključem odprl zidnico in odpeljal prazen sod, nato ga je prodal Avgustu Marinčiču iz Drakovca, češ da ga je našel na cesti. Skoraj hkrati je prodal Ivanu Kukovcu dežni plašč, katerega si je izposodil od Vinka Zemljiča. Sodišče je Alojza Plohla, ki ima sedaj komaj trindvajset let, ob upoštevanju 10 mesecev zapora, ki mu jih je prisodilo ljubljansko sodišče obsojilo zaradi vlogne tatvine in zatajitve dejnega plašča na enotno kazen 1 leto in 4 mesece strogega zapora, pri čemer mu je v kazen všteto že prestani del kazni iz sodbe ljubljanskega Okrožnega sodišča.

Vinjen šofer

Na 3 mesece zapora, pogojno za dobo dveh let, je bil obsojen Rajko Kmetec, šofer OZZ Ptuj, ki je vinjen peljal z novim avtomobilom »Fiat Jeep« 3 potnike iz Pragerskega proti Ptujju in pri veliki hitrosti v vinjenosti ni mogel več obvladati vozila, tako da ga je zadelo na našeti z ene na drugo stran ceste, dokler ni zadel ob obcestni steber, kjer se je avtomobil prevrnil. Na srečo so ostali vsi pri življenju, pa tudi na vozilu ni bilo velike škode. Nepravilni šofer je sam najdražje plačal svojo nepravilnost. Izpod prevrnjenega avtomobila so ga namreč potegnili z zlomljenim nogo. Posledice bo pa čutil še lep čas, ker mu je sodišče založilo dolžnost plačati OZZ Ptuj približno 47.000 din odškodnine.

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2
Poštni predal 42

Ordrežite in nam pošljite

Komisija za razpis mesta direktorja Trgovskega podjetja na veliko »KRKA« v Brežicah razpisuje na podlagi 89. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list FLRJ št. 51-53) in 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ št. 34-55)

mesto direktorja

Trgovskega podjetja na veliko »KRKA« v Brežicah

POGOJI:

1. Srednja strokovna izobrazba z 10-letno komercialno prakso.
2. Nižja strokovna izobrazba s 15-letno komercialno prakso ter opravljenim strokovnim izpitom.

Pravilno kolkovane ponudbe s kratkim življenjepisom in dokazom o strokovni izobrazbi pošljite na Občinski ljudski odbor Brežice do 1. decembra 1956.

4290

VAŽNO ZA GOSPODARSKO ORGANIZACIJE

Izšla je naša nova izdaja:

(z besedilom Splošnih uzanc) dr. Vladimírja Kapora Pogodba o kupovanju in prodaji blaga po splošnih uzancih za blagovni promet

Izdaja v latinici. — Cena 350 dinarjev

To delo, ki predstavlja prva pojasnila splošnih uzanc, je nujno potrebno vsakemu gospodarskem podjetju, vsem, ki sklepajo pogodbe v gospodarstvu, pravnikom, praktikom, študentom itd.

Posebno koristna za gospodarska podjetja so teoretska pojasnila splošnih uzanc s praktičnimi primeri, kar bo precej olajšalo delo in iznajdljivost v vseh vprašanih, ki nastanejo pri sklepanju pogodb o kupovanju in prodaji blaga.

Ne zamudite in pravočasno nabavite to edinstveno in koristno izdajo!

Naše prejšnje izdaje:

- »ZBIRKA VSEH PREDPISOV O TAKSAH«
Jovana M. Raduloviča. — Patentna izdaja s prostimi listi in vijaki. — Cena 950 dinarjev
- »ZBIRKA PREDPISOV O STROKOVNI KVALIFIKACIJI DELAVCEV V TRGOVINI« — 350 dinarjev
Naša naslednja velika izdaja:
- »PRAVNI PRIROČNIK O PRAVICAH IN DOLZNOSTIH DRŽAVLJANOV«

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

Založniško-tiskarsko podjetje — BEOGRAD, Prizrenska 6
Poštni predal 479 3900

TOVARNA TEHTNIC, CELJE

razpisuje mesto

prodajnega referenta

- Pogoji: 1. Srednja ekonomska šola
2. Daljša komercialna praksa

Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe po dogovoru. — Ponudbe pošljite na tajništvo.

4291

SAP AVTOBUSNO IN TURISTIČNO PODJETJE

SAP-Turist biro

LJUBLJANA

otvarja za izboljšanje prometa in za direktno povezavo Dravograda in Slovenjgradca z Ljubljano in morjem novo avtobusno progo

LJUBLJANA—VRANSKO—ŠOŠTANJ—SLOVENJGRAD—DRAVOGRAD

Začetek obratovanja 10. novembra 1956
PROGA OBRATUJE VSAK DAN

km	16.00	odhod	LJUBLJANA	prihod	8.40	din
50	17.15		VRANSKO		7.25	220
81	18.20		ŠOŠTANJ		6.25	380
88	18.30		VELENJE		6.10	410
117	19.25		SLOVENJGRAD		5.20	550
129	19.40	prihod	DRAVOGRAD	odhod	5.00	600

Pogojne postaje so: Domžale, Trojane, Gomlško, Braslovče, Polzela, Letuš, Velenje-Rudnik, restavracija, Pakla, Sp. Dolič, zadrudni dom, Mislinje, Turška vas, Smartno, Troblje in Otiški vrh.

Vozna cena do Dravograda je 600 din.

Po prihodu v Ljubljano ima avtobus ob 10.15 zvezo s Koprom, Portorožem in Piranom, od 11. do 15. ure pa zvezo z vsemi drugimi kraji Slovenije: z Bledom, Bohinjem, Kranjsko goro, Planico, Jezerskim, Gorico, Idrijo, Novim mestom itd.

Avtobusi so ogrevani. Zelo ugodna direktna zveza s Šoštanjem, Velenjem in Slovenjgradcem.

V 3 in pol urah iz Ljubljane v Dravograd.

Potniki, poslužujte se solidnih avtobusnih zvez avtobusnega in turističnega podjetja SAP — Turist biro, Ljubljana. 1786

»MILOŠ MAMIČ«
Industrija komprimiranih plinov in kemikalnih izdelkov
Zemur, Radnička 1

Poziv za sklepanje pogodb

Obveščamo cenjene potrošnike, — kupce naših izdelkov, da bomo sklepali pogodbe za leto 1957 decembra letos ter jih pozivamo, da svoje stvarne potrebe za prihodnje leto pošljejo do konca novembra t. l., in sicer za:

— kostni klij v ploščah in zrnih, kožno in kromovo lepilo v ploščah, kostno in kožno maso, razkrajene kostni zdrob, surovo kostno moko, natrjevo in kaljevo vodno steklo, oglikovno lesišno.

Sklenjene pogodbe, sestavljene po predloženih prijavih in naših proizvednih možnostih, bomo poslali strankam v podpis. 3962

CEMENTARNA TRBOVLJE
s p r e j m e

RAČUNOVODJO-BILANCISTA

z ustrežajočo šolsko izobrazbo in 5-letno prakso

Plača po tarifnem pravilniku. Samsko ali družniško stanovanje zagotovljeno.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Ponudbe pošljite na upravni odbor Cementarne Trbovlje.
T-137

Kaj zdaj, HANS FALLADA

ROMAN FANT?

103

»Nisem pazil na to,« je zamrmral Pinneberg.
»Tako rdeča lica je imel.«
»Gotovo od vekanja.«
»Ne, lise so bile. Ali je bolan?«
»Od česa naj bo bolan?« je vprašal Fant. »No, pa prižgi luči! Saj tega ne boš vzdržala.«
Prižgala sta luči, spet je prišel Storžek mamič v roke, spet je takoj utihnil. Nekajkrat je še zahlipal, potem pa je utihnil.
»Zdaj pa imaš,« se je spet ujezil Fant. »Prav gotovo ni takih bolečin, ki bi takoj prenehale, če ga vzameš v roke.«
»Potipaj mu ročice, tako vroče so.«
»Ah, kaj!« je nergal Fant. »To je od vpitja. Kaj meni, ali bi se jaz potil, če bi se tako drl? Do zadnje niti bi bil moker.«
»Toda njegove roke so vroče. Mislim, da je najin Storžek bolan.«
Pinneberg je potipal roke in brž spremenil mnenje: »Zares so vroče. Ali ima vročino?«
»Preneumno, nimava toplomera.«
»Ze zdavnaj sva ga hotela kupiti. Denar!

»Da,« je rekla Ovčka, »vročino ima.«
»Ali bi mu dala še čaja?« je vprašal Fant.
»Ne, ne, samo želodec mu bova po nepotrebnem obremenjevala.«
»Jaz pa ne morem in ne morem verjeti,« je spet izbruhnilo iz Fanta, »da ga kaj boli. Pretvarja se, hoče, da bi ga nosila!«
»Toda Fant, saj ga vendar nikoli ne nosiva!«
»Pazi! položi ga v zibko, pa boš videla, da bo spet vpil!« Ovčka se je nekaj obotavljala, on pa je ponovil: »Daj, Ovčka, položi ga v zibko! Videla boš...«
Ovčka je pogledala moza in položila Storžka v zibko. Luči niti ni bilo treba utrinjati, zakaj Storžek se je takoj oglašil z vso močjo svojega glasu.
»Zdaj pa vidiš,« je rekel Fant, »vzemi ga ven, pa se bo takoj pomiril.«
Ovčka je vzela Storžka iz zibke, moč pa je zaman pričakoval: Storžek je kar naprej vpil. Fant je otrpnil od presenečenja, Storžek pa je vpil. Čez čas je moč le spregovoril: »Zdaj pa imaš! S tem prenašanjem si ga čisto pokvarila. Kaj lahko še storiva za vaše blagorodje, mladi gospod?« se je ježno norčeval.
»Boli ga,« je rahlo spregovorila Ovčka in zibala sinka sem in tja, da je za trenutek utihnil, nato pa navzlic zibanju ponovno zajokal. »Fant, prosim te, lezi v posteljo, morda boš za trenutek zaspal!«
»Nikakor ne! Kaj pa misliš?«
»Prosim te, Fant, jaz sem mnogo mirnejša, razen tega pa bom dopoldne za kako uro legla. Ti moraš biti spočit.«
Fant jo je pogledal, nato pa jo je pobožal po plečih. »Prav Ovčka, legel bom. Če bo kaj, pa me takoj poklič!« Ni mogel za-

spati. Menjaje se sta ležala, menjajala sta se pri prenašanju otroka, ki sta mu pela in ga zibala: nič. Včasih se je vpitje sprevrglo v tiho ječanje, potem pa je spet zavekal na ves glas...
»To je strašno,« je rekel Pinneberg, Ovčka pa je dodala: »Gotovo se zelo muči.«
»Kakšen smisel ima vse to! Tako drobcena stvarca, pa se že mora mučiti.«
»In pomagati mu ne namerava! Iznemada je Ovčka stisnila Storžka k sebi: »Storžek, moj Storžek, ali lahko kaj storim zate?« Storžek pa je jokal.
»Kaj neki mu je?« je mrmral Fant.
»Povedati ne more, niti pokazati ne, kje ga boli. Storžek, po-kaži, kje te boli! No, kje?«
»Trapasta sva,« se je razjezil Pinneberg. »Ničesar ne veva. Če bi kaj vedela, bi mu morda lahko pomagala.«
»Pa nikogar ne pozna, da bi ga vprašala.«
»Po zdravniku bom šel,« se je Fant že začel oblačiti.
»Saj nimaš bolniškega lista.«
»Bo pa tako prišel. Bolniški list mu bom prinesel kasneje.«
»Zdaj ob petih ne boš dobil zdravnika. Vsi pravijo, da je čas do jutra, če jim začneš govoriti o bolniškem listu.«
»Moral bo priti.«
»Fant, če ga boš pripeljal sem gor po lestvi, bo vzdignil hrup. Prijavi nas bo, pa tudi po lestvi ne bo maral, ker se bo bal, da mu boš kaj storil.« Fant je sedel na robu postelje in žalostno strmел v Ovčko.
»No, da, prav imaš,« je prikimal. »Zavozila sva jo, gospa Pinneberg, zares zavozila. Na to nisva mislila.«

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis _____

Odrežite in nam pošljite _____

DNEVNE NOVICE

OPOZORILO

Ugotovljeno je bilo, da nekatere gospodarske organizacije oz. ustanove potrjujejo zdravstvene izkaznice tudi za otroke, stare nad 16 let, čeprav zavarovane za nje še ni predložil potrdila o šolanju za šolsko leto 1956-57. To so predvsem primeri, ko otroci zaradi premoženjskega cenzenza ne prejemajo otroškega dodatka, imajo pa pravico do zdravstvenega varstva, če dokazujejo, da se šolajo.

Opozorjamo zato vse gospodarske organizacije in ustanove, naj od zavarovancev, ki še niso predložili novih potrdil o šolanju za otroke, stare nad 16 let, takoj zahtevajo, da ta potrdila nemudoma predložijo. Dokler teh potrdil ne predložijo, gospodarske organizacije in ustanove ne smejo potrjevati zdravstvenih izkaznic za te otroke.

Ce so zavarovanci že predložili potrdila o šolanju za šolsko leto 1956-57, pa so jih gospodarske organizacije oz. ustanove odstopile pristojnemu okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje zaradi otroškega dodatka, morajo to zabeležiti v mapi zavarovanja. V teh primerih seveda od zavarovancev ni treba zahtevati novih potrdil.

Opozorjamo tudi na to, da morajo gospodarske organizacije oz. ustanove takoj sporočiti pristojnemu zavodu za socialno zavarovanje vsako spremembo, zaradi katere preneha družinskega članu pravica do zdravstvenega varstva, na primer, če otrok preneha z rednim šolanjem (za ta sporočila je predpisana takovska »Priloga o spremembi v zavarovanju«).

Republiški zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani.

Kmetijsko gospodarstvo Pesnica pri Mariboru ima na zalogi večje količine zimskih namiznih jabolk po ugodnih cenah. Interesenti, pohište z nabavo, dokler je še zaloga.

Stop! Nobenih nadomestkov veči FLEX ne spet dobi. FLEX šteti madaže in ne pušča roba okrog madaže.

Sprememba telefonskih števil. — Zvezna industrijska zbornica, Zveza kmetijskih zbornic, Skupnost jugoslovenskega elektrogospodarstva in Zvezna uprava za ceste obveščajo vse zainteresirane, da bodo od 15. novembra letos imeli namesto dosedanjih telefonskih števil centralne naslednje nove serijske številke: 25-341 do 16, 27-495 do 8 in 28-249. Direktno številko posameznih oddelkov zgoraj navedenih ustanov ostanje kot doslej.

Ce hočete enostavno, pa vendarle učinkovito nego kože, uporabljajte Teint Bel ROZNO MLEKO. Vsebuje naravno hrano, ki jih potrebuje tvoj teint.

Gledališča

V opernem gledališču bo v ponedeljek, 12. novembra gostovala reprezentativna kulturna skupina iz Burme z orkestralnimi, instrumentalnimi, pevskimi in plešnimi točkami ter klasično burmansko glasbeno igro. — Vstopnice so v prodaji od danes dalje pri operni blagajni od 350 din navzdol. Rezervacij ni.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA
Sobota, 10. novembra ob 20: Shakespeare: »Henrik IV.« (II. del.) Izven in za podelželje. (Falstaff — Pavle Kovčič).
Nedelja, 11. novembra ob 15: Cankar: »Pohujšanje v dolini sentforjanskii.« Izven in za podelželje. (Jacinta — Nedeljka Kacinova k. g.)

Ponedeljek, 12. novembra: Zaprti.
Torek, 13. novembra ob 20: Miller: »Spomin na dva ponedeljka« in »Pogled za mostom«. Premiera. Izven. Na ponovna števila vprašanj iz vrst abonmentov in drugih obiskovalcev glede »Henrika IV.« dajemo naslednje pojasnilo: letošnja uprizoritev Shakespearov »Historije o Henriku IV.« II. del ni obnovev lanske predstave, kot nekateri mislijo, marveč drugo, novo Shakespearovo delo, ki je letos na slovenskem odru prvič uprizorjeno. V tej drami pa nastopajo nekatere iste osebe kot v prvizorjenem delu, njihove usode se v novem dramskem dogajanju razvijajo naprej in zaključijo, tako n. pr. usoda kralja Henrika IV. in usoda legendarne Shakespearove komične figure Falstaffa, čigar nastopi sodijo med najbolj sproščene, najbolj drzne in komedijsko razbrzdane podobe vsega Shakespearovga opusa. — V abonmamentu ni uvrščena obnovljena stara predstava, marveč letošnja slovenska krsna uprizoritev novega Shakespearovega dela.

Občinski odbor Zveze borcev Ljubljana-Bežigrad sporoča žalostno vest, da je preminila tovarišica

TEREZIJA ZUPANČIČ
iz Dvora pri Žužemberku
v 90. letu starosti.

Pogreb pokojno bo v soboto, 10. novembra 1956 ob 15. uri iz Jožefove mrljake vežice na pokopališče Zale. Pozivamo člane ZB, da se pogreba udeležijo!

Odbor ZB občine Bežigrad

OPERA

Sobota, 10. novembra ob 19.30: Rossini: »Seviljski brivci«. Abonma B.
Nedelja, 11. novembra ob 19.30: Smetana: »Prodana nevesta«. Izven in za podelželje.
Ponedeljek, 12. novembra ob 20: Gostovanje Burmanskega državnega ansambla pesmi in plesov. Izven.
Sprememba operne predstave za nedeljo. Zaradi boleznij v ansambli je »Manon« za nedeljo odpovedana. Uprizorjena bo ob 19.30 v nedeljo Smetanova opera »Prodana nevesta« z Zlatko Galperšičevo, G. Dermoto, Ladkom Korosecem in Janezom Lipuškom v glavnih vlogah.

SPREJMEMO

stalna dopisnika
za trboveljski okraj s sedežem v Trbovljah
in za kranjski okraj s sedežem v Kranju

Ponudbe z osebnimi podatki in popisom dosedanjih služb pošljite na uredništvo »LJUDSKA PRAVICA«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
Sobota, 10. novembra ob 14.30: Cankar: »Pohujšanje v dolini sentforjanskii.« Zaključena predstava za učitelje in profesorje. (Jacinta — Julka Staričeva);
ob 20: Remec: »Magda«. Premiera. Izven.
Nedelja, 11. novembra ob 20: Remec: »Magda«. Izven. Prva repriza.
Torek, 13. novembra ob 20: Remec: »Magda«. Abonma LMS II.
Sreda, 14. novembra ob 20: Bartlett-Gredy: »Pera«. Abonma red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji.
Četrtek, 15. novembra ob 20.30: Cankar: »Pohujšanje v dolini sentforjanskii.« Abonma GSS. Vstopnice so tudi v prodaji. (Jacinta — Mira Sardocova.)
Danes ob 20 bo četrti premiera v sezoni 1956-57. Uprizorjena bo Remčeva drama »Magda« iz življenja ubogega dekleta. Delo je zrealiziral kot gost Ferdo Delak, scenograf Ing. Ivan Pengov, kostumer Valči Illovarjeva. — Igrajo: Magda — Slavka Glavinova, Peter — Angel Arčon, v sedmih različnih vlogah: medicinec, detektiv, policijski komisar, trgovski agent, zvočnik, paznik, zdravnik — nastopa Jože Lončina.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 10. novembra ob 20: O. Wilde: »Idealni soprog«. Igra. Izven.
Nedelja, 11. novembra ob 18: O. Wilde: »Idealni soprog«. Popoldanska predstava. Izven.
ob 20: J. Jurčič: »Sosedov sine«. Ljudska igra. Izven. Večerna predstava.
Sreda, 14. novembra ob 20: J. Jurčič: »Sosedov sine«. Ljudska igra. Red B. Vstopnice so tudi v prodaji.
Pri »idealnem soprogu« bodo nastopili v glavnih vlogah: Z. Bevdova, B. Ovsčeva, E. Petrovičeva, V. Ravnikarjeva, B. Rotterjeva, B. Gorjujova, B. Bergant, P. Ovsce in B. Križnar. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-860.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete
Lestvnikov (Sentjakovski) trg 2
Sobota, 10. novembra ob 17: Jan Malik: »Zogica Marogica«.
Nedelja, 11. novembra ob 11: F. Bevk: »Lenuh Poležu«. Prodaja vstopnic za obe predstavi danes od 10-12 v Upravi, Resljeva cesta 28 ali telefonično 32-020 in pol ure pred vsako predstavo.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Križanke, Viteška dvorana
Nedelja, 11. novembra ob 20: André Rousin: »Moč, žena in smrt«. Vstopnice so v prodaji pri gledališki blagajni dnevno od 10-12 in od 18-20.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE

Ljubljana
Nedelja, 11. novembra ob 15 in 20: Fodor: »Matura«. Gostovanje v Cerkljah na Gorenjskem. Predprodaja vstopnic v združni trgovini.

IZ DOMŽAL

KINO
Ameriški barvni film: »Destry«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Audie Murphy. Predvajamo dio reklamo.

Vesti iz Maribora

DEŽURNA LEKARNA
Sobota, dne 10. novembra: lekarna »Pri gradu«, Parizanska cesta 1.
Nedelja, dne 11. novembra: lekarna »Stročica«, Gorkga ulica 18.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Sobota, 10. novembra ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Izven.
Nedelja, 11. novembra ob 18: Deiderfeld: »Visok je zid«. Red U; ob 19.30: Patrick: »Vročta krit. Izv.

KINO
PARTIZAN: Mehški film; »Mehika v pesmi«.
UDARNIK: Ameriški barvni film: »Pustolovštine Don Juana«.

Rodile so: Marjeta Šiling, 36 let, zob. asistent — Valterja; Franciška Pipuš, 31 let, gospodinja, Sieme — Draga; Jožica Privšek, 28 let, nameščenka — Stojana; Marija Postružnik, 37 let, gospodinja — Dušana; Pavla Marčič, 31 let, gospodinja, Bistrica — Franca; Greta Lesnik, 20 let, sklad. del. — Vojketo; Marija Lesnik, 27 let, gospodinja, Sp. Duplek — Matildo; Franciška Javernik, 31 let, boln. strelj. nica, Poljčane — Cvetko; Vidinka Ilić, 32 let, Beograd — Vesno; Barbara Hrnčič, 28 let, gospodinja, Zg. Dobre-

nje — Ivana; Kristina Hmelrajh, 26 let, gospodinja, Riharova — Draga; Franciška Gaberšek, 34 let, gospodinja, Ranca — Janeza; Marija Grlica, 30 let, tranziterka — Nado; Marija Faneš, 33 let, gospodinja, Pohorski dvor — Sonjo; Ljudmila Dajč, 27 let, gospodinja — Dragana; Frida Borštnar, 20 let, trg. pom., Vuhred — Lidjo; Sonja Zorec, 36 let, gospodinja — Tomislava.

Umrli so: Elizabeta Strmšek, 74 let, gospodinja; Marija Skupert, 75 let, gospodinja, Ribnica na Pohorju; Anastazija Turk roj. Leban, 83 let, upokojenka; Branko Hraš, 6 mesecev, Brezula; Milica Ščavnicar; Ožbalt Sattler, 48 let, sodar; Marija Brumec roj. Zupančič, 79 let, druž. upokojenka; Ignac Ilesič, 58 let, posestnik, Ptuj; Marija Budihna, 61 let, oseb. upokojenka; Zlatka Fortenšlager, 2 meseca, hči mizarja; Blaž Razvorjak, 46 let, upokojenec, Ruše; Stanislava Vincetič, 3 leta, hči kleparja; Ivana Mlakar roj. Magdič, gospodinja, 69 let; Tit Mori, 24 let, sin posestnika, Ojstrice; Albert Pinter, 35 let, posestnik, Cresnjevec; Mirko Korošec, 54 let, upokojenec, Lenart.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za soboto, 10. novembra
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 15.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pošter glasbeni sporod) — 6.50-7.00 Reklame in obvestila — 7.10 Zabavni zvoki — vmes ob 7.20-7.25 Naš jedilnik — 8.00 Zaključek oddaje — 11.00 Igra trio Dorka Skoberneta — 11.15 Dober dan, otroci! (Ela Peroci: Potopis) 11.30 Narodne v prireditvi Jakova Gotovca in Emila Adamiča — 12.00 Robert Schumann: Koncert za klavir in orkester v a-molu — 12.30 Kmečka univerza — Ing. Mirko Šiško: Pomen znanstvenega raziskovanja v sadjarstvu — 12.40 Za staro in mlado (operetna in lahka glasba) — 13.15 15 minut s Kmečko godbo — 13.30 Znani solisti — znane arije — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleni ste — poslušajte! 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Novi filmi — 16.00 Glasbene igranke — 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporodu — 17.30 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Okno v svet; Izlet v Gdansk — 18.15 Poje Gorenjski vokalni kvintet — 18.30 Jezikovni pogovori — 18.45 Igra tamburaški orkester — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Veseli večer — 21.00 Igramo za ples — 22.15-23.00 Oddaja za naše izseljence — na valu 327.1 — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327.1 m (Prenos iz Zagreba)

DROBNI OGLAS

RAZPIS. Upravni odbor Zdravstvene postaje Polzela razpisuje delovno mesto zobne instrumentarke. Temeljna plača po uredbi, dopolnilna plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali po dogovoru. 4294

TOVARNO IZDELKOV za široko potrošnjo katerekoli panoge bi zastopal kot trgovski potnik za Srbijo, Makedonijo, Bosno in Hercegovino, Mlilovanovci, Beograd, Ulica Majke Jevrosime 2-II. 192939

LOKAL s pisarno in garažo (lahko ločeno), v centru ali bližini, vzamemo v najem. Ponudbe pošljite v upravo LP pod »Lokal«. 4295

USNJEVO ROKAVICO, desno, sem izgubil danes pred 6. uro pri železniškem prelatu na Titovi cesti. — Vrnite proti nagradi vrtarju Tiskarne Ljudske pravice.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE
Sobota, 10. novembra ob 20: Richard Nash: »Vremenar«. Sobotni abonma in izven.
Nedelja, 11. novembra ob 19.30: Richard Nash: »Vremenar«. Nedeljski abonma in izven.

KINO
»UNION«: Ameriški film: »Tarzanova ženska«. Predstavi ob 18 in 20.
»METROPOL«: Franc. film: »Moški so takšni«. Predstavi ob 18 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»SVOBODA-TRBOVLJE II.«: Italijanski film: »Kruh, ljubezen in fantazija«. V glavni vlogi Vittorio de Sica in Gina Lollobrigida.

IZ ŽALCA

KINO
Ameriški barvni film: »Na daljnem severu«. Predstava ob 19.30.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO
Nemški film: »Lažni Adam«. Predstava ob 19.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO
»PARK«: Ameriški barvni film: »Bledolilnikov sine«. V glavni vlogi Bob Hope in Jane Russell.

AVTOMEHANIKA

Ljubljana, Titova cesta 37
Popravljamo vse vrste osebnih avtomobilov in motornih koles. Znižali smo cene!

VESTI IZ KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE
Sobota, 10. novembra ob 20: Ronald Doiderfeld: »Visok je zid«. Premiera. Izven. Režija Peter Malec, k. g.
Nedelja, 11. novembra ob 18: Ronald Doiderfeld: »Visok je zid«. Izven in za podelželje.

KINO
»STORŽIČ«: Ital. barvni film: »Atila«. Predstava ob 18, 18 in 20. V glavni vlogi Anthony Quinn, Sophia Loren in Henri Vidal.
»SVOBODA«: Ameriški film: »Večna nevesta«. Predstava ob 19.
»TRIGLAV«: Prinskovsko: Amer. film: »Ljubez in tujcem«. Predstava ob 19. V glavni vlogi Jean Simmons in Victor Mature.

Ljudsko revijo Prešernove

družbe **OBZORNIK**

dobite v vseh knjigar- nah, kioskih, trafikah

Z BLEDA

KINO
Ameriški barvni film: »Južno od Sahare«. Predstavi ob 17 in 20.

Z JESENIC IN OKOLICE

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 11. novembra: Ivan Rakovec, brivski salon, Obrtniška ulica. Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Milan Čeh, Cesta maršala Tita.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 10. novembra ob 19.30: Tomažič: »Lepa Vida«.
Nedelja, 11. novembra ob 14.30: Mollière: »Scapinove zvijače«.

KINO

»RADIO«: Premiera ruskega barvnega filma: »Obade«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi O. Stizinov, M. Srežnovca in N. Simonov.
»PLAVZA«: Ameriški film: »Streljaj prvi«. Predstavi ob 18 in 20. ur. — V glavni vlogi Jack Mercy in Evelyn Kja.
»KOROŠKA BELA«: Premiera ameriškega filma: »Avstralski Robin Hood«. Predstava ob 19.30. V glavni vlogi Brian Aherne, Victor Mc Laglen in Paul Lukas.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«
Slovenski film
»DOLINA MIRU«

Tednik »Pod lipo«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi John Kitzmiller. Ob 22 premiera sovjetskega barvnega filma »Kneginja Meric«. Prodaja vstopnic od 9.30-11 ter od 14 dalje

KINO »SLOGA«

Nemški film
»Stotnik in njegov junak«
Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja slovenskega filma: »Dolina miru«. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »KOMUNA«

Češki film: »Divja Barbara«. Tednik: Filmske novosti št. 44. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Vlasta Flalova in Jana Ditetova.

KINO »VIC«

Premiera amer. barvnega filma: »Nocoj bomo peli«. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi David Wayne in Anna Bancroft. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«

Amer. film: »Bojišče«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«

Ameriški barvni film: »Hondo«. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Geraldine Page in John Wayne. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8.

predvaja za mladino ameriški barvni film: »Pogumen kot Lassie«. — Predstavi vsak dan ob 10 in 15. — Rezervacija za šole v dopoldanskih urah na telefon 32-454. Vstopnica 10 din.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški barvni film
»Sneg na Kilimandžaru«

V glavni vlogi Gregory Peck in Ava Gardner. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Jutri, v nedeljo, ob 10 dopoldne matineja slovenskega filma: »Kelece«. Cena enotna — 10 din.

ISKRA KLANJ

OPOZARJAMO VSE NAŠE KUPCE

DA SMO S 5. NOVEMBROM 1956 ZARADI UKINITVE 20 % DAVKA NA POSLOVNI PROMET, UVEDBE VEČJH SERIJ ITD. KAKOR TUDI ZARADI ZNIŽANJA PROIZVODNIH STROŠKOV

znižali prodajne cene našim izdelkom, in sicer:

	Dosedanja cena	nova cena
Električni ročni vrtilni stroj EVS-1 ø 10 mm	25.700.—	19.560.—
Glava za električni ročni vrtilni stroj ø 10 mm	2.940.—	2.352.—
Električni ročni vrtilni stroj EVS-3 ø 32 mm	82.800.—	59.240.—
Motor KEM 20	4.150.—	3.320.—
Motor KEM 50	6.980.—	5.584.—
Motor za sesalec prahu	12.930.—	9.650.—
Dinamo za kolo, 6 V 3 W	2.000.—	1.700.—

Vse zgornje cene je treba razumeti kot franco tovarna v Kranju brez velike embalaže. Hkrati obveščamo interese za nakup prenosljivih zvočnih kinoprojektorjev 16 mm, kompletnih (v 3 kovčkih), da smo že pred mesecem znižali ceno od 850.000 din in 680.000 din (za šolske in učne potrebe)

na enotno ceno 496.000 din — franco Kranj, brez velike embalaže.

Opozarjamo kupce naših izdelkov investicijske opreme, da jim lahko omogočimo njihove nabave s prodajo na kredit.

Za vse informacije prosimo kupce, naj se obrnejo na naša zastopstva:

v BEOGRADU, KNEZ MIHAJLOVA 2, telefon 22-876
v ZAGREBU, GUNDULIČEVA 7, telefon 25-567
v SKOPLJU, ULICA MARŠALA TITA 27, telefon 14-21
na REKI, ULICA RADE KONČARA 17, telefon 36-58
ali naravnost na našo tovarno v Kranju, telefon 231 do 235

»ISKRA«-KRANJ TOVARNA ELEKTROTEHNIČNIH IN FINOMEHANIČNIH IZDELKOV

3934

Tekstilna tovarna v Ajdovščini AJDOVŠČINA

izdeluje razne bombažne, stanične, kariraste, progaste in barvane tkanine za žensko in moško perilo ~ Predvsem izdeluje najboljše in najdaljše flanelaste rjuhe ~ Zahtevajte v vseh trgovinah samo blago, izdelano v Tekstilni tovarni v Ajdovščini

4292

»HIDROMONTAŽA« — MARIBOR

sprejme v službo

večje število elektromonterjev in elektroinstalaterjev

Plača po tarifnem pravilniku. — Delo na raznih montažah hidroelektrarn in v delavnici v Mariboru.

Prosimo vse zainteresirane, da vložijo pismene prošnje na upravo Hidromontaže, Maribor, Gosposvetska cesta št. 86.

Podjetje ne razpolaga s stanovanji v Mariboru.

M-349

SEKRETARIAT IS ZA DELO LRS

razpisuje mesta za:

načelnika oddelka za kadre v gospodarstvu

Pogoji: Pravna ali ekonomska izobrazba (fakulteta)

referenta v oddelku za kadre v gospodarstvu

Pogoji: Pravna ali ekonomska izobrazba (fakulteta)

referenta v oddelku za organizacijo dela in plače

Pogoji: Ekonomska, tehnična ali pravna izobrazba (fakulteta)

referenta v oddelku za delovna razmerja v gospodarstvu

Pogoji: Pravna izobrazba (fakulteta)

inšpektorja dela v Republiškem inšpektoratu dela

Pogoji: Inženir rudarstva ali kemije

tajnico sekretarja

Pogoji: Praksa v administrativni službi, znanje stenografije

Informacije o temeljni in dopolnilni plači in druge informacije dobite pri naslovnem sekretariatu.

Prošnje vložite pri SEKRETARIATU IS ZA DELO LRS najkasneje do 24. novembra 1956.

Kovinsko industrijsko in eksploatacijsko podjetje »GORENJE« — pošta Šmartno ob Paki

razpisuje mesto za

finančnega knjigovodjo ali knjigovodkinjo

Nastop službe takoj ali po dogovoru.
Plača po tarifnem pravilniku.

C-258

RAZPIS

GOSPODARSKA POSLOVNA ZVEZA NOVO MESTO

razpisuje na podlagi člena 14 točke 3 Pravil zveze naslednji delovni mesti za:

1. upravnika zveze 2. komercialista

Pogoji: Pod 1. višja strokovna izobrazba s 5-letno prakso v gospodarstvu, ali srednja strokovna izobrazba z 10-letno prakso v gospodarstvu, ali nižja strokovna izobrazba s 15-letno prakso v gospodarstvu.

Pod 2. srednja strokovna izobrazba s 5-letno prakso v komercialnih poslih, predvsem v trgovanju s kmetijskimi pridelki, ali nižja strokovna izobrazba z 10-letno prakso, kot prej navedeno.

Pod 1. in 2. zaželeno znanje vsaj enega tujega jezika.

Plača po tarifnem pravilniku.

Nastop službe takoj.

Prijave pošljite z opisom dosedanjega službovanja najkasneje do 20. novembra 1956 na naslov: GOSPODARSKA POSLOVNA ZVEZA NOVO MESTO, DILANCEVA UL. 5.

4289

GRADBENO PODJETJE V ZAGREBU

sprejme:

več gradbenih inženirjev strojnega inženirja za vodjo strojne službe podjetja pravnega referenta

Plača po dogovoru. — Nastop službe lahko takoj.
Stanovanje v novogradnji zagotovljeno.

Ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite oglašnemu oddelku LP pod št. »1493«.

1493-

GOSPODARSKA POSLOVNA ZVEZA CELJE

razpisuje delovno mesto

ekonomista

POGOJI: Pravna ali ekonomska fakulteta in ustrežna praksa ali popolna srednja šola ter daljša praksa, moralna in politična neoporečnost.

Določitev plače po dogovoru.

Pismene ponudbe pošljite na Gospodarsko poslovno zvezo Celje, Cankarjeva ulica 1-I.

C-260

KMETOVALCI!

OBVEŠČA VSE SVOJE POTROŠNIKE, DA BO OD DANES SPREJEMALA NAROCILA ZA VSE VRSTE

Poslovalnica za kemizacijo kmetijstva podjetja **HEMPRO** Beograd

umetnih gnojil

● DOMAČA GNOJILA

SUPERFOSFAT (franko železniška razkladalna postaja kupca) 16,50 din
KAS (franko železniška razkladalna postaja kupca) 27.— din
NITROFOSKAL (franko železniška razkladalna postaja kupca) 31.— din

Na zgornje cene priznavamo 2% rabata za trgovsko mrežo — na debelo. Kupci, ki prevzemajo ali plačujejo blago v nesezonskih mesecih (maj, junij, julij, november in december), imajo specialni popust 1 din pri kg.

● UVOŽENA GNOJILA:

APNENI SOLITER — ČILSKI SOLITER — KALJEVA SOL 40%
THOMASOVA ŽLINDRA — HYPERFOSFAT — KALJEV SULFAT 50%
po cenah, ki bodo določene po uvozu.

Obveščamo vse potrošnike, da bomo uvozili samo tista gnojila in tiste količine, za katere bomo imeli naročila.

ZA VSA GNOJILA IMAJO KMETOVALCI-PROIZVAJALCI PRAVICO DO REGRESA PO PREDPISIH

Izkoristite posebni popust pri ceni!

PRIJAVITE SVOJE POTREBE PRAVOČASNO PODJETJU

»HEMPRO« - BEOGRAD

poslovalnica za kemizacijo kmetijstva

NASLOVI:

- HEMPRO• - BEOGRAD, Bulevar revolucije 10, tel. 31-981, 31-982, 31-983
- HEMPRO• - ZAGREB, Ilica 44, telefon 39-021
- HEMPRO• - LJUBLJANA, Trg Osvobodilne fronte 14-I, telefon 32-461
- HEMPRO• - SARAJEVO, Fra Grge Martića 4, telefon 26-37
- HEMPRO• - TUZLA, Gradska 2, telefon 358
- HEMPRO• - RIJEKA, Korzo 2, telefon 20-06
- HEMPRO• - SKOPLJE, Orce Nikolova 90, telefon 25-87
- HEMPRO• - NOVI SAD, Svetozara Markovića 122, telefon 40-57

3931

FILM V ŠTEVILKAH

Film je eno najbolj množičnih sredstev za kulturni dvig prebivalstva, hkrati pa tudi priljubljena zabava milijonov ljudi iz različnega okolja, ljudi z različnimi pojmovanji in na različni kulturni stopnji.

Leta 1939 je bilo v naši državi 413 filmskih dvoran, in sicer predvsem v mestih. Do leta 1955 se je to število zvišalo na 1388, torej se je več kot potrojilo. V istem obdobju se je število sedežev v filmskih dvoranah pomnožilo od 132.346 na 466.720.

Največ filmskih dvoran so odprli po vojni, v BiH, dalje v Makedoniji, na Hrvaškem in v Sloveniji, medtem ko Srbija in Crna gora nekaj zaostajata. BiH je imela pred vojno najmanj filmskih dvoran, zato je bil tamkajšnji razvoj tudi najhitrejši. Podobno je v Makedoniji, Slovenija pa je imela že pred vojno najgostejšo mrežo filmskih dvoran. Naši republikli se je lani približala Hrvaška, medtem ko je Srbija nekeje v jugoslovanskem povprečju.

Ce bi primerjali število našega prebivalstva in kino dvoran

z razmerjem po svetu, bi dobili te številke: v Angliji pride po en film na 11.000 prebivalcev, v Avstriji na 6000, na Češkoslovaškem na 3800, v Bolgariji na

valcev. Tu je na prvem mestu Anglija, iz česar izhaja, da ima ta dežela v velikih mestih tudi velike filmske dvorane, za njo pa se zvrstijo Avstrija, Češko-

mačih filmov, vse drugo pa so zavzemali tuji filmi s komentariji, spoznamo, zakaj je filmska dvorana za mnoge prebivalce še nedostopna.

Ali cene vplivajo na obisk filmskih predstav? Te so z gledališkimi vstopnicami v razmerju z 2:1. V Angliji znaša to razmerje 7:1. To ne pomeni, da so filmske vstopnice pri nas preveč poceni, če upoštevamo realno kupno moč, razen tega pa je v Angliji gledališka umetnost namenjena v glavnem višjim družbenim plastem.

Ker lahko film najhitreje in najceneje prodre v vse kraje in med vse prebivalstvo, je torej proizvodnja dobrih filmov še posebnega pomena, zlasti takih, ki bodo dostopni širokim plastem prebivalstva. Samo v letih 1953/55 smo izdelali doma nad 10 filmov, vsa druga leta pa največ po pet. Da je to zelo malo, nam pokaže naslednja primerjava: na Finskem pride po en novi film letno na 49.000 prebivalcev, v Avstriji na 85.000, v Italiji na 92.000, v Angliji na 103.000, pri nas pa na 447.000 prebivalcev. Geslo »domači film za domačega gledalca« se torej pri nas še ni uveljavilo, kar se najbolje vidi tudi v primerjavi predstav domačih in tujih filmov (razmerje 8:92).

Včasih mislimo, da dajemo za proizvodnjo filmov preveč denarnih sredstev, dejstvo pa je, da je znašala dotacija za proizvodnjo filmov od vseh izdatkov za prosveto in kulturo v 1952. letu 1,5, v letu 1953 samo 1,03, predlanskim pa komaj 0,64 odstotka ali v milijonih: 466, 416, 282.

Upsej z Osearji obsutega filma »Marty« — v Ljubljani ga bomo videli še ta mesec — je spodbudil scenarista Pad-dyja Chayevskega, da je nadaljeval začeto delo: v seriji filmov bo skušal opisati življenje ameriških narodnih manjšin. Za Italijani v filmu »Marty« so prišli v »Svathe-nem kosilu« na vrsto Irci. Spet je zablzel Ernest Bor-gine (na sliki), njegovo ženo igra Bette Davis, njuno hčerko, ki se želi poročiti, pa De-bbie Reynolds.

Podatki o naši kinematografiji

Letos je sodelovala jugoslovanska kinematografija na filmskih festi-valih v Cannesu, Berlinu, Montevideu, Karlovih Varah, Edinburgu in Damasku, tedne jugoslovanskega filma pa so pritrčili v SZ, Bolgariji in v italijanskem Bariju.

Podjetje »Avala-film« je izvozilo doslej naslednje filme: »Anikini časi«, »Bila sem močnejša«, »Ciganka«, »Rdeči cvet«, »Carobni meč«, »Krvava pot«, »Nezvestoba«, »Občinski otroci«, »Pesem s Kumbarec«, »Za-sledovanje in »Sumljivi človek«. Razem tega je podjetje »Avala-film« prodalo na tuje tudi 16 kratkih filmov.

V največ izdelal so bile predstave naše »Krvavo poje« (17), »Ca-robnega meča« (13), »Nezvestoba« (8) in »Zasledovanje« (5 delov).

Zveza filmskih delavcev Jugoslavije ima 397 članov, od tega 8 scena-ristov, 87 režiserjev, 27 asistentov, 73 snemalcev in 47 njihovih pomoč-nikov, 18 scenografov in 6 pomočnikov, 31 montažerjev in 3 asistente, 7 ravnateljev filma, 17 vodij snemanja, 14 tonskih snemalcev, 13 tajnikov, 10 igralcev, 3 izdelovalce risanih filmov, 8 risarjev karakterjev, 10 glasbenih referentov, 2 kostumerja, 3 garderoberja, 2 maskerja, 4 skina-kerje, 2 fotografa in 2 rekviziterja.

18.500, na Portugalskem na 20.000. Pri nas znaša ta številka 12.500.

Ta vrstni red pa se znatno spremeni, če preštejemo število prodanih vstopnic na sto prebi-

lovaška, Bolgarija in Jugosla-vija.

Vsekakor je razvoj kinematografske mreže odvisen od splošnega razvoja gospodarstva in kulture, zlasti še od pismenosti prebivalstva. V republikah z najvišjim odstotkom na pol pismenih ali nepismenih je tudi kinematografija najslabše raz-vita (BiH 35,7, Makedonija 33,8, Crna gora 28,3 odstotka nepi-smenih).

Ce upoštevamo, da smo lani prikazovali samo 8,2 odstotka do-

V ameriškem filmu »Kralj in jaze« nastopa poleg znane igralkice Deborah Kerr tudi Yul Brynner, ki je čez noč postal idol ameriške ženske publike. Ta »azijski Valenti-no«, kot ga imenujejo, se je rodil na ruskem otoku Saha-lin severno od Japonske kot sin mongolskega očeta in ro-munske ciganke. V filmu igra siamskega kralja, ki ima 22 žena in 82 sinov.

Cinemascope 55 »KRALJ IN JAZ«

V glavnih mestih nekate-rih zahodnih držav so začeli predvajati filma »Vrtiljake in »Kralj in jaze«, s katerima ameriška družba Fox demon-strira »zadnji krik mode« ši-rokega platna: cinemascope 55.

Prva poročila pravijo, da na-pravi novi sistem izreden vtis: tokrat se ni spremenila velikost platna, pač pa se je izboljšala kvaliteta slike. Slika je prostornin-sko globlja kot pri običajnem cinemascopu, popolnoma nepopa-čena, ostra in jasna tudi na robovih.

Ta tehnični napredek so do-segli na zelo drag način: bodoče cinemascope filme bodo sne-mali na 55 mm širok negativ, ki ga bodo nato za predvajanje v kinematografij močno pomanj-šali. S tem bodo — to ve vsak fotoamater — izredno izboljšali svetlobno moč, zakaj zrnce, ki so se doslej pojavljala na platnu, bodo praktično povsem iz-ključena.

Nekaj besed o filmu »Kralj in jaze«, o katerem so menja zelo različna. Ameriški kritiki so menja, da sta si tokrat teh-nika in umetnost enakovredni, medtem ko evropski kritiki pu-darjajo izredno tehnično dovr-šenost, niso pa preveč zadovoljni z zgodbo, ki se jim ne zdi niti izvirna niti prepričljiva. Na vsak način pa ima film dva izredna aduta: potratno, celo za holly-woodske pojme fantastično opre-mo in zvezdnika, Yula Brynnerja. O njem pravijo, da je s svojo plešo in z mongolskim izrazom napravil tako izreden vtis na

ameriški ženski svet kot še no-ben igravec po Rudolfu Valen-tinu. Ali se bo to zgodilo tudi na »stari« celini, bomo šele vi-deli.

Sicer pa je film »Kralj in jaze« četrta filmska verzija znanega romana Margaret Lan-don »Ana in siamski kralj«. Kmalu potem, ko je roman do-življal svetovni uspeh, je družba Fox posnela prvo istoimensko verzijo z Ireno Dunne, Rexom Harrisonom in Lindo Darnell v glavnih vlogah. Potem so dali temo v predelavo znanima opre-tnitima skladateljema Rodgersu in Hammersteinu. Ta dva sta napravila iz nje značilen ameri-ški »musical«, ki je pod naslo-vo »Kralj in jaze« z Gertrudo Lawrence in Yulom Brünnerjem v naslovnih vlogah hitro dosegel na Broadwayu senzacionalen uspeh (1246 predstav v New Yorku in 650 v Londonu). Seveda je takoj nato družba Fox po-snela novo filmsko verzijo. Re-žiser je Walter Lang, glasbeno

vodstvo je prevzel Alfred New-man, kot koreograf pa je sode-loval eden največjih ameriških mojstrov v tej stroki Jerome Robbins; baletni vložek »Koča strica Toma« je po mnenju ve-čine vrhuncem filma. V glavnih ženskih vlogah nastopata Debo-rah Kerr in Rita Moreno, Yul Brynner pa s tem filmom do-življa svoj filmski debut. V krat-kem bosta doživela premiero še dva njegova filma: »Deset zapo-vede« in »Anastasia«.

Odziv gledalcev na ta najno-vejši, fantastično opremljeni film bo preizkušnja, ki bo odločilna za nadaljnjo usodo filmov te zvrsti. Hollywood je namreč v boju s televizijo ubral pot, na kateri so filmi s štiri ali petmili-jonskim proračunom tako rekoč vsakdanost. Vendar finančni učinek le ni vedno izpolnil prič-akovanj, zato bodo rezultati, ki jih bo dosegel ta film, odločilni za nadaljnjo repertoarno politiko vodilnih ameriških filmskih družb.

Poprej so skušali ameriški filmski producenti v svojih zgodovinskih in biografskih filmih ugoditi oku-su povprečnega ameriškega obi-kovalca filmskih predstav, zato so po svoje krojili resnico in jo pogosto prepletali s plehkimi zgodbami. Vse kaže, da zadnja leta opuščajo to prakso, ker ne bi radi izgubili kupcev onstran Oceana, ugotavljajo evropski film-ski kritiki, ki so si že ogledali najnovejši ameriški film »Vicent van Gogh«, zgodbo o velikem sli-kaarju. Film so posneli po znanem delu Irvinga Stona, pod vodstvom režiserja Vincenta Minnellija pa so snemali posamezne prizore na Nizozemskem, v Belgiji in v južni Franciji, pri čemer so baje upo-števali vse podrobnosti iz živ-ljenja slikarja van Gogha, ki ga igra Kirk Douglas (na sliki).

Filmski DROBIŽ

Francija namerava se letos, zlasti pa v začetku prihodnjega leta organizirati v tujini večje število »Fedov francoskega fil-ma«, med drugim tudi na Ki-tajskem.

»Temna nevarnost«, ameriški dokumentarni film o epilepsiji z nemško igralko Corneli Borchers v glavni vlogi, zbujata trenutno v ZDA veliko pozornost in mu kritiki preokujejo Oscarja.

Per Holger Ericson je dobil kot drugi švedski snemalac ozka-ga filma vstopno vizo za Sovjet-sko zvezo, kjer bo posnel več kratkih filmov o naravnih lepo-tah.

Znana ameriška komika druž-ba Paramount Dean Martin in Jerry Lewis, ki sta doslej na-stopala skupaj, sta se razšla. Njun skupni letni zaslužek cen-ji na okoli 4 milijone dolarjev.

Ameriška družba Universal so je odgovorela tekmovanju za »Miss sveta«. Vzrok: v petih letih niso odkrili niti enega talen-ta. Vendar bo družba še naprej »klepala z zmogalkami krat-koročne pogodbe«.

Znani švedski režiser Arne Mattson snema v Argentini ko-produkcijski film »Pomlad živ-ljenje«. V glavni vlogi nastopa Folke Svanquist, ki ga pozna tudi naša publika iz filma »Pie-sala je eno samo poletje«.

V Parizu so nedavno podpisa-li francosko-sovjetsko pogodbo o medsebojni izmenjavi filmov. Letno bodo izmenjali 10 filmov. Koprodukcije v tej pogodbi niso predvidene, rečeno pa je bilo, naj bi tovrstne načrte obravna-vali za vsak film posebej.

Znani pisatelj Grahame Green je pravkar dokončal scenarij za film »Jeanne d'Arc«, ki ga bo, kot je znano, režiral Otto Pre-minger, čigar filma »Carmen Jo-ness« in »Mož z zlato roko« za-njeta uspeh za uspehom. Glavno igralko za svoj novi film pa Preminger še vedno išče.

Ameriški producent Joe Pa-sternek je najel nemško igralko Eno Bartok, ženo znanega igralca Curda Jürgensa, kot soigralko komika Deana Martina v filmu družbe MGM »10.000 spalnice«. Zna-nanje posnetke bo Richar Thor-pe napravil v Rimu.

Neka mehiška filmska družba bo začela v Nemčiji snemati po romanu Vicki Baumove »Brezgla-vi angelci istomijski film«. Za kamero bo stal mehiški snema-lec Gabriel Figueroa.

Naša rojakinja Silviya Kotič-ka, ki je zaslovela v Germijevem filmu »Zeleznikar« in o kateri je naš tisk nedavno precej po-ročal v zvezi s koprodukcijskim filmom »Carski sel«, je pravkar končala v Rimu snemanje svoje-ga najnovejšega filma »Zarodn-ca smrti«. V filmu nastopa tudi znani nemški igralec Hans Albers. Zgodba se dogaja v okolju mo-tornih dirkačev.

V Nemčiji so po izrednem ko-mercialnem uspehu filma »Sissi« posneli še nadaljevanje. Naslov drugega dela je »Sissi, mlada ce-sarica«. Režija: Ernest Marischka. V glavnih vlogah nastopajo spet isti igralci: ostarela Magda Schneiderjeva in njena hčerka Rommy kot Sissi, cesar pa je Karl Heinz Böhm. Koliko časa se je v Nemčiji in Avstriji ne bodo mogli ločiti od filmov »S-starih dobrih časih«?

Ob tretji obletnici cinemasco-pa prejšnjega meseca je bilo na svetu 40.000 kinematografov, ki so urejeni za predvajanje fil-mov po tem sistemu.

NEUKROČENO MESTO

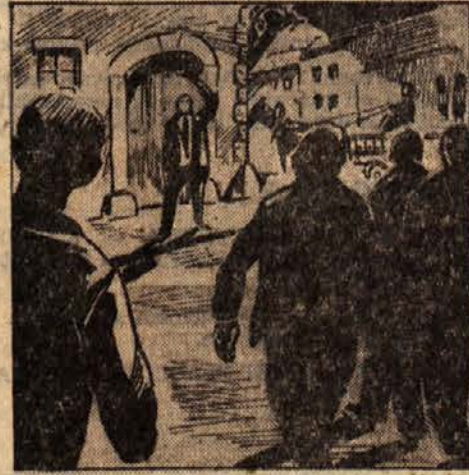
RADO KRAGELJ
MILAN MAVER

37. Pozno popoldne je Bojan nekam odšel. Ko se je vrnil, je rekel: »Pripravite se, fantje! Gremo!« Tedaj je Janez videl, kako so vsi štirje potegnili iz žepov pištole in jih skrbno pregledali. Zresnili so se. Tudi Luk, ki se je bil smejal ves dolgi dan, je nenadoma postal resen, celo malce otožen. Pogladi se je po svojih, na ježka ostrženih rdečih laseh in rekel: »No, mislim, da bo šlo dobro. Upam!«

38. »Očka, ti tudi greš?« je Janez vprašal očka. »Tudi,« je odvrnil očka. »Smem še jaz?« je poprosil Janez. Bojan ga je ježno pogledal: »Glej ga, kaj mu pade v glavo. On bi tudi šel!« — »Ostal boš tu, Janez,« je dejal očka. »Pa mi vsaj povej, kam greste in po kaj!« je moledeval Janez. Očka se je odkimal: »Ne! Ostal boš tu. Če se do jutra ne vrnem, pojdj k stricu Tonetu. On bo že vedel, kako in kaj. Poj-dimo!«

39. Zunaj se je mračilo. Janez je stopil k oknu. Na nasprotni strani ceste je stal starejši možakar. Zamahnil je s klobukom, kot da odganja nadležnega komarja. Hip zatem je vseh pet stopilo na cesto. Dekle, ki je s kolegom stalo ob pločniku, se je počasi odpejalo v smeri proti bolnišnici. Debel voznik je pognal konje v isto smer. Janez je videl, kako je začel skrivnostni stroj nevidno delovati...